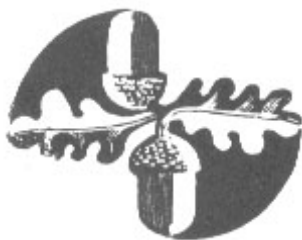
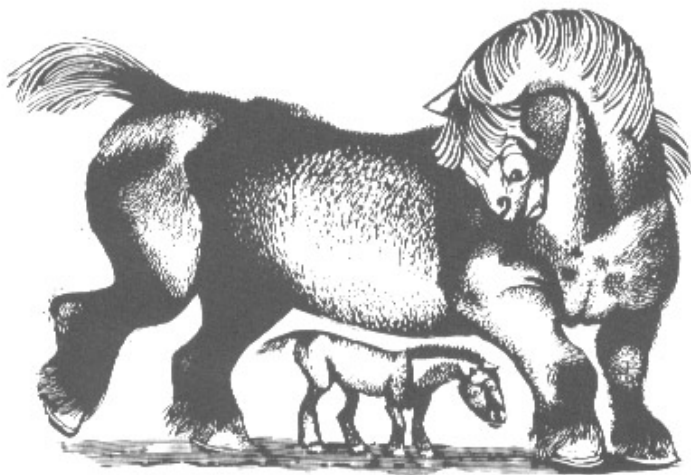

Fimfárum

Jan
Werich

KRÁLOVNA
KOLOBĚŽKA
PRVNÍ

V jednom malilinkém království žili mlynář a rybář. Bydlili blízko sebe, pochopitelně u řeky. Neustále se přeli a svářili a soudili. Oba dva vodu potřebovali k živobytí, ale každý jinak. Tak jim život plynul v hádkách o vodu a v jiných schválnostech, zatímco řemeslo zahálelo.

Jednou se jedna z jejich nekonečných pří dostala od okresní soudní komory přes vyšší a vyšší až k Nejvyššímu soudu, a nakonec se odvolali ke králi.

Král byl mladý, hezký a celkem rozumný člověk. Byl svobodný, protože se chtěl oženit jen s chytrou ženou, a o chytré ženské je nouze. Konečně o chytré mužské zrovna tak.

Král pozorně vyslechl obě strany, nakoukl do kupy lejster a spisů a došel k názoru, že příčina všeho není ani tak voda, jako spíš nedobrá vůle, pýcha, malichernost, zkrátka titěrnosti, kterými někteří lidé zkracují život sobě i druhým.

Viděl, že tu dohromady není koho trestat. Když, pak soudce z předcházejících komor za to, že takovou hloupost dovolili takhle nafouknout.

I pravil: „Dám vám tři hádanky. Podle toho, jak je zodpovíte, bude znít můj konečný soud. Řekněte mi, co se lidem nejvíc vyplatí, dále, co je nejsladší na světě, a pak, kdo je největší nepřítel člověka?“ Ukázal na mlynáře.

Ten se podrbal za uchem, zaotálel chvílku: jestli by prý to mohlo počkat do zítřka, že by se na to rád vyspal.

„Dobrá,“ pravil král, „zítra v poledne oba dva,“ a odročil stání.

Přitom mu blesklo hlavou, že by se něco mělo dělat, aby se zvýšil průměr inteligence obyvatelstva.

Na rybáře čekala před zámkem dcera. Bylo jí šestnáct a rozum měla jako starý Šalamoun. Zdenička se jmenovala.

„Tak jakpak jsme dopadli, tatínku?“

„Ještě nijak,“ zabručel rybář, „zítra v poledne se to má rozhodnout.“ Když jí vypověděl celý průběh a dostal se až ke

královým otázkám, pronesl zasmušile:

„To jsou hádanky jak z Tisíce a jedné noci. Kde má na to člověk vzít rozum? To to zejtra pěkně prošvihnu.“

„Vždyť je to tak jednoduché,“ smála se Zdenička, Jako facka. Nejvíc se vyplatí, když člověk člověku pomáhá. Nejsladší na světě je spravedlivý spánek a největším nepřítelem člověka je hloupý člověk! A teď pojd'te, maminka čeká s obědem. Hlavu vzhůru, vyhrajeme to!“

Druhého dne zvonilo poledne, když král vcházel do soudního sálu. Králové musí být přesní, to patří k povolání.

„Tak jak jste se na to vyspali?“ ukázal prstem opět na mlynáře. Mlynář se uklonil.

„Nejvíc se vyplatí mít všechno pod zámek. Nejsladší na světě je můj dvanáctiletý med. A největším nepřítelem člověka jsou daně.“

Ukázal král na rybáře.

„Nejsladší je spravedlivý spánek. Nejvíc se vyplatí, když člověk člověku pomáhá, a to třetí... to třetí... že největším nepřítelem člověka je hloupost.“ Přitom se díval na krále a brada se mu chvěla.

Král se obrátil k mlynáři: „Jsi hloupý mlynář,“ pravil, „a ty, rybáři, to nemáš ze sebe.“ Dále řekl mlynáři, aby se zamkl ve mlýně a aby nevycházel ven, dokud nesní soudek dvanáctiletého medu bez chleba, a vyhnal ho.

Rybáře pozdržel, a když byli o samotě, pravil: „Kdopak ti poradil tak odpovídat?“

Rybáře ani nenapadlo krále obelhávat. Řekl mu, že to byla dcera Zdenička.

„To není hloupé děvče,“ řekl král.

„Nejchytřejší na světě,“ pyšnil se otec.

„Pojd' se mnou.“ Dovedl rybáře do špižirny, vybral deset vajec a podal je rybárovi:

„Dej je té své nejchytřejší dcerce na světě, a že jí ukládám, aby

mi z nich zítra poslala deset pečených kuřat!“

Když se rybář vrátil domů, žena i dcerka už věděly, jak soud dopadl. Takové věci se rychle rozkřiknou. Když pak vyřizoval králův vzkaz, nemohl si odpuště povzdech: „Tohle musí špatně dopadnout!“

Zdenička si však věděla rady. Dala hrst prosa do pytlíčku a povídá:

„Tatínku, doneste to panu králi, že pěkně prosím, aby to proso zasil, aby mohlo do rána uzrát. Aby pak bylo čím ta kuřátka krmit,“ a vystrčila ho ze dveří.

Krále ten vzkaz pobavil. „To je opravdu chytrá holka, ta tvoje dcerka,“ pravil. „Je hezká?“

„Jako růže z rána,“ rozpovídal se rybář, „jako pstruh v peřeji, jako... jako...“

„A kolik je jí?“

„Šestnáct.“

„To bych ji rád poznal. Řekni jí, ať mne zítra navštíví. Musí však přijet-nepřijet, musí být ustrojená-neustrojená, obutá-neobutá, učesaná-neučesaná a ať mi přinese dar-nedar. Budeš si to pamatovat?“

Rybář si to cestou domů neustále opakoval, takže se mu to podařilo vyřídit téměř zúplna.

Zdeniččina maminka jen vrtěla hlavou.

„Ustrojená-neustrojená, přijet-nepřijet, obutá-neobutá, dar-nedar, muži, táto, seš si jistej, žeš to nepoplet?“

„Jo! Eště učesaná - neučesaná!“

Dcerka si založila ruce, sraštila čelo a několikrát si ten vzkaz opakovala. Pak řekla: „Tatínku, uměl byste chytit vrabce?“

„Proč ne?“

„Maminko, uměla byste mi ušít šaty z rybářské sítě?“

„Jakpak by ne!“

„Tak mi, prosím vás, chytněte vrabce, tatínku, a dejte ho do

škatulky. A vy, maminko, spíchněte mi z té potřhané sítě šaty, pěkně podle módy, buďte tak hodná.“

Rybář šel na vrabce, rybářka do šití a Zdenička běžela do kůlny. Vzala jedno kolečko od starého trakaře a druhé od nového, našla si prkénko, ne široké, ne úzké, ani dlouhé, ani krátké, a kolečka k němu přidělala. Na každý konec jedno. Pak k tomu připevnila rozeklanou větev coby řídítka, jednu nohu dala na prkénko, druhou se odstrkovala a rejčila s tím po dvorku.

Rybářka ji viděla z okna a volala na ni, cože to má za nesmysl?

„Jak jinak bych mohla přijet-nepřijet, maminko? Kolečka mne trochu vezou a jednou nohou trochu běžím. Ani nejedu ani neběžím, koloběžím!“ A obě ženy se daly do smíchu.

Za hodinu se vrátil rybář s krabičkou, ve které se vztekal vypasený vrabec. Rybářka šla až do rána.

Zdenička se časně ráno vykoukala v řece. Potom na levé straně si upletla cop a na pravé straně rozpustila vlasy. Oblékla si nejlepší košili a přes ni šaty z potřhané rybářské sítě. Na jednu nohu si obula střevíček a druhou nechala bosou.

Pentličkou ovázala krabičku s vrabcem, dala si popřát šťastnou cestu a vyjela za králem na koloběžce. Bosou nohou se vezla, obutou odstrkovala. Než dojela k zámku, měla za sebou průvod zevlounů.

Stráže ji nechtěly pustit do zámku, ale Zdenička se s nimi nebavila, mocně se odstrčila a ujížděla pořád pryč, ze sálu do sálu a zabrzdila až před králem.

„Zde mne máte, pane králi,“ oslovila ho. „Ustrojená-neustrojená, učesaná-neučesaná, přijela - nepřijela, obutá-neobutá, přišla-nepřišla jsem vás navštívit. Zde, prosím, přijměte ode mne dar]-nedar.“ A podala mu škatulku.

Král vzal škatulku, rozvázal parádní mašličku, otevřel víčko a frrr! vrabec ulít.

Král se usmál a začal si Zdeničku podrobně prohlížet. Oči mu

jezdily po její postavě, ale neustále se vracely na důlek, který se Zdeničce dělal na levé tváři, když se usmívala. Pstruh v horské peřeji, pomyslí si. A protože, jak jsem již uvedl, byl to král mladý, svobodný a venkoncem rozumný člověk, neotálel, nýbrž dal zapřáhnout do zlatého kočáru a vezl Zdeničku domů. Vezl ji velikou oklikou, takže než přijeli do rybárny, byla noc a tykali si. Vzbudili rodiče a král požádal o ruku jejich dcery.

Po svatební hostině, která trvala tři dny, jakmile byli sami, král řekl Zdeničce: „Vzal jsem si tě, protože jsi chytrá a hezká. Aby nám naše láska a naše kamarádství dlouho vydržely, aby nic nestálo v cestě našemu štěstí, slib mi, že se mi nikdy nebudeš plést do vládařských záležitostí. Nikdy, slibuješ?“

„Slibuji,“ řekla Zdenička s důlkem.

Načež se velice milovali.

Asi za půl roku, jako pokaždé v den blahoslavené Tuberózy, byl v sídelním městě výroční trh. Z celé zemičky se sjeli lidé a lidičky, komedianti, provazolezci, sklenkáři, pláteníci, karbaníci a s nimi koňští handlíři. Tentokrát jich však bylo dvojnásob než loni. Každý chtěl vidět mladou paní královou. Zájezdní hospody byly plné, lůžko na přenocování bylo vzácnost a lidé spali, kde se dalo. Stalo se, že pod mostem se utábořil jeden koňar a hned vedle jiný koňar. Ten první prodával kobyly a ten druhý valachy. Jedné z kobyl se v noci narodilo hříbátko. V tom všeobecném zmatku se mámě ztratilo a ráno je našli u vedlejšího koňare pod valachem.

Ten, co prodával valachy, prohlásil, že hříbě patří jemu. Ten s těmi kobylami to vyvracel a celkem správně namítal, že hříbě patří kobyle a kobyla jemu, takže hříbě je také jeho. Křičeli na sebe, koňar daleko pro nadávku nejde, a lidé z toho měli šprým. Hecovali je, naoko se zastávali tu toho, tu zase toho druhého, až chlapi ve vzteku na sebe vytáhli kudly. Biřicové je musili od sebe roztrhnout.

Protože o výročním trhu všechny pře rozsuzoval panovník,

přivedli ty dva vykuky před krále. Král byl samým oslavováním unavený, nevyspalý. Aby stání zkrátil, ukvapeně rozhodl: „Je známo, že hříbě se drží u rodiče. Tudíž bylo-li pod valachem, valach je rodič a patří jemu.“

Prakticky to už nehrálo roli, protože to hříbě mezitím někdo ukradl.

Ten, co přišel o hříbě a ještě k tomu prohrál při, se rozmrzel. Chodil po královském parku a mlátil kloboukem o zem. Jeho počínání uviděla z okna Zdenička. Sešla za ním a ptala se, co to provozuje? Koňář jí vyprávěl, jak král rozhodl při.

„To je proti koňskému rozumu!“ zvolal a praštil kloboukem o zem a Zdenička mu musela dát za pravdu. Protože však chtěla být věrna slibu, že se králi do vlády plést nebude, nemohla nic dělat.

Dala však koňářovi radu. Navedla ho, aby s lukem a šípem chodil po královské zahradě a díval se k nebi do korun stromů. Až potká krále, aby mu řekl, že hledá, kde si kapři postavili hnízdo. Aby řekl, že mu ulétli z rybníka a že se bojí, že snesou všechny jikry v hníždě. Kdyby se mu král smál, aby řekl, že od té doby, co se valachům roděj hříbata, kapři hnízděj na stromech. Pak ho ještě poprosila, aby neprozradil, že mu to ona poradila, a přenechala ho osudu.

Koňář se choval přesně podle její rady. Chodil po parku, luk k výstřelu připravený, a zíral do větvoví. Jak předpověděla, potkal krále, který se ho ptal, co tam pohledává. Koňář povídá, že číhá na kapry, co mu ulétli z rybníka.

Král se na něho rozkřikl: „Jsi blázen? Od které doby kapři snášejí jikry na stromech?“

„Přesně od té doby, co se valachům roděj hříbata, pane králi.“
Královi svítilo.

„To tě navedla moje choť!“ vybuchl.
Koňář zapíral.

„Nelži, znám její argumenty!“ křičel král. Musil ještě dlouho křičet a nakonec pohrozit žalářem, než koňář přiznal barvu.

Král se vrátil do zámku a kázal připravit na večer slavnostní večeři s hudbou a tancem. Vzkázal Zdeničce, aby si oblékla nejlepší šaty a aby přišla za ním do trůnního sálu.

Když přišla, krásná jako růže zrána, král seděl na trůně s korunou na hlavě, s žezlem a všemi odznaky své moci. Kázal jí pokleknout a pak řekl:

„Nikdy jsem nechtěl s tebou mluvit jako tvůj panovník a vladař. Přál jsem si, abychom do smrti zůstali muž a žena, manžel a manželka. Slíbila jsi, ale slíbenému jsi nedostála. Proto dnes spolu večeříme naposled. Po večeři odejdeš domů, odkud jsem si tě přivedl. Byla jsi mi dobrou ženou a mám tě stále rád. Můžeš si vzít s sebou na památku, co je ti nejmilejší!“ Ke konci se mu třásl hlas.

Slavnostní večeře se povedla. Všichni byli veselí, tančili čtverylku a hlahol hudby a zpěvu zalétal otevřenými okny do setmělého parku. Až král zacinkal lžičkou o skleničku, utišil hlas a oznámil všem přítomným své rozhodnutí. Když domluvil, několik dvořanů se pokusilo opět o družnou zábavu, leč pokus krutě selhal.

Všichni měli Zdeničku rádi a teď jim začalo být smutno. Hudba pípala, až skončila na nedostatek nadšení. Hosté se začali vytrácet. Za stolem zbyl jen král a Zdenička. Vlastně jen Zdenička, protože král už nevěděl, kde je. Před proslovem se napil na kuráž a po proslovu si dal tuplák rýnského ze zármutku.

Když Zdenička viděla, že král už nemůže ohýbat prsty a že se sune pod královskou tabulí, uložila ho na zem a opatrně ho zabalila do koberce.

Sluhům řekla, že koberec bere domů, aby jej naložili. Stalo se, kočí sykl na vraníky a jela domů.

Druhého dne k polednímu se král probudil. Byl v prosté posteli, v malém pokojíku, v otevřených oknech s řeřichou a rozmarýnou

vrkají holubi. Už se začal obávat, že ho někdo ukradl, když se otevřely dveře a vešla Zdenička ve venkovských šatech, na rukou ták s bílou kávou, medem, kobližkou.

„Kde to jsem?“ vyhrkl.

„U nás doma v rybárně.“ „Co tu dělám?“ „Mého manžela. Řekl jsi mi, že si smím vzít s sebou, co je mi nejmilejší. Tys můj nejmilejší, tak jsem si tě vzala s sebou,“ a udělal se jí d'ulíček.

Zase se jelo na zámek a zase bylo plno slávy. Ale tentokráte slavné slávy! Král se vzdal trůnu ve prospěch své ženy. Rozhodl se, že bude dělat prince Manžela, kdežto vládnout bude moudrá a chytrá Zdenička.

Těsně před Zdeniččinou korunovací poprosila o slyšení deputace urozených pánů, vedená nestorem zemanstva. Ve vši skromnosti přišli upozornit, „že jméno Zdenička odporuje Královské Tradiční Nomenklatuře, a snažně prosili, aby Královna ve Své Bezmezné Moudrosti si zvolila jméno Královské Hodnosti vhodnější...“ Zdenička jim vyhověla. Na paměť vozítka, které ji dovezlo za štěstím, rozhodla se pro jméno Královna Koloběžka První.

Stejně však, když vycházela z katedrály s korunou na hlavě, lidé volali: „Ať žije naše Zdenička!“

FIMFÁRUM

Až jednou budete mít čas a nebudete mít opravdu nic na práci, jděte na nejbližší nádraží a vyjed'te si na výlet do Nejdedále. Musíte jet osobním vlakem, čím osobnějším, tím lepší, a pojedete přes Důvěrov, Vejtahy do Samochval. V Samochvalech přisednete na lokálku a jedete přes Tůdlety, potom přes Támhlety, až přijdou Tůdlemy. V Tůdlemech vystoupíte a vezmete si autobus. Ten jede přes Horní Dedál, pak přes Dolní Dedál, až potom přijede do vesnice, která se jmenuje Nejdedál. No, a i kdybyste chtěli jet dál, tak v Nejdedáli už dál ject nemůžete, protože ta vesnice se jmenuje proto Nejdedál, protože tam už ta silnice nejde dál. A proč nejde dál ta silnice? Protože najednou místo silnice je náves, ale ta náves, to není prázdná náves, jako bejvá ve vesnicích. To je vlastně jeden jedinej velikej pomník. Taková - řekl bych - zkamenělá silniční příhoda. Nejdřív vás upoutá veliký býk, který stojí na zadních nohách a předníma nohama se opírá o ramena stařeny, která je velice vydešená. A před tou stařenou je párek docela hezkých mladých lidí, svázaných provazem dohromady jako do otýpky. Pak je tam několik ovcí, několik telat, a pak je tam takový jako kníže vypadající člověk, který má lopatu, třímá ji nad hlavou, jako by chtěl ten svázaný párek uhodit. A to všecko je jako z kamene vytesané a pod tím je z květin vysázený nápis, který se čte Fimfárum.

Hned za pomníkem je kovárna. V té kovárně to všecko začalo.

Před dávnými lety tam totiž bydlil kovář, a ten kovář měl ženu, a ta žena byla mladá a velice krásná. Tenkrát vesnice Nejdedál patřila ještě knížeti pánu, kterému spravoval celý majetek jeho první lokaj. Tenhle první lokaj byl pohledný chlapík. Ne že by byl pěknější než ten kovář, to ne! Jenomže nebyl tak umouněný a nepotil se, protože nepracoval se žhavým železem blízko ohně. Chodil si v krajčičkách a brokátu, s tenkou hůlečkou z daleké ciziny. Mladá, hezká, ale hloupá ženská někdy nepozná, v čem je její cena. A tak si ta kovářka za zády svého muže začala s tím

vyfintěným prvním lokajem. A jak to tak na světě bejvá, čím víc se ta kovářka s tím prvním lokajem milovali, tím víc jim ten kovář stál v cestě. Jak přej to zaonačit, aby kovář nebyl? Nech přej to na mně, povídá první lokaj, a šel za knížetem pánem. Vyčkal si, když byl kníže pán v náladě, a začal mu syčet do ucha: „Ten kovář má takové divné řeči... tak všechno kritizuje... nic mu není recht... má takové divné myšlení, zkrátka a dobře, měl by se potrestat!“

„No, když to říká on, náš věrný první lokaj, tak toho kováře potrestáme!“

„Nejlépe mu něco pod trestem smrti uložit, Jasnosti, co by nemohl vykonat, a pak ho za to potrestat!“

„Ale co?“

„Třeba, aby za jednu noc ukoval řetěz, kterým se dá zámek Vaší Jasnosti třikrát obtočit. To do rána neudělá, za trest bude viset!“

„Chacha - Velice dobré. A vtipné!“

Tak to sepsali, opatřili pečeti a první lokaj s tím letěl ke kovářovi. Když mu to přečetl, mžoural okem po kovářce, které to v koutkách hrálo při pomyšlení, že už zítra ráno bude vdovou.

Náš kovář vzal tužku a papír, kouk se, kolik má železa, pak si to spočítal a viděl, že je to nemožný úkol, že řetěz do rána neuková. A svěřil se své ženě. Co přej by mu radila? Jak z toho ven?

„To se ještě ptáš, jak z toho ven? Než aby tě veřejně oběsili, než abys takovou veřejnou ostudu své ženě udělal, jdi se do lesa oběsit sám!“

No, nechtělo se kováři, ale spočítaný to měl. Úkol se udělat nedá. Už se viděl před tribunálem, už se viděl, jak ho vezou, jak po lešení vystupuje, a pak si řek, když to má být můj osud, o chlup dřív anebo o chlup pozdějc. Vzal provaz a šel do lesa. A chodil a chodil a hledal větve, kde by se oběsil. Tahle se mu zdála moc vysoko, tahle se mu zdála moc tenká. To víte, každý člověk svůj konec odkládá, jak může. Až konečně našel takovou, že už se

vymlouvat nemoh. Udělal smyčku jako na telátko, poroztáhl a dává si ji kolem krku.

„Hej, co to tady je!“ A proti němu stojí nadlesní, kterého tu v okolí nikdy neviděl. A hned se pustil do kováře: Cože si myslí. Cože to je za les, kde visí visatec? Cože je to za chlapa? Jakmile mu někdo provaz do ruky podá, jako beran jde a chce se pověsit?

„Copak se lidi sebevražděj, když napoprvé není úspěch?“

Mluvil a mluvil jako kniha, jenom jedna věc byla divná, že občas, když se moc rozmluvil, mu z uší plamínky vyšlehly a byla cítit síra.

Aby to tak byl čert! myslí si kovář.

„To je dost, žes to poznal!“ povídá ten nadlesní. „A když už to víš, tak ti tedy povím, proč jsem se tě ujal. Pro tebe už kotel nemám - to ti raděj s tím řetězem pomůžu. Běž domů, řetěz bude.“

To řek a vylít asi půl metru nad zem, rozsvítil se jak žárovka a povídá:

„A teď abych tě rozesmál.“ A začal se točit a točit, až se celej les rozsvítil, lítaly z něho jiskry, jako když brus ocel líže. No - ne že by se to kovářovi líbilo, ale smát se musel.

A smál se ještě celý týden potom, když viděl, jak se první lokaj divil, že ten řetěz do rána přece ukoval. A navíc kníže pán mu poslal 500 dukátů.

Ale brzy ho přešel smích. První lokaj si vyčíhal, kdy měl kníže pán zase náladu, a začal syčet jako had: „Kovář se holedbá, že všechno dokáže. Že by se kníže pán moh od něj učit... a že tuhle přej ho někdo viděl, jak pliv směrem k zámku...“ Zkrátka a dobře, ještě toho dne první lokaj četl kováři divnou objednávku: Za jednu noc kovář vodu z řeky do zámeckého parku přemístí. Za to obdrží 1000 dukátů. Nesplní-li, dostane provaz! -

Bim ho! Kovář se zasmušil, kovářka se radovala: Zejtra budu volná, hola hej!

A když se jí kovář o radu ptal, dala mu ji: Než veřejnou ostudu,

ať si kámen tedy kolem krku uváže a jde se utopit.

Mužský, to je divný národ. Když své ženě věří, udělá, co by ani osel neudělal. A tak kovář se sebral a šel k vodě.

Přišel k řece a kouká, kde by jaký valoun našel. Že by si ho dal kolem krku a žbluňknul tam, aby už měl po starostech.

„Copak tu hledáš?“ ozvalo se z vody. „Pročpak radši nejdeš na pivo?“ A hele! Támhle za rákosím kouká z vody mokrá hlava a hovoří.

Propána, pomyslí si kovář, vodník Čochtan! To mi ještě scházelo.

„Počkej, neutíkej,“ povídá ta mokrá hlava a začne se přibližovat. Pár kroků od břehu se vynořila víc a už se brodí ven celý vodník. A jak leze ven, celý hned osychá, jen ze šosu voda kape.

Kovář by utek, ale nemůže. Noha se mu propadla do bahna a ne a ne ji vytáhnout. Čochtan si ho obejde, prohlídne, a hned ví, oč jde.

„Tak koukej, jestli se chceš utopit, tak jinde. Já dušičky pod hrníčky už dávno nedávám, a aby mi tu nafouknutej utopenec po řece rejdil, na to už nemám žaludek. Zachytíš se mi někde pod kořenem a budeš kazit vodu. Bude se to tu teď všechno třít a jak ten potěr k tomu přijde, aby dýchal hnilobu. Dost škody nadělají papírny a továrny, ještě ty bys mi scházel. A co tě to napadlo? Mladej, silnej, a svět tě netěší?“

„Inu,“ povídá kovář, „těšil by, kdyby...“, „Kdyby co?“ A kovář se tedy Čochtanovi světil.

„Podívejme se, tak vodu z řeky do parku za jednu noc nanosit? Sakra, to je náká norma! No, ale když už ti čert pomoh, to ti vodník pomůže taky. Když už pro nic jinýho, že jsme Češi a že jsme oba z tradice proti vrchnosti. Vlez mi na záda, musíme proti proudu k hornímu mlejnu.“

Vytáh kováře z bahna, posadil si ho na záda a šel s ním do vody. Když byl po pás v řece, pronesl Čochtan „Resl sem a Resl tam,“

a jen to řek, vyrostl mu pod šosama s odpuštěním šroub. A začal se točit a točit a už si to šupajdili proti proudu, jen se voda pod Čochtanovým břichem rozstříkovala. Za chvíli byli u horního mlejna. Čochtan zarejdoval pod hlavní stavidlo a povídá:

„Dávej pozor! Já teď jedu tamhle dolů zacpat šlajсну a nadzdvihnu jez. Až na tebe zahoukám, vytáhneš stavidlo a utíkej domů. Ale rychle. Voda se přeleje a poteče do parku, ať se mi neutopíš.“ To dořek, nastartoval se a frčel ke šlajsně.

Trvalo to ani ne chvíličku, a už bylo slyšet houknutí. Kovář zabral, výtah stavidlo a uháněl domů.

Ještě když si lehal, musil se smát, jak se Čochtanovi ten šroub vrtěl s odpuštěním rovnou pod šosama. A smál se druhý den, když se koukal, jak první lokaj, kalhoty vyhrnutý, brouzdá se parkem ke kovárně a v pěkném koženém mísku nese 1000 zlatáků od Jeho Jasnosti.

Jeho Jasnost byla stará Jasnost a už jí to v hlavě povážlivě kornatělo.

Toho první lokaj uměl využít. A když zase jednou kníže pán měl náladu, začal mu hučet do ucha: „Ten kovář neví, co by roupama dělal. On sice umí kovat, on sice umí přelejt řeku, ale moc na tom vydělává. Kazí to v Nejdědáli morálku.“ A tuhle prej věrohodný lokaj slyšel od jiného, ještě věrohodnějšího lokaje, že kovář kašlal směrem na zámek.

„Jak ho ale potrestáme, když všechno umí? Zas to bude stát peníze...“ A Jeho Jasnost se už začala zlobit.

„Fimfárum ale neopatří...“ povídá první lokaj.

„Cože to plká?“

„Fimfárum, Jasnosti, fimfárum...“

„A co to je, fimfárum?“

„Právě že nic, Jasnosti! Ani já nevím, co to je fimfárum! Takže ať přinese co přinese, můžeme říct, že to fimfárum není, a pověsíme ho!“

„Cha cha cha on má ale nápady! Fimfárum, a bude viset!“ A Jeho Jasnost se tak bavila, že usnula.

Tentokrát si kovářka s lokajem libovali. Fimfárum kovář nesežene, když fimfárum neexistuje... a bude plno času na milování.

Chudák kovář prolistoval všechny slovníky. *Finesa, finiš, finitní, finta, finfinfin fiala, fistule, five o'clock...* až k *fyskultura...* ale kdepak. Flagelant a i flažolet našel, ale fimfárum nikde.

A když si ženě postěžoval... však víte, co mu řekla! Tohle že nepřinese, a aby si vzal pušku a šel se raději sám do lesa zastřelit, než aby byla ostuda s popravou.

To už to ale kovářovi začalo vrtat hlavou. Oběsit mne poslala, utopit mi radila a teď mi dává flintu. V hlavě se mu to kutálelo sem a tam, až došel k řece. Měsíček svítil a na mělčinách to šplouchalo. Ryby se třely. Hřbetní ploutvičky se nad vodou tetelily... a nad tím vším sedí Čochtan na vrbě a usmívá se. Prst na rtech, kývá na kováře a šeptá: „Tiše! Řekou proudí láska... chceš něco?“

„Fimfárum chci,“ povídá kovář.

„Jestli chceš rybám kazit svatbu, ty nemehlo...“

„Nechci, fimfárum chci,“ a kovář se mu zase svěřil.

„To neznám,“ povídá Čochtan, „co by to mohlo bejt, to mě samotnýho zajímá.“

„Čerti vědí, co to může bejt,“ povídá kovář.

„No vidíš, když čerti, tak čerti, ty jednoho znáš, zeptej se ho!“

„A kde ho najdu?“

„Jestli je dnes pátek, tak hraje v tom zříceným mlejně mariáš se strašidlama, co tam maj službu.“ A poněvadž pátek byl, kovář tam čerta našel. A jaképak dlouhé fraky, hned se mu svěřil, co má obstarat.

„Fimfárum,“ povídá čert, „ti můžu dát. Ale ne zadarmo. Duše tří zlých lidí mi dáš za fimfárum, platí? Potřebuju tři exempláře do pekla na výstavu.“

„Tolik zlých lidí neznám,“ povídá kovář.

„Protože jsi idealista. Já si je vyinkasuju, až je poznáš. Platí?“

„Platí.“

„Tak tohle je fimfárum,“ povídá čert a přitom vytáhl z holínky proutek jen o chlup tenčí než ta nejtenčí rákoska. Hned pokračoval:

„Je jen jedno na světě, čili unikát! Švihneš jím, a všechno, co se hýbe, ztuhne a znehybní jako na pomníku. Nehne se to, dokud nešvihneš podruhé. A teď běž domů a tiše vylez na půdu nad seknici. Pušku ale nech v lese! Tu s sebou domů neber! Jakmile uslyšíš svou flintu vystřelit, koukni se dírou od suku dolů do seknice. Tak si myslím, že to fimfárum budeš moci hned vyzkoušet.“ Dořekl a zmizel do mlejna.

Kovář opřel flintu o strom a šel domů. Vylezl na půdu a přemýšlel. Ten čert má něco za lubem, myslel si, ale co? Vtom se ozvala z lesa rána. Po hlase to byla jeho vlastní kulovnice. A dole v seknici se rozsvítilo. A bylo slyšet hlas kovářky, jak se směje a hlaholí. Ale ještě jeden hlas se smál, hlubší a neznámý. Kovář koukne sukem v podlaze a vidí ve světnici svou ženu, jak se objímá s prvním lokajem a jak oba tancují a libují si:

„To se nám to daří, konečně je po kováři!“ Tancují jako zběsilí.

Kováři se udělalo červeno před očima, trochu mdlo a ve vteřině mu bylo jasné, co tak dlouho nechápal! Tak vy takhle, za mými zády, povídá, vezme fimfárum a švih! A kovářka a první lokaj znehybněli, jako když je vytesá. Stáli ve světnici s nohou tanečně pokročenou, s tváří rozjásanou, ale jako z kamene, jako ze žuly. To už kovář seběh z půdy a popad řemen a pěkně do nich začal mydlit, kovářka nekovářka, lokaj nelokaj, hlava nehlava. A když se řemen roztřepal, popad koště.

Matka mladé kovářky se probudila, slyší rány a jde se podívat, co se děje. Držela dceři a lokajovi palce. Pustila se do kováře a chtěla párek bránit. Kovář vezme fimfárum a švih!, baba zůstala, jako když přimrzne. Tak to koště kovář o ni dodělal.

Pak ze žalu i z únavy přišla na něj mrákota, sedl za stůl a usnul.

Ráno se probudil, umyl, nasnídal, oblékl do nedělního, kovářku s lokajem pěkně provazem omotal, vzal fimfárum a švih! hejbejte se! A pěkně přede mnou! hybaj!

A tak oživlé je hnal před sebou, aby je na výstrahu celá vesnice mohla vidět. Jenže na návsi málem by je ztratil. Pasáckové vyháněli dobytek na pastvu, a tam se to všechno střetlo. Lokaj toho chtěl využít a už už se vyvlík, stará začala křičet a splášila bejka. Ten se vzepjal na zadní nohy a opřel se jí o ramena, do toho vlítly ovce a v tomhle chumlu kovář si nevěděl jiné rady, než že popad fimfárum - švih! a všechno ztuhlo.

To se ví, že se seběhla celá vesnice, ale také kde se vzal, tu se vzal pan nadlesní, o kterém kovář dobře věděl, že je čert. Odved kováře do kovárny, že přej si jde pro honorář. Že přej si vybral tři zlé duše: lokaje a kovářku a paní tchyni. Aby kovář švihl, a on že už si je odvede.

Potrestat, to můžu, ale na duši právo nemám, pomyslí si kovář a dělal, jako když přemýšlí. Zátah jednou dvakrát za měch, a když vyskočily plaménky v ohništi, šup! a hodil fimfárum do ohně. Zasyčelo, zasmrdělo a bylo po něm. A zrovna tak pan nadlesní, jen toho smradu zbylo víc.

Na návsi mezitím vznikla panika. V té chvíli, co pan nadlesní se měnil v obláček síry, všechny postavy zkameněly.

Lidé volali: „Pět ran do čepice!“ Drželi se za hlavy a utíkali všemi směry. Když to kovář viděl, hodil si ranec přes rameno a pěkně tiše, zadem přes zahrádku, kolem Čochtanovy vrby do lesa.

...a už ho nikdo neviděl. Alespoň ne v Nejdedáli, kde po něm zbyl ten divnej pomník. Ale prej byl viděnej na Milevsku. Oženil se prý s hodnou ženou, a ta prý o tom složila písničku, která se dodnes na Milevsku zpívá.

O RYBÁŘI
A JEHO ŽENĚ

To byl totiž rybář a ten měl ženu a oba bydlili na břehu moře ve velikánské láhvi od octa. Můžete si představit, jak to tam v té láhvi páchlo kysele. No, ale chudí byli, co měli dělat?

Rybář chodil na ryby a žena čekala doma na úlovek. Ale jak to bývá u rybářů, žena se víc načekala, než on chytil. Jednou, takhle v úterý, rybář si vzal žížaly, škubánek a bramboru, napích na udice, rozmach, nad hlavou zatočil a žbluňk - zapích prut a čekal na zabrání. Ani se pořádně neusadil, a ryba zabrala. Ťukla, pak zase, a najednou se mu šňůra natahuje - sek - a už ji táhne. Bránila se pěkně, jen co je pravda, ale rybář nepovolil, a už se voda čeří a ejhle, zlatá ryba! Dobrejch sedm kilo!

„Hej, rybáři!“ někdo volá.

Daleko široko nikdo není.

„Hej, rybáři, pust' mne, nech mne žít!“

Rybář kouká jako blázen. Ryba mluví. Udice jí trochu vadila ve výslovnosti, pravda, šišlala trochu, ale nicméně rozuměl jasně, jak říká: „Pust' mne, já nejsem skutečná ryba, já jsem zakletý princ!“

Ryba, která mluví, stejně nemůže být dobrá, pomyslnil si rybář. A povídá: „Dobrá, jdi si,“ a pustil ji.

Ale nějak mu to otrávil rybolov, složí pruty a jde domů.

„Tak cos chytil?“ ptá se žena.

„Ale chytil jsem rybu, která byla princ. Tak jsem ji pustil.“

„A to jsi za to nic nechtěl?“ ptá se rybářova žena. „Dal jsi rybě život, či ne? A to se zadarmo nedělá. Běž zpátky a požádej ji o něco.“

„Oč?“

„Třeba o novou chalupu. Smrdí to tu po octě a byt nemůžeme dostat. Běž a řekni jí o chalupu.“

Tak šel. Nechtělo se mu prosit rybu, ale nechtělo se mu také hádat se s ženou. Přišel k moři a všiml si, že už není tak průzračné jako před chvílí. Žloutlo a kalilo se trošku.

Stoupl si na skálu a spustil:

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako šídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

A ryba se zjeví a povídá: „No, co chce tvá žena?“

„Říká, že když jsem tě pustil, že mne máš odměnit. Nelíbí se jí bydlet v láhvi od octa. Chce chalupu.“

„Jdi domů, má chalupu.“

Rybář jde domů a vidí ženu, jak čeká před chalupou. „Pojď dál,“ povídá a vede ho do chalupy. Pěkné tři pokoje, jeden veliký a dva malé, s postelemi. A kuchyň plná nádobí, pánví, hrnků a všeho, co je potřebí k životu.

„Tak vidíš,“ povídá žena. „Máme chalupu.“

„A pěknou, do smrti máme pokoj!“ libuje si rybář.

„No, to se ještě uvidí,“ odsekla praktická žena, uvařila večeři a šli pod duchnu.

Asi za čtrnáct dní začala žena fňukat: Že prej je chalupa malá, že prej se jí nic nikam nevejde, že nemá kam uvést hosty, a todle a tamhle, a kdesi a cosi, a že zkrátka ať jde rybář a řekne rybě, že potřebujou vilu.

„Vilu? Na co?“

„Jen jdi, ryba to ráda udělá, dala chalupu, dá vilu.“

S těžkým srdcem šel rybář. Přišel k moři, voda v něm kalná, šedivá, hustá. Ale klidná. Postavil se na skálu:

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako šídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

A ryba se zjeví a povídá: „No, co je zas?“

„Ale, má žena, jako tento, no, chtěla by vilu.“

„Jdi domů, má vilu.“

Jde rybář domů a kouká, před vilou stojí jeho žena a zve ho dál.

„To koukáš, co?“ A všude plno služebnictva se klaní. „Poklona, pane šéf.“ Šofér čistí kabriolet, kuchařky rukulíbají, milostivá paní rybářka s nosem nahoru z pokoje do pokoje provádí, lustry z křišťálu rozsvěcuje, zhasíná, do ledničky koukne a v jídelně s mužem zasedá. Stůl plný jídla, vína Château neuf du Pape, Nuits-Saint-George, Liebfraumilch, Marsalla...

A z oken jídelny je vidět park, plno květín a dále obora s jeleny, zajáci, bažanty a holubník na dvoře jako chrám veliký.

„No, máme do smrti postaráno,“ jhne rybář.

„To se uvidí,“ odsekla praktická žena. A najedli se, napili se a šli pod péřové deky.

Ráno se žena probudí. Muž ještě spí. Koukne z okna a vidí krajinu sluníčkem zahřátou, v dálce hory. Ale nevidí oblaka a neslyší sýkorky, vidí jen majetek a slyší zvonit zlato.

„Hej, vstávej, oblékni se a hajdy k rybě. Řekni jí, že chci být králem nad celou zemí.“

„Aaaaa, co? Králem, kdo?“

„Já, ty mouro, běž k rybě!“

„To nebudu žádat, mám dost!“

„Možná ty, já ne! Oblékni se a jdi. Dala vilu, dá království.“

Zase s těžším srdcem, touže cestou k moři jde muž. Ví, že nečiní dobře, ale co má dělat, ženy se bojí a jejich nářků. A moře je černé, ode dna se kopce vody obracejí a smrdí hnilobou. Postaví se na skálu.

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako šídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

„No, co chce tvá žena?“

„No, žena - - chce bejt králem!“

A z vily se stal zámek. Plno věží a věžiček a všude vojsko a zlato a ocel a meče a erby a sluhové a dvořani a nevolníci a hudba a smích a ticho a pláč dole ve věžích. Ale tam rybář nepřišel. On vešel do veliké síně, kde bylo plno dvořanů. Vévodové a knížata, arciknížata a biskupové, arcibiskupové a preláti, magnáti, grófové a lokajové, vojáci a generálové, hlupáci a arcihlupáci, ale to pod řády a řetězy nebylo k poznání. Všichni se hluboce klaněli, protože neměli páteř. Tu jim vyndal krejčí, aby jim lépe seděly obleky. A nad nimi nahoře, na trůně míli vysokém, z ryzího zlata, seděla jeho žena, na hlavě diamantovou korunu a v ruce žezlo.

Po stranách stály dvorní dámy, každá o hlavu menší než ta první, od největší po nejmenší, a tupě se usmívaly.

„Tak co, jsi králem?“ optá se muž.

„Baže,“ povídá rybářka. „Králem jsem!“

„Tak máme do smrti postaráno!“

„Nic nemáme,“ katí se žena a žene se po schodech z trůnu, šlápne si na vlečku a plác! leží na parketách. A zatímco dvořané omdlévají a jiní pomáhají, katí se žena: „A hned se seber a zpátky k rybě, že chci být císařem!“

„Nepůjdu, máš dost!“

„Půjdeš, nebo budeš o hlavu kratší, jsem tvůj král!“

Tak šel. Srdce z olova, nohy vlekl, až se k moři dovlekl.

A moře bylo černé, jako by kvasilo. Bubliny jak z bahna šly k povrchu a puch ležel na hladině a zvedla se vichřice, takže se sotva na skále udržel, když volal:

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako šídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

„No, co je to tentokrát?“

„Chce být císařem,“ už ani neřekl kdo, tak byl namíchanej.

„Jdi domů, je císařem.“ A ze zámku se stala tvrz a hrad a palác v jednom. Zdi z alabastru, kování ze zlata, a víc vojska kolem a víc povolení ke vstupu a víc prohlížení vstupujících a víc hluku a víc hudby a víc smíchu a víc ticha a víc pláče dole ve věžích. Ale rybář to neslyšel, protože vstoupil do obrovského sálu, kde byly mraky knížat a erceplat a králů a místodržitelů a vicekrálů a vicemístodržitelů a diplomatů a vicediplomatů a hlupáků a vicehlupáků, ale to nebylo k poznání, protože měli více řádů a více řetězů. A uprostřed byl trůn z platiny dvě míle vysoký, a tam nahoře seděla rybářka a na hlavě korunu z uranu, žezlo z rádia a říšské jablko zlatá reneta.

Po straně trůnu stáli těžkooděnci, první dvě míle vysoký a každý druhý o hlavu menší, až do úplného pumprdlíka osmimilimetrového.

A před trůnem tlačeníce sultánů, šachů, maharádžů, rádžů, džů, ů.

„Hej, ženo, jsi císař?“ volá nahoru rybář.

A z výše dvou mil odpovídá žena: „Nečum, neklábos, běž k rybě, chci být papež!“

„Papež?“

„No, papež, hlupáku!“

Už běží rybář, už nemyslí, už jen dělá, co mu žena řekla. A vítr se vzdmul nad krajem, sníh a plískanice, u moře hukot příboje. S každou vlnou milióny skřeků, mraky se plouží po vodě a dýchat

se nedá, jak vítr člověka zalkne. A přece se dostal na skálu a přece zavolał:

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako sídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

„No, co je opět?“

„Papežem chce být!“

„Jdi domů, je papež!“

Když přišel domů, uviděl obrovský chrám a kolem plno paláců a zahrad. Všude plno stráží, které mluvily švýcarsky. A všude vonělo kadidlo a cinkaly zvonky a šepot zpovědníků zněl jak hukot Niagary.

A v nejkrásnějším paláci na vysokém trůnu ze svíček seděla jeho žena, na hlavě tiáru, třípatrovou korunu s nástavbou pěti křížků a šesti andělíčků, kteří stále zpívali hosana.

A na tlustých koberecích leželi králové a císařové a poslanci a policejní ředitelové a bili se v prsa, a jak se bili, řady jim zvonily.

„Tak, teď jsi papež,“ povídá rybář, „a už nemůžeš být nic víc.“

„To se uvidí,“ odsekla praktická žena.

A sestoupila z trůnu za zpěvu aleluja a šli na večeři.

Když byli pojedli každý po hovězím holoubátku, přikryli se andělskými křídly a usnuli.

Muž spal, jako kdyby ho do vody hodil. Vždyť se také nalítal za ten boží den. Ale žena nemohla spát. Převalovala se na posteli jako sousto trávy ve volské tlamě. A ne a ne usnout. Už začalo svítat. A jak tak kouká z okna, vidí, že se slunko vyhouplo nad obzor. Ukázalo čepičku, pak čelo, a jak se začalo usmívat na svět, světlo začalo tlačit měsíc za hory jako zátku do lahvice. A tu napadlo rybářku něco hrozného. Rejpla loktem do muže, vzbudila

ho a křikla: „Honem se oblékej a utíkej za rybou! Chci pohybovat sluncem a měsícem, ať to zařídí!“

Muž se protahuje, zívá, uším nevěří. „Nech mne spát!“ žadoní.
„Dolů z postele, lenochu, a utíkej za rybou.“ A prásk, stáhla ho z postele, vyhrnula si noční košili a bim, kopla ho tam, na čem rybář obvykle seděl. „A žádné řeči! Nudím se a nechci se koukat, jak slunce a měsíc vycházejí a zapadají, kdy je napadne. Já to budu řídit a basta fidli,“ a do rybáře mydlí.

„Ale, ženo, pamatuj se, to zařizuje pánbu, do toho ti nic není.“

„A je mi! Já chci bejt pánbu. Dala ryba chajdu, dala vilu, krále, císaře, papeže, udělá mne bohem!“

Utíká muž k moři. A strhla se bouře, že sotva na nohou se udržel. A dul vítr, zelené listí rval ze stromů, domy kroužily ve víru jedlí a borovic, rybníky vysál a hodil na louku jako plivanec. A ve tmě, za svitu blesků jako krev červených, přišel rybář k moři. A to řvalo a ječelo, černé vlny s krvavou korunou dorážely na skály a dalo mu práci, aby je překřikl:

*„Zlatá rybo, slyš má slova,
vylez z vody, zjev se znova.
Mám ženu zlou jako šídlo
a pálí ji dobré bydlo.“*

„No, co tentokrát?“

„Moje žena chce vládnout sluncem a měsícem a atom chce rozebrat. Chce být jako pánbu!“

„Jdi domů,“ povídá ryba, „najdeš ji v láhvi od octa.“

A tam ji našel, v kyselém smradu, rozčuchanou, mastnou, se špinavým krkem a okousanými nehty. A tam žijou oba dodnes.

JAK
NA ŠUMAVĚ
OBŘI
VYHYNULI

Nejdříve si zopakujme, jak vlastně obr vypadal. Můžeme klidně říci, že obr byl na první pohled chlap, ale obrovský, náramný a celkem co do velikosti téměř přehnaný. Obři měli nosy všelijaké, vousiska rozmanitá, hlavy rozcuchané, nebo ulízané, či plešaté. Tedy vzezření venkoncem lidské až na to, že vlas obří byl tlustý jako dietní párek, palec u nohy větší než kančí kýta a právě tahle nadměrnost z nich činila stvoření nelidská.

Neboť co jest lidského na člověku? Právě to, že není ani příliš velký, ani příliš malý.

A takoví obyčejní človíčkové bydlívali v šumavských údolích, zatímco na vysokých temenech šumavských hor sídlili obři.

Človíčkové v údolích se plahočili za denním chlebem a obři je líně pozorovali z výšky hřebenů hor. Celkem nic nedělali a většinou se nudili.

Jednou časně zrána se na Šumavě narodil nápadně krásný den. Takový, jakých na Šumavě nebývá mnoho. Kdy sluníčko hřeje od časného rána až do západu, hřeje, ale nepálí, kdy z Čerchova je vidět až do Brd a snad ještě dál, zkrátka a dobře voňavý, průzračný a vlahý všední den. Lidi se radovali v údolích a obři si lebedili na horách.

Toho dne při západu slunce stáli obři vztyčeni na nejvyšších hřebenech a chytali na svá obrovitá záda poslední vlašné paprsky sluníčka, které se už chystalo za obzor. A jak tak stojí zády ke slunci, všimli si, že se jim stíny prodlužují. Čím bylo sluníčko níže, tím dále se plazily obří stíny.

„Kluci,“ povídá obr na Čerchově, „pojďte si zahrát na většího!“

Jak prej se hraje na většího? hulákali druzí obři přes údolí a stráně. Čerchovský obr prohlásil, že jednoduše: komu stín dopadne dál do kraje, ten je větší než ten, jehož stín dopadne blíže do kraje.

Od té doby, vždycky když končil jasný den, bylo možno vidět obry na horách, jak vystupují na špičky, aby protáhli svůj stín, jak

hulákají z kopce na kopec škádlíce se jako kluci, prostě jak si hrají na většího.

Dneska je těžko říci, který z nich to byl, jenž začal první fixlovat, neboli hrát falešně. Dal si pod nohy dva velikánské placáky a při západu na ně vystoupil. To se ví, že jeho stín se doplzlil nejdál, až do Turčianského sv. Martina, vždyť stál na nejvyšším bodě ze všech obrů, to je každému dneska jasné.

Tehdy však to obři nemohli hned tak prokouknout. O fyzice neměli tuchy. Ale žil tam v údolí jakýsi intelektuál, prý bývalý učitel, a ten vysvětlil podstatu fixlování jednomu pasáčkovi krav. Ten pasáček to zase řekl z hlouposti třem obrům. A stalo se, že při každé hře na většího vznikala různá překvapení: neboť fixlovali všichni. Až jednou jednomu obru se podařilo vrhnout stín daleko za Krakov a řekl s klidem, že už hrát nebude, že je největší.

Vědci už ani nezjistí, kdo dal komu první facku. Já mám za to, že ten, kdo nejvíc fixluje, nejvíc se brání proti jinému fixlování. Takže tu první facku podle mé teorie dal nejspíš ten obr z Čerchova obrovi, kterému dopadl stín až za Krakov. Je to celkem jedno, kdo to začal, avšak rvačka, která z té facky povstala, byla vskutku obrovská.

Obří dech plný zloby i nadávek a facky poletující z hory na horu, to všechno zvedlo mrak prachu, loňského listí i jehličí, mrak zaclonil slunce a v nastalé tmě jako by se celá Šumava bortila na cucky.

Obři do sebe mydlili, občas to blesklo jiskrou vykřísnutou balvanem, který skálu drtil, lidičky utíkali z vesniček, zachraň se kdo můžeš, leč stejně jich tam mnoho zůstalo pod lavinami vývrátů a trosek obří války. Až za sedm týdnů a sedm neděl mrak zloby a špíny se usadil a na Šumavě začalo svítat.

Sluníčko se nestačilo divit. Svítilo sice opět na Šumavu, ale na jinou Šumavu, než kdysi znalo. Po obrech ani stopy, místo zelených hor hromady balvanů a šutrů.

Dvě stě let trvalo, než déšť vymyl rány, než sluníčko je vysušilo, než se břízky začaly bojácně vracet mezi sut' a než si potoky a říčky našly nová, stálá koryta.

A ještě jednou dvě stě let, než mohl na Šumavě vítr rozhoupat vrcholky vysokých smrků.

A ještě jednou dvě stě let, než se do údolí mohli vrátit noví človíčkové, než mohli začít znova svou práci.

A to všechno zavinili dva obři, kterým nestačilo, že jsou obři, ale kteří chtěli být obři ještě obrovatější.

A proto Hra na většího by měla být jednou provždy zakázaná.

AŽ OPADÁ
LISTÍ
Z DUBU

Když někdo nechce udělat, co se na něm vyžaduje, obyčejně to odbude tím, že řekne *až naprší a uschne*. Nebo udělá dlouhý nos a vykřikne *tídle!* Někde se říká *až bude za čtyrák pětník*, někde dají levou ruku dlaní pod žaludek a prohlásí *takovéhle vousy!*

Znám jednu vesnici za sedmi serpentínami a devíti rigoly na jih od Prahy, kde v podobném případě říkávají *až opadá listí z dubu*.

První to tam řekl sedlák Čupera, to už je hodně dávno. A já vám povím, jak a proč se tam to rčení zavedlo.

Čupera pil. Propil krávy, propil koně, propil žebřínák, zkrátka zadlužil statek, až se mu sousedi zdaleka vyhýbali. Báli se s ním zastavit, že by zase žebrol o půjčku, hory doly sliboval a nic pak z toho nedodržel, jen se víc opil.

Měl hezkou ženu, Julinku, s velkýma černýma očima. Kolikrát mu říkala, aby se rozhodl mezi ní a kořalkou; kolikrát ho křísila, když ho z hospody přinesli a posadili na hnůj na dvoře jako na trůn.

Čupera šel přes své pole a myslil na Julinku. Kolem sebe viděl než zanedbaný úhor. Sousedům už se to zelenalo, na jeho půdě bodláčí a bejlí, husté jako větrolamy. Myslil na Julinku, jak ty její veliké oči samým pláčem ztrácejí oheň. Jak zasvobodna chodívala s bradou vzhůru a s přímým pohledem a jak teď sedává s hlavou svěšenou, málo mluví a nikdy si nezpívá.

Mít peníze, šel by se opít, aby zapomněl.

Bylo vedro. Ani lísteček se nehnul. Jak se tak Čupera loudá, všimne si, že kousek od něho se zvedl prach. Docela nepatrný vír prachu, točí se to a tancuje čím dál rychleji. Narostlo to, až to bylo o hlavu větší než Čupera, a srazilo mu to čepici. Pak to běželo k lesu. Čupera zvedl čepici, nasadil si ji a pomyslel si, že parno tyhle kejkle s horkým vzduchem dělává. Jde dál a zase jako před chvílkou: malý vír, točí se a tancuje. Tentokrát roste výš a výš. Když už je jako hasičská věž, zafičí a porazí Čupera do bodláčí.

„Mordyje hadry, kerej čert mi tohle byl dlužen?“ mumlá Čupera.

„To je dost, že jste si na mě vzpomněl,“ slyší hlas.

Sloup prachu přestal vířit. Pomalounku houstl, až zhoustl do postavy mladého chasníka v zaprášeném fracku.

Čupera hned věděl. Čert.

Pomohl Čuperovi na nohy a povídá mu: „Již dlouho vás pozoruji, jak si špatně vedete. Nechcete, abych vám pomohl z bryndy?“ Mluvil gramaticky správně, avšak s lehounkým cizím přízvukem. No, kdo by nechtěl pomoci z bryndy, hlavně z takové bryndy, v jaké byl Čupera.

„Jemine, a jak!“ Na víc se Čupera nevzmoh.

Umluvili, že na Čuperových polích bude do rána pohnojeno, zoráno, zvláčeno, křížově zaseto a co třeba vyjednoceno. Aby to ve vesnici nebylo nápadné, čert zařídí, aby nad těmi pozemky ležela neprůhledná vlahá mlha. Za nějakou dobu ji čert zvedne a všechno se už bude zelenat. Sklízet bude ovšem Čupera sám; ale měl by si obstarat včas pomoc, protože klasy budou sypat čtyřnásobně.

„Tak vám tedy děkuju,“ pravil Čupera a měl se k odchodu.

Chasník v zaprášeném fracku se rozesmál.

„Ni kuře zadarmo nehrabe, pane Čupero.“

„To je pravda,“ přimhouřil Čupera oči, „co kdybychom se o úrodu rozdělili? Půl a půl.“

„Ale pane Čupero,“ hrozil čert ukazováčkem se špínou za nehtem, „pane Čupero! Z obilnin vy byste si vzal tu vrchní polovinu a já bych dostal tu spodní, kořeny. Z brambor a řípy byste mi dal tu vrchní polovinu, nať, není-liž pravda? Tuhle pohádku jsem, pane Čupero, slyšel v roce 1911 v Předbořicích vyprávět jistého pana Podlisku. Všechno, pane Čupero, leč za kořena mne nemějtež.“

„Co byste chtěli po chudákovi?“ Čuperu ta správná mluva nakazila. „Nejsem-liž, vzhledem k neutěšené hospodářské situaci své, oprávněně očekávat uvážené poshovění?“

„Jste-liž, totiž jste. Pro klienty v zaviněném úpadku máme zvláště výhodné termíny. Vy se nám, pane Čupero, vy se nám

upíšete krví. Svou vlastní, ovšem. Smluvně se zavážete, že nám předáte to, o čem nevíte, že teď máte doma.“

Čupera uvažoval. Co by mohl doma mít, o čem neví? O Julince ví, o almaře, chlívky jsou prázdné, o krucifixu na chodbě ví, o holubníku... no zkrátka, když to stojí za něco, tak o tom ví, a o čem neví, asi za moc nestojí.

„Tak platí. A kdy si pro to přijdete?“

„Kdykolivěk.“

„Abych byl doma.“

„To budete, protože náš podnik z propagačních důvodů vám povolil prémii v podobě sázky. My si pro upsané přijdeme v sedle na prapodivném tvorů. Když se vám podaří vyjet nám naproti na ještě podivnějším tvorů, vyhrál jste a váš závazek se ruší. Chcete podepsat?“

„Mordyje, to musím říct, totiž říci, to je... to je...“

„...kulantní, že ano?“ a podává mu smlouvu.

„To tedy je!“ Čupera se pích do palce a podepsal.

Když se Čupera blížil k chalupě, viděl, že před chalupou stojí plno bab a ženských. Přidal do kroku.

Když vcházel, slyšel dětský pláč. Srazil se s porodní bábou ve dveřích.

„Je to kluk,“ pravila -

Julinka ležela v posteli a vedle ní malá hlavička.

Veliké Julinčiny oči, malá hlavička, kanafasová duchna, věneček z kočiček, lampa, vír prachu, a v něm se to všechno točí, točí a mizí ve tmě. Čupera omdlel.

Úroda byla obrovská. K Čuperovi přijeli z okresního města odborníci, brali vzorky půdy. Po kraji se mluvilo o jeho metodách, opozice ve vídeňském parlamentu ho dávala za příklad panským statkům. Splatil dluhy. Pil sice, ale už ne tak často a ne tolik. Sousedí se mu přestali vyhýbat, a s úrodou to měl Čupera rok od

roku lepší. A přece u Čuperů něco vázlo.

Julince se vracel oheň do černých očí, to je pravda, ale hlavu si nepřestávala lámat. Často našla Čuperu, jak sedí a zírá donikam. Často musila dvakrát i víckrát opakovat otázku, než jí odpověděl. Potom se obyčejně sebral a odešel do lesa nebo k vodě a našla ho tam pozdě večer. Ani nevěděl, že se setmělo.

...předáte to, o čem nevíte, že teď máte doma!

Posledních pět let se Čupera bál. Každou hodinu, každou minutu té hodiny a každou vteřinu těch minut těch pěti let. Čekal, kdy si přijedou pro jeho malého Jeníka. Když spal, tak jen na půl oka. A když někdy usnul, zdálo se mu jenom o velikých černých očích, které nic nevěděly, nic netušily.

Jednou seděl pod jabloní a klepla ho padavka do hlavy. Podíval se, odkud spadla, a vidí na větvičce navléknutý papírek a na něm načmáraná dvě slova: Za týden!

Věděl, kolik uhodilo. V hlavě mu vyvstal divoký zmatek. Nevěděl co dřív. Začal chalupu opevňovat a koupil si pušku. Pak nechal opevňování a chtěl s Julinkou a Jeníkem utéct. Ale kam? A proč? ptala se Julinka. Křičel na ni, nic lepšího v tom zoufalství nevěděl. Opil se, strašně se opil. Lidé mysleli, že mu v hlavě přeskočilo. Ale nejhorší bylo, že Jeník se ho bál a schovával se před ním za mámu.

Týden uplynul a Čupera byl s rozumem v koncích. Vzal provaz, šel na hřbitov, že se oběsí. Ale na to už neměl sílu. Dřepł si na zem a dal se do pláče.

Šla kolem hřbitova stará žebračka. Pompadúrka se jí říkalo. Byla moc stará a moc ošklivá, lidé jí dávali, aby už byla honem pryč, aby ji měli z očí. Slyšela pláč za zdí, vešla na hřbitov a co prý se mu stalo. Čupera jí to všechno vyklopil. To, co se před lidmi styděl na sebe říct, povídal žebračce. Snad proto, že ji nikdo v okolí za člověka nepovažoval.

Bába ho vyslechla velmi pozorně.

„Víš, Čupero, za to všechno můžeš poděkovat rumu. Já bejvala zamlada v Brémách. Taky jsem si svoje vypila. Podívej se na mě. To, co tu teď stojí, udělal rum z hezký holky. Já ti pomůžu.“

„Jakpak bys mohla?“

„Dnes má přijet čert na podivným tvorů, je to tak?“ „Tak.“ „Čerti jezdívaj od Budějovic, od jihu. Vylezeš na strom, a jakmile ho támhle pod skálou zmerčíš, vyšvihneš se na mne a pojedeme mu naproti. Dřív ale přineseš med, peřinu a koňský ohon. Hoď sebou!“ Nebylo času, aby se Čupera ptal na podrobnosti. Za chvíli byl zpocený zpátky se vším, co baba potřebovala.

„A na strom!“ velela Pompadůrka. Zatímco se Čupera škrábal na jasan, baba se svlékla, pomazala medem, rozpárala peřinu, a jak byla lepkavá, vyválela se v husím prachu.

A už volá dolů Čupera: „Jede!“

„Na čem?“

„Je to malý, je to zrzavý. Mordyje, liška! Jede na lišce!“

„To je toho,“ směje se Pompadůrka, „ten se bude divit!“

Čupera slezl, vyhoupl se na příšeru, ve kterou se baba důmyslně proměnila, a vyjeli čertovi v ústřety. To si Pompadůrka ještě dala koňský ohon do bezzubých dásní a vyvalila oči.

Čert se nejenom divil, ale strašně se chechtal.

„Vyhrál jste, pane Čupero,“ povídal, když se uklidnil, a roztrhal smlouvu. Pak se obrátil k Pompadůrce: „Zatímco ty jsi tímto dobrým skutkem smazala všechny hříchy z Brém. Gratuluji.“

„Šak jich tolik nebylo,“ pokusila se Pompadůrka o ruměnc.

„Nechtěl bych je házet přes zeď,“ zasmál se čert, vzepjal lišku a cválal k lesu.

Lidé se hodně divili, že Čupera postavil Pompadůrce domek a že ji poslal na vlastní útraty do Poděbrad do lázní. Řekli si však, že od toho podivína se dá čekat lečjaké překvapení. Vždyť ze smutného Čupery se stal nejveselejší chlapík z okolí. Zpíval od rána do večera, tancoval, s Julinkou první u muziky, a poslední

domů. Pracoval jako lev, všechno pro Jeníka. A aby Julince zářily oči.

V hospodě měli plakát, který císař pán rozkázal vytisknout a všude vyvěsit. Na tom plakátě malíř namaloval, jak se fůra převrhla a zabila kočího. A pod tím bylo napsáno, že tohle zavinila kořalka, že se proto nemá pít. A pod tím vším byla police a na ní byla jedna láhev kořalky vedle druhé, každá jiná a hlavně rum. Plakát stářím zežloutl, ale kořalky byly denně čerstvé.

Bylo hodně mužských, kteří zvedali loket, když vchrstli do sebe panáka, ale málokdo to uměl tak bravurně jako Čupera. Ted', co mu s Jeníkem otrnulo, sedal pod tím plakátem čím dál tím častěji a čím častěji tím déle. Netrvalo dlouho, a pil jako tenkrát, než potkal chasníka v zaprášeném fracku.

Pompadůrka opět chodila žebrotou, pole zpusťla, z Julinčiných očí se díval smutek a Jeník se styděl mezi děti a táty se bál.

Čuperovi už na dluh nechtěli nalít. Když moc křičel a vyhrožoval, popadli ho a vyhodili jako snop. Sebral se a loudal se domů. Přišel do míst, kde tenkrát vířil sloupek prachu. Rozhlédl se, nikde živé duše.

„Čerte...,“ zašeptal.

Stál mu po boku, tentýž jako tenkrát. Povídá: „Právě nám došel ceník s celou řadou nových nabídek,“ a podává Čuperovi úhlednou brožurku, „vás by mohla zajímat stránka 111, heslo rodinný rozvrat.“

„Mne by mohlo zajímat jen jedno, pane reprezentante,“ uhlazeně pravil Čupera. „Jak bych se mohl odnaučit pít.“

Čert se zasmušil.

„Odnaučit se pít, vážený muži, to je z dobrých skutků ten nejdob... nejdobře... nejlepší. Náš podnik však, jak je všeobecně známo, se specializoval, řekl bych, opačným směrem.“

„Dám vám za to svou duši.“

Čert mlčel. Dlouho si sedláka prohlížel a pak se zasmál:

„Nechcete mne opět vypéci jako tehdy s madame Pompadoure? To se vám věru povedlo. Dlouho jsem s tou příhodou vystačil.“

„Dám vám svou duši a nechci prémii!“

Čert se posadil jako Turek a pravil: „A to víte, že projdete peklem, než se odnaučíte pít? Jen pot, slzy a krev, vážený kořalo, tři měsíce, zaživa. A po smrti jste náš, za předpokladu, že mi to správní rada schválí, neboť to se nedá považovat za běžný obchod.“

„Tři měsíce je dlouhá doba. Já nechci, aby kluk nebo Julinka...“

„To je přirozené. Čas je komponent velice relativní, koeficient rychlosti pohybu například tu hraje velikou roli, nemluvě o tom, že náš podnik má k dispozici zařízení, která naše tři měsíce zkrátí na pozemské dvě hodiny. Chcete-li, začneme hned. Musíte ovšem opravdu chtít. Svou vůli, co složku, musíte do podniku vnést vy, jen vy a nikdo jiný než vy.“

„A kdy byste si pro mou duši přišli?“

„Lhůtu si určete sám. Není to běžným zvykem sice, ale za tu Pompadůrku si zasloužíte výhody. Kdy byste tak myslel, pane Čupero?“

„Řekněme tak...“ Něco ho napadlo. Podíval se čertovi do očí: „Až opadá listí z dubu, jestli vám to vyhovuje?“

„Proč ne?“

Tak se Čupera upsal.

„Pěkně si sedněte, táák, pohodlně. Zavřete očička, pane Čupero. Táák a teď otevřete. Že to nebolelo?“

Čupera otevře oči a kouká jako blázen. Leží na bílé posteli, nad ním se sklánějí čerti, vymydlení, v bílých pláštích, a podivnou řečí si o něm povídají. Sem tam zaslechne špiritus nebo *delirium* či *casus clinicus* a domyslí si, že hovoří latinsky patrně o chorobopisu.

Když mu spočítali všechny krvinky, co měl s sebou, když vyzkoušeli tlak a posvítili na sítnici, vzali kladívka a klepali ho všelijak po těle. Když se mu noha při poklepu dala do kopání,

jeden prohlásil, že to není ještě tak zlé. Musil sníst mísu malty, rozsvítili za ním pekelnou svíci, až bylo skrz něho vidět, a něco pozorovali. Pak ho požádali, aby polkl rourku a přitom zatajoval dech, a tou rourkou do něho něco lili. Ještě moc věcí s ním podnikali a do mnoha pater sjeli a zase vyjeli d'ábelským výtahem, než ho uložili a než mu řekli, že *jen co přijde pan profesor*:

Za chvíli tu byl. V mysliveckém, jak jest u čertů zvykem. Pěkný človík, docela malý. Kdyby ho člověk potkal v lese, řekl by si, že je to ten mysliveček, co se o něm zpívá písnička. Dali tomu myslivečkovi papír plný čísel a šifer. Ten do toho jen mrk a hned poznal, že Čupera kůru snese, kývl hlavou a zase odešel. A Čupera se začal odnaučovat.

Zpočátku to nebylo tak zlé. Posadili ho do krásné nálevny, kde hráli cikáni. Postavili před něho láhve, aby si vybral tu svou. Nalili mu, hudba hrála a bylo veselo. Bylo tam plno lidí, i z města, fešáků i zpustlých, herci i vojáci, jako v hospodě. Když byli cikáni unaveni, nastoupila dechovka. A po ní kapela, co pro rámus nebylo poznat, co vlastně hraje. A pilo se, kořalky se dolévaly, popelníčky vyměňovaly, a to všechno zadarmo! Nakonec je všechny zpité naložili na nosítka a rozvezli po postelích. Ráno je vykoupali, a do lomu lámat kámen! Dali jim dřevěné motyky a sochory, chvíli z nich lil pot, chvíli jim jinovatka zalezala za nehty. Když balvan vylomili a naložili na vozík, šups a seděl zase tam, odkud jej prve vylomili. Až do setmění. A pak sprchy, vařící i ledové, večere - a do hospody.

Opět co prý hrdla ráčí. Nastoupily tanečnice, a jak pijákům kořalka stoupala do hlavy a osmělovaly se trochu, měnily se ty tanečnice v čerty a vysmívaly se jim.

Takhle to šlo den co den, noc co noc. Lom, hospoda, lom, hospoda. Za pár dní je znovu prohlédli a přišli s nápadem, že po propité noci dostane každý čertovo vajíčko na posilněnou. Ledva je snědli, udělalo se jim zle. Dávili, potili se, křeče jimi lomcovaly, a stačilo si jen vzpomenout na rum nebo čokoládový likér, všechno

to mučení se trojnásobilo. Chtěli pít vodu, dali jim vodu. Ale čertova voda se sotva patra dotkla, a změnila se ve vaječný koňak. A všechna ta hrůza se vrátila pětinasobně. Přitom pracovali, pravda, dobře jedli, ale večer do hospody! Už nechtěli. Prosili, ale musili. A pít! Koňak! Slivovici! Rum!

A hudba hrála a čertovská volenka.

Čupera se už mátožil.

Během času v hospodě prořídlo. Někteří pacienti to nesnesli a utekli. Čerti v bílých pláštích jim nebránili a jen se smáli: Ať pijou ve světě dál, tím dřív peklu propadnou.

Čupera trpěl strašlivě. Nejvíc, když mu začali odmítat kořalku. Když opět chtěl pít, když se mu chuť vrátila, ale kořalka nikde. Žadonil, brečel jako kůzle, nedali ani kapku. V té době ho museli přivazovat na noc k posteli. Všechno, co měl na sobě i v sobě, chtělo kořalku. Řval, až ochraptěl, a když zhasli, bývalo nejhůř. Krysy s ohnivýma očima po něm lezly a hryzaly ho, bezbranného. Po stěnách lezli pavouci a nejstrašnější bylo, že měli Julinčiny oči. Po takové noci se Čupera těšil do lomu. Dřel a zapomněl.

Po nějaké době ho zavolali do druhého patra a zase s ním prováděli mnoho kejklů. Nazítří mu přikázali, aby pomáhal zahradníkovi. Když dělal u zahradníka nějaký čas - a byl to divný zahradník, co vypěstoval, hned sněd -, poslal ho zahradník pro rum. Čupera rum přinesl. Zahradník si láhev dobře prohlédl, zátku prozkoumal a vrátil láhev Čuperovi, aby ji donesl panu profesorovi. Čupera seděl sám v čekárně; hodinu, dvě, konečně profesor přišel. Prohlédl si láhev, zátku, vrátil ji Čuperovi, aby ji odnesl, kde mu ji dali. Než ji převzali, stejně důkladně si ji prohlíželi.

Tohle se opakovalo ještě dvakrát. Při posledním odevzdání už láhev moc nepřehlíželi, kývli hlavou, a aby prý šel do generálního inspektorátu, kraj Čechy, dveře číslo 111.

Tam seděl za stolem chasník v zaprášeném fráčku. Potřásl sedlákovi rukou a pravil: „Posaďte se, pane Čupero.“

Když ho Čupera poslech, pokračoval: „Teď už pít nebudete, nebudete-li chtít, ovšem. Zatím vás vůle nenechala ve stehu... totiž ve štychu.“

„Já se nebojím.“

„Nepochybuj. Nuže, zde je kopie smlouvy. Až opadá listí z dubu, je to tak správně, vidíte? Tož, je jaro, užijte si pěkně, a teď zavřete očička.“

Když je Čupera otevřel, seděl na svém poli a podle sluníčka to byly sotva dvě hodiny, co se rozhodl nepít.

První slova, která doma pronesl, byla k Julince. „Už nebudu pít.“

Podívala se něho a usmála se. Viděl, že mu nevěří. Nezbylo mu než se s tím smířit a dělat to, co lidé neradi dělají: měnit slova v činy.

Oral, sil, sušil seno, kosil, sklízel, někdy si přitom zpíval, někdy klel, jako každý jiný, i do hospody zašel, ale nepil. Na dožínkách tancoval s Julinkou, děvčata škádlil, hulákal a i se pral, ale nepil.

Schylovalo se k podzimu. Přešel podzim, stromy zahodili listí. Čupera seděl doma, kluka měl na klíně a říkal si v duchu, že by bylo dobře, kdyby měli holčičku k tomu klukovi, aby byly v domě dva páry Julinčiných očí.

Někdo zat'ukal na okno.

Kluk vyběhl a hned byl zpátky, že prý je venku pán v zaprášeném fráčku. Čupera si navlékl kožíšek a povídá Julince, že bude do večere doma.

„Čím mohu posloužit?“ pravil venku starému známému.

Ten beze slova vytáhl z brašny smlouvu a strčil ji sedlákovi pod nos.

„Dobrá,“ pravil Čupera. „Vezmeme to lesem.“

„A rozloučit s paní chotí a synkem se nechcete?“ dost se divil čert.

„Ani ne,“ pravil Čupera a vykročili. Šli k lesu a Čupera se

vyptával, jak to tam dole chodí, a na to a na ono, vedl řeči, jako by se v salóně bavil.

Když došli na kraj lesa, čert se zastaví a povídá: „Pane Čupero, vy jste mne velmi překvapil. Čekal jsem, že se budete ošívát a prosit o odklad, a vy si vykračujete do pekla jako na špacír.“

„Ale to je omyl, mladý muži, já nejdu do pekla. Já vám jdu jen ukázat názorně to, co patrně ušlo vaši pozornosti,“ povídá Čupera. „Račte se laskavě rozhlédnout po stromech. Zatímco ostatní listnáče mají holé větve, duby mají listí. Sice žluté, ale na větvích. A budou je mít až do jara. Víte, pane čerte, až na jaře vypučí nové dubové listí, pak teprve to staré opadá. Dub vlastně nikdy není bez listí! Dobrý den.“

Otočil se a šel domů.

Čert stál jako opařený. Pak ho popad vztek a začal dubové listí rvát a cupovat. Nic tím nedocílil. Jenomže duby mají dodnes listy jakoby ožďubané.

Čupera už nikdy nepil. Když po křtinách holčičky s Julinčinýma očima hodovali v hospodě, nějací hlupáci před něho postavili panáka kořalky, aby se prý také napil.

„Až opadá listí z dubu,“ odpověděl Čupera.

Tak se to v tom kraji vžilo.

To pořekadlo. Nikoliv nepítí.

LAKOMÁ BARKA

Nic nesplete člověka tolik jako jméno vesnice. Třeba Hrdlořezy. Kdo se bojí do Hrdlořez kvůli hrdlu, bojí se zcela zbytečně, protože v Hrdlořezích, a to je statisticky dokázáno, hrdla se neřežou o nic víc než kde jinde.

Nebo nedaleko Konstantinových Lázní je vesnice Úterý. Přijďte tam ve středu a jste zase v Úterý. Šest dní v týdnu to jméno lže.

A zrovna tak lhalo jméno vesnice Dejvice, když ještě Dejvice byly vesnice, když z Dejvic do Prahy se chodilo buď Píseckou branou nebo oklikou.

Nejspíš ještě se dalo věřit vesničce nedaleko Dejvic, která se jmenovala Černý Vůl. S ohledem na starostu to bylo jméno pravdivé, i když barvoslepé, neboť starosta byl zrzavý.

Vraťme se však do Dejvic. Řekli byste Dejvice, dej více! Tam se asi lidi předhánějí v rozdávání.

Vůbec ne. Lakotili a hamonili. Škrtili, škudlili a byli krkouni.

Ani ponocného si nedrželi. Nevadilo jim, že nevěděli, jak v noci čas plyne. To prý by byl drahý čas, kdyby měl ponocného užít! Starosta to rád viděl, protože chodil pytláčit do Královské obory. Když nebyl ponocný, nemusil se bát, že někoho v noci potká. Koně koval kovář tak, že jim přendával podkovu z pravé zadní na levou přední, tu zase na levou zadní, a tu pak na pravou přední, až byla kobyla bosa.

Nejlakomější držgrešle ze všech byla Barka, farářova kuchařka, a to bylo každému známo. Nejenomže schraňovala slupky od buřtů a šila z nich záclony, nejenomže se do zrcadla nepodívala, aby se neopotřebovalo, ale to byla ona, co tenkrát, když jela do Loun dostavníkem, místo jízdenky chtěla si nechat koleno vrtat, k čemuž nedošlo jen proto, když kočímu to koleno ukázala, raději ji nechal jet zadarmo, než by zneuctil nebozez.

A téhle Barce povídá farář: „Co kdybychom to druhé prase dali...”

„Ani pomyšlení...!”

„Počkejte, Barko! Myslíl jsem na učitelovic, mají tolik dětí, a nám jeden čuník stačí.“

„Proč maj tolik dětí, to je jejich věc!“

„A co má ten člověk dělat? Z lakoty tu lidé ani děti nemají, a on, aby v té škole měl koho učit, musí být samozásobitel.“

„Tak mu dáme vejslužku, když už musíte rozhazovat, velebný pane.“

„Říkejte si co chcete, dva čuníci pro nás dva je moc,“ chabě trval farář na svém.

Je zajímavé, že přibližně v téže chvíli učitel došel k podobnému závěru: „Já tu mám hladovejch krků jako píšťal u varhan a na faře jsou dva vepři a dva lidi.“ Načež se zamračil. Čím víc se mračil, tím usilovněji přemýšlel. Když se mu tvář vyjasnila, vzal do kapsy kladivo a hřeb a že prý sejde nadýchat trochu večerního kyslíku.

Farář míval psa ovčáka, hlídače, ale Barka ho umořila hladem. To se teď učitelovi šiklo. Šel k faře od lesa a nebylo psa, aby štek. Ani prve, ani teď, když se vloudil do chlévka k prasatům. Tomu většímu se zdálo něco pěkného, protože kanilo a občas si zachrochtalo jako piják piva. Menší spalo jako dudek. Když mu učitel přiložil hřeb mezi oči, hnulo ovarem, ale maloučko. Učitel sáh do kapsy pro kladivo a ani se mi nechce podrobně popisovat, jak ten hřeb snadno vjel do prasečí hlavy.

Ráno Barka budila faráře větou: „To menší prase je v troubě!“

Povídá rozespálý farář: „A jak se vám tam celé vešlo?“

„Ježíšmarjá, ne že ho pecu, ale že je kaput!“

„To jste je asi hladem umořila, osobo!“ zívá farář a obrátil se ke zdi.

Barka seběhla k učitelovům. Jestli by prý pan učitel neodklidil prasátko, pan farář se dává poroučet. Lhala, aby se zamezilo panice mezi chovateli. Do rána jim na faře jedno zgrejzlo a lidí jsou zlí a ještě by mohli říct, že na faře zatajili červenku nebo co.

„Ale to víte, Barko, s radostí, pro vás všechno!“ Učitel vzal

pytel a trakař a šel pro prase, že už ho prý někde zakope.

Toho dne se začalo z učitelovic komína kouřit a kouřit už nepřestalo.

Když se Barka ptala učitelovic Toníka u kašny, co tolik topěj, vždyť ještě nemrzne, Toník dělal, že ji neslyší, a Barka si dobře všimla, že má mastnou bradu. Jak jí cestou na faru voda v putně šplouchala, Barka každý třetí krok se zastavila a usedavě přemýšlela, co to učitelovic, ta chamrad' setsakramentská, může kuchtit? Tonda má mastnou bradu přece od něčeho mastného. Že by to prase... dyť přece pošlo, ne? Nebo že by nepošlo? Ten učitel nák přechoťně chtěl vyhovět...

Žralo ji to.

Sotva se setmělo, Barka šla courem kolem kostela ke škole. Vpředu se svítí, z komína se kouří, Barka větrí, čmucha, přece takhle voní vepřová! Teď ji ovanulo zelí, tohle jsou zase škvarky!

Vzala za kliku. Opatrně proklouzla do chodby. Na konci chodby dveře a nad nimi výklenek s oknem pro větrání. Barka se šourá až ke dveřím a poslouchá. No ovšem, tam se debužíruje, asi už je po všem. Talíře, vidličky a nože cinkají do dětských hlasů a smíchu, co to xakru jedlí? Přišoupla bednu, co stála v rohu, dala na ni škopík, co visel na zdi, a souká se nahoru, aby si to všechno okénkem nad dveřmi zkontrolovala. Přišla o chlup pozdě, učitelová už poklidila se stolu a všechny děti stály v řadě jako čestná rota, od nejstaršího po nejmladší.

Učitel právě uzavíral: „... a pomodlíme se ještě za Barku...“ Barka napjala uši. Přitáhla se výš, stála na škopíku na špičkách jako baletka.

„... aby nebyla tak lakomá,“ povídá nejstarší Žofka a po ní Pepa:

„... aby nebyla tak závistivá!“

„...a tak špinavá...“ vpadl Tomáš.

„... a neučesaná...“ mladší Xaver, a ještě mladší Felix:

„...ne tak ošklivácká...“

Bobeš: „... aby nemořila prasátka hladem...“

Růženka: „... a kočičky a ...“

Libuše: „... a pejsky...“

„... a aby nežrala žížaly,“ uzavřel Tonda s mastnou bradou.

Barka byla vztekem bez sebe. Ty žížaly ji dodělaly.

Chtěla zahrozit pěští, leč zapomněla, že zpola stojí na špičkách na škopíčku na bedně a zpola se přidržuje výklenku. Dřív než mohla vychrlit nadávky, svět se pod ní zborčil, škopíček ucukl, Bárce se zvedly nohy ke stropu, vzala bradou o spodek výklenku, jekla a letěla, jako když žebrík podrazíš, ztuha nznak na dlaždice v chodbě.

Našli ji tam s očima v sloup.

Dětem namluvili, že se Barce udělalo mdlo, a poslali je spát. Jenomže Barčino mdlo trvalo trochu dlouho na to, aby to bylo jenom mdlo.

„To vypadá, že je po ní,“ šeptal ženě učitel.

„Skoč pro faráře.“

„Jo, a jak to všechno vysvětlím? Řeknou, že jsme ji zabili, že jsme byli v komplotu kvůli praseti, znáš lidi.“

Učitelová ztratila hlavu a navrhovala manželovi, aby emigrovali, nebo aby zapálil dům, a podobné hlouposti. Učitel ji neposlouchal, vzal pytel po čuníkovi, vecpal do něho Barku, hodil si to všechno přes rameno a šel.

„Kam jdeš, Láďo, Ládíčku, tebe chytanou, já už tě neuvidím!“ učitelová se mu věšela na krk.

„Za chvíli jsem tu,“ konejšil ji, „nikomu neotvírej!“ a spolkla ho tma.

Nevěděl přesně, co s Barkou. Chtěl ji posadit ke kašně, ale Bureš se potácel z hospody, a jen taktak se nestřetli. Také se zabýval nápadem, že by ji vynes na zvonici a tam by ji pak našli a řeklo by se, že vybírala holubí vejce, to se o ní vědělo, a že ji zvon vzal do lebky. Už zahýbal ke zvonici, když si vzpomněl na

Kubáta.

Kubát pro halíř byl schopnej hnát blechu přes strniště. Noc co noc chodil hlídat do stodoly obilí, aby mu je někdo nevykrad, ale sotva se usadil ve stodole, už ho popad strach, že by ho mohli vykrást v chalupě, a letěl hlídat domů. Když tak proběhal celou noc, ve dne spal. Říkal, že ušetří, že být ve dne vzhůru se při té drahotě nevyplatí.

Učitel počkal, až Kubát přeběhl ze stodoly do chalupy. Potom mu posadil Barku na hromadu zrní, dal jí do ruky lopatu, aby se nekácela, a za chvilenu byl doma.

Kubát hlídá v chalupě. Asi za půl hodinky ho popadne obvyklý strach o zrní a letí do stodoly. A vida ho! Nachytal zloděje s lopatou, zrovna jak se chystá okrást ubožáka! I ty prevíte! I ty padouchu! Kubát vzal cep a BÁC, BÁC! Zloděj se skácel.

„Ani se nehni!“

To se ví, že se ani nehnul. Totiž nehnula. Kubát poznal, teprve až rozškrt sirku, že to není ten zloděj, nýbrž ta zlodějka, a to farská Barka.

„Ženská, co vás to napadlo?“

Barka ani muk.

„Ženská, hej, hej, hej!“ to už s ní notně třás. „Snad jsem vás... propánakrále, Barko!“

Barka ani muk.

Ted' sedí oba ve stodole, koukají na sebe, jenže Barka Kubáta nevidí.

Kubát je z toho zoufalý. Kam ji dát? Najdou ji u mne a řeknou, že jsem ji z lakoty utlouk, znáte lidi! Co s ní?

Ze všech nápadů se mu zalíbil jeden velice škodolibý. Vzpomněl si, že učitel nezamyká a že by mu mohl Barku donést do školy a posadit ji do lavice. To se bude učitel divit, že má o žákyni víc.

Zase se octla Barka v pytli, zase se nesla nocí. Jak si chtěl Kubát nadejít kaštanovou alejí směrem ke Královské oboře, byl by málem

vrazil do chlapa, který přicházel od obory. I on nesl pytel na zádech. Když spatřil Kubáta, zařval, pustil pytel a odskočil do tmy. Kubát zrovna tak.

Ted' stojí oba chlapi za kaštanem, jeden druhého pro tmu nevidí, a mezi nimi na silnici dva pytle. Čekají, co se bude dít. A ono nic. Čekají, až konečně ten jeden, byl to Kubát, to riskne. Skočí, popadne pytel a upaluje pryč. Ten druhý to vidí, oddechne si, zvedne pytel a také upaluje.

Je to starosta z Dejvic. Byl si zapytlačit v Královské oboře a nese domů statného koloucha. Jenže je v tom přece jenom malý háček. Starosta nese pytel, to je pravda, ale je to pytel, který upustil Kubát, zatímco Kubát útek s pytlem, ve kterém byl starostův kolouch.

Tak se stalo, že Kubát potmě posadil učitelovi do školní lavice místo Barky koloucha, zrovna když starosta vcházel doma do kuchyně a povídá ženě: „Jen se koukni, co jsem dneska ulovil!“ Nás nemůže překvapit, že z pytle se vykutálela farská Barka, víme přece proč. Ale starostová to nevěděla, a když spatřila, jak se Barka kutálí, zajala ji mdloba a praštila sebou.

Ted' tu obě ležely vedle sebe jako dva špalky. Starosta, bývalý dragoun, už něco v životě zažil. Celkem klidně popadl vědro s vodou a vychrstl ji na starostovou. Samosebou že Barku přitom také polil.

Starostová si sedla, Barka si sedla, starostová vstává, Barka vstává. Starostová ječí, Barka se nezdržuje a hurá ze dveří do tmy.

Ráno, než se začalo učit, našel učitel ve třídě koloucha. Seděl v první lavici. Chvilí si lámal hlavu, jak a co, ale pak si řekl, že kdo se moc ptá, moc se dozví, a koloucha zavěsil do komory, aby zvěřina uzrála. Jen to udělá, volá ho před školu Kubát. Jestli prej v noci nic neslyšel, jako učitel. Ne, neslyšel. A Kubát slyšel? Ne, taky neslyšel. Tak proč se ptá? Inu jen tak.

Začali zvonit na ranní a farář, přesný jako poštovní panáček, zahýbá od fary. Spatří Kubáta s učitelem, přidá do kroku a volá:

„Jestlipak to už víte o naší Barce?“

V učiteli i Kubátovi hrklo. V každém zvlášť.

„Představte si,“ oznamoval velebníček, „představte si, že se jí přes noc na hlavě vyrazily dvě boule!“

„To ji něco poštípalo?“ zkoušel učitel.

„To jsou boule jako od cepu. Měla prý zlý sen, a jak se v posteli přehazovala, spad na ni cínový svícen. Hlava ji bolí jako střep!“

„A co říká doktor?“ s úlevou se ptal Kubát.

„Kdo by utrácel za doktora! Ona se s pomocí boží z toho vylíže!“

„I bez pomoci boží,“ chtěl říct učitel, ale neřekl.

Farář se v dálce zmenšoval a Kubát s učitelem se za ním mlčky dívali. Od Prahy foukal studený vítr, nad krajem visela špinavá peřina plná sněhu. Kubáta zastudila sólo vločka v týle a zívł. Mrkl na nebe a pomalu šel domů. Učitel ještě chvilku lelkoval, než vešel do školy přiložit do kamen.

Vloček přibývalo, v Dejvicích začal nový den.

A tím to vlastně končí. Jestli jste doufali, že Barka se napravila a přestala lakotit, že učitele tlačilo v žaludku i ve svědomí ukradené prase, že Kubát dostal rozum, důstojný pán že našel důstojnost, že Dejvice si odhlasovaly změnu jména na Hamonín, to jste raději měli přečíst nějakou pohádku, a ne tuto pravdivou příhodu.

LÍNÁ
POHÁDKA

Bylo jednou jedno království.

Bylo pouze jednou, protože takové království se nedá dvakrát opakovat. Král měl několik synů, ale nevěděl přesně kolik, protože byl líný se zeptat královny, pokud byla naživu, teď byl líný je počítat, a cizích lidí se ptát nechtěl.

Mnohdy, když nebyl líný přemýšlet, se zamyslel. Vzápětí však zapomněl, kvůli čemu začal přemýšlet, a než by se namáhal si vzpomenout, dumal o něčem jiném, než původně chtěl.

Několikrát začal přemýšlet o tom, který z jeho synů by měl být po něm králem, ale vždycky, z vrozené lenosti, se mu myšlenky smekly k něčemu snadnějšímu, nebo z té námahy usnul. Jednou však přece došel k rozhodnutí, které naštěstí zapomněl zapomenout. Usnesl se sám v sobě, že králem bude ten z jeho synů, který je ze všech nejlínější.

Přikázal svolat všechny své syny, a aby nezapomněl, na kdy je dal svolat, nařídil, aby přišli hned teď. A všichni!

Přišli tři tuční mladíci. Král je vyzval, aby se posadili. Chvilku mlčky čekal, když však už žádný další tučný mladík nepřicházel, pravil:

„Jste tu všichni, mí milí synové?“

„Ano,“ odpověděli mladíci.

Z toho král nabyt jistoty, že má tři syny, a jeho sebevědomí náležitě stouplo. Nic nesnižuje mužovo sebevědomí tolik jako nejistota co do počtu vlastních dětí.

„Mám vás všechny tři stejně rád,“ pravil se slzou v oku. Nerozplakal se však usedavě, protože usedavě plakat dá námahu.

Potom vysvětlil chlapcům, že království bez tradic je horší než třeba republika s tradicemi, a právě proto, že odkáže království a trůn jen tomu z nich, který jest nejvíce tradičně líný.

„Nejstarší z vás nechť promluví,“ zakončil.

Chlapci se dívali jeden na druhého, čekajíce, kdo z nich začne.

„To ani nevíte, kdo z vás je nejstarší?“ ptá se král.

„Dyť vono to dá práci si to pamatovat, tatí,“ řekl nejtučnější z nich.

To znělo slibně. Ukázal tedy král na jednoho ze svých synů: „Tak začni třeba ty ... jak se jmenuješ ... no, to je jedno. Mluv!“

„Tatí,“ začal mladík, Já jsem velice líný. Já jsem tak líný, že spím s otevřenýma očima. Zavírat na noc klapky a ráno je zase otevírat, uznej, to je zbytečná dřina.“

Král seděl a koukal do dálky. Když za hodinu nic neřekl, začal druhý syn o své lenosti:

„Tůdle sem si sed u krbu...“ pomalu ze sebe soukal, „...a chytly mi škorně a vod nich nohavice. Tak sem to nechal bejt, esli shořím celej. Neshořel. Vono to na lejtkách zhaslo.“

Král se díval do dálky.

Za hodinu třetí králevic začal mluvit. Mluvil tak líně, že mu bylo sotva rozumět.

„Já bych, tento ... che ... che ... jako třeba jsem pod šibenicí, ne? Že jo? A, heled' ... ted' mě jako tahaj nahoru za ... jak se to jmenuje ... mám na tom hlavu ... víš za co, vid? ... a ted' mi někdo dá do ruky kudlu nebo nůž, ne? ... abych se ... tento ... odříz. To by se divili... jo! Krk se to jmenuje ... kde jsem přestal?“ „Že by se divili,“ pravil nejtučnější mladík.

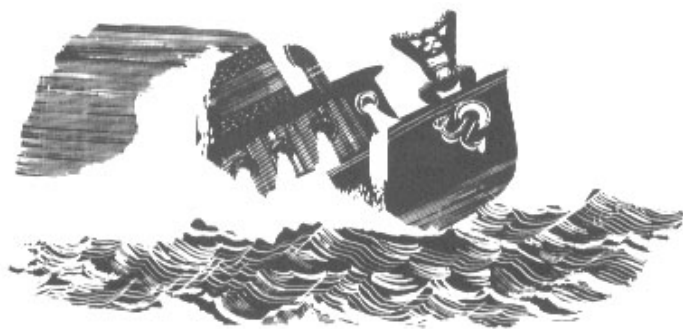
„... by se divili, jak bych se nechal oběsit! Cha! Přece, tatí, zvednout ruku až semhle takhle nad to ... nad krk ... fuj, to musí bejt námaha ...“

Král seděl a hleděl do dálky.

Když ani za tři hodiny se neprojevil, chlapci se začali ptát, který z nich tedy bude králem.

„Tak řekni, tatí, kterej z nás je nejlínější? Kdo dostane trůn?“

Král se přestal dívat do dálky a pravil: „Já byl líný vás poslouchat a ted' jsem líný se ptát, o čem tu byla řeč,“ a zůstal králem ještě dlouhá léta, protože byl líný umřít.

MOŘE,
STRÝČKU,
PROČ JE
SLANÉ?

To jsem znával takového malého kluka a ta nejzvědavější koza byla proti němu ignorant čili ignoramus. Říkával mi strýčku, a to byly pořád otázky jako: „Strýčku, kráva, proč má rohy? Strýčku, nebe, kam vede?“ nebo „Strýčku, moře, proč je slané?“ Jáku, moře, povídám si, proč je moře slané? A tak jsem se zamyslel a začal jsem pátrat. Člověk všechno vypátrá, když si dá práci a když má na pomoc lupy, čočky, drobnohledy, chemii, svědky, knihy a ústní podání. A věřte mi nebo ne, já na to přišel, proč je moře slané. Jenže kluk mi zatím někam utek a bůhví kde je mu konec. A tak bych to aspoň vyprávěl vám, máte-li zájem.

Začalo to u dvou bratrů na malé vesnici. Ten jeden, Marek, měl statek, ovce, krávy, voly, lány, rybníky, husy, kachny, slepice, holuby, prasata, vinice, lesy. Taky měl ženu a dítě, ale ty do majetku nepočítal, protože byl držgrešle, kolenovrt a chamtil. Ten druhý, Kouba se jmenoval, měl ženu a moc dětí. A pak už nic.

Ženu a děti měl rád, no a měl zdravé ruce, tak pro ně pracoval. Moc toho domů nepřines, a když pak měl dětí už sedm a ruce pořád jen dvě, tak na stole mnoho k večeři nebylo, to vám dá rozum. K obědu vůbec nic.

Najednou tu byly vánoce - a co teď? Povídá: „....dojdu k bratrovi Markovi, zrovna zabíjí, něco mi dá.“ Marek sice zabíjel, ale dát bratrovi vejslužku, to se mu nechtělo. Kroutil se, vymlouval, a kam přej by přišel a semhle támhle, a najednou ho popad vztek, vzal půlku prasete a hodil ji po bratrovi a povídá: „Tak si vem a jdi s tím k čertu!“

Kouba měl štěstí, že mu bída nevzala humor, hodil si půlku vepře přes rameno a šupajdil si to domů. Sumíroval si už v hlavě, co se sní se zelím, co bude ovar, šunku si naloží, a vtom „halt,“ někdo vykřik.

Stojí tam takový obyčejný hajný, ani se neusmívá, ani se nemračí: „Kam s tou půlkou?“

Kuba mu dobrácky opakuje, co mu bratr se vztekem houknul:

„Inu, vlastně k čertu!“

„Tudy, prosím.“ Hajnej mávl rukou a hned je v zemi díra a schody vedou dolů do tmy. Kouba kouká chvíli do díry, chvíli na hajného. Ten bafá z fajfky a do toho poučuje:

„Jdi po schodech, až přijdeš k železným dveřím. Zaklepej a otevřou ti malí čertíci. Těch spratků si nevšímej. Jdi pořád, až potkáš Lucipera, a dej mu to vepřové. On ho rád. Bude ti chtít dát od cesty, ale nic neber než takový starý rezavý mlejnek. Bez něho se nevracej...

Kouba se chystal, že si trochu podiskutuje, ale než otevřel papulu, zbyla z hajného jen fajfka. Visela ve vzduchu, zabafala a byla taky pryč.

Stalo se přesně tak, jak hajný povídal.

Železné dveře mu otevřeli čertíci a hned to začalo. Skákali, metali kozelce, hvězdice, salta. A najednou jako když utne. Luciper vyšel z kanceláře. Ani Koubu ke slovu nepustil, a pojd prej dál, tady to pověš na ten hák, co mám viset stvrzenky, a už otvírá pokladnu. „Tady máš od cesty, chceš to ve zlatě, ve stříbře nebo ve valutách?“

V pokladně se to třpytilo zlatem a drahým kamením, prsteny a náušnicemi, řetězy a hodinky a zlaté zuby a můstky a štosy valut a akcií. Ale Kouba si vzpomněl na rezavý mlýnek. Ležel tam pod oknem mezi starým počítačím strojem a hromadou násadek a klapsových per a razítek a kolků.

„Já bych se spokojil támhle tím neřádem,“ povídá Kouba.

Luciper přistrkuje ke Koubovi svazky bankovek, pokroucených vedrem pekelným. „Ber tohle a moc nemluv.“

Kouba dělá hloupého, nechá bankovky bankovkami a hups, popadne mlýnek a ven z kanceláře! Luciper za ním. To se ví, když někdo sedí celý den v kanceláři, není tak rychlý jako třeba Kouba, který denně tuží svaly, dýchá čerstvý vzduch a střídmě jí. Ani ti čertovští uličníkové Koubu moc nezdrželi, ač dělali, co mohli.

Kouba je setřás a hurá po schodech, po třech, až se dostal z horoucího pekla na paseku nad potokem. A tam si ten mlýnek poprvé prohlíží. Najednou mu před očima zabafá fajfka a v kouři se objeví hajnej.

„No, a víš ty, co vlastně máš?“ povídá.

„Rezatej mlejnek,“ povídá Kouba věčně. A měl na hajného vztek.

Abyste totiž rozuměli: Tenhle hajnej byl taky čert. Ale nějak se pohádal s Luciperem a zůstal mezi lidmi. Chodil s nimi do hospody a na schůze, a jak se řekne, vlivem prostředí se z něho stal hajnej, který lidem spíš pomáhal. Velice byl totiž rád, když mohl něco vyvést natruc Luciperovi. Nu zkrátka typický odpadlík.

A teď prozradil Koubovi, že ten mlýnek je kouzelný mlýnek a že namele majiteli, co si srdce přeje. Jenže se musí včas zarazit, jinak mele, mele a mele. A přestane mlít, jen když řekneš: „Eniky, beniky, cos namlel, tos namlel, dost!“

Doma Koubova žena koukala jako blázen. Mlýnek stál na stole a mlel. A z něho se sypaly pečený husy, kuřata, ryby, saláty, dorty, vánočky, šaty, prádlo, víno, lyže, hračky a zase dort, pivo, saně, a hele, ještě dort, a co je tohle? Kobližky! A cukroví a med a dva úhoři, zkrátka kdyby byla bývala už televize, tak i ta televize by byla bývala z mlýnku vylezla.

Hodný Kouba nad tím stál a smál se a radoval, že se děti smějou a že se žena raduje, a žena se smála na Koubu a Kouba na ženu a na děti, a děti na tátu a na mámu a mlejnek mlel a mlel, a najednou Kouba povídá: „Eniky, beniky, cos namlel, tos namlel, dost!“ A jako když utne.

V tom tichu povídá Kouba: „Co bychom s tím vším dělali. Oběhněte sousedy, ať všeho nechají a že je zveme na hostinu.“

Přišli všichni, hospodský dal na hospodu nápis Dnes se nevrčí a pan farář na kostel taky, a všechno bylo u Koubů. A jedli a pili a hodovali. Přišel bratr Marek se ženou a dětmi, i čeládku přivedl,

zadarmo se nacpat, to přece není každý den. Najedli se, napili, zasmáli, dostali po vejslužce a ve zdraví se to rozešlo.

Měsíček se vyšplhal na vršek topolu, zachumlal se do mraku, neb začínalo foukat od lesa. Krátil si chvíli tím, že za chalupy vrhal stíny černé jako noc. Kouba spal a usmíval se, držel Koubovou za ruku a zdálo se mu, že mu kdekdo radí, aby měl ještě víc dětí, když se mu teď vede.

Najednou se mu zdá, že vrzla vrátka u zahrádky. Vítr? Vtom na okénku ťuk, ťuk, ťuk. Kouba se probudí docela.

Vyjde ven. Bratr Marek. Že prej měli jednu matku, jednoho otce a jak si jako děti hráli, bratříčku sem, bratříčku tam, no zkrátka Kouba byl dobrák, taky trochu pil, z prvního spánku probuzený, tak ani nevěděl hrubě, co dělá, a ten mlýnek mu za tisíc tolarů prodal.

Marek hned za svítání vyhnal rodinu s čeledí na pastvu a začal vařit. Co se v takové lakomé makovici může vylíhnout za jídlo? Krupičná kaše? Mlýnek mlel a Marek jen nastavoval hrnce. Už měl pro rodinu, už měl pro chasu a už neměl ani hrnce. „Tak dost,“ povídá. Ale tomu mlejnek nerozuměl. Mlel dál. „Už ne, už je dost!“ křičí Marek. Kdepak! Co to je *už ne*? myslí si mlejnek a mele dál. „Hrome, tak dost, povídám.“ Marek klel, nadával, jak byl zvyklý doma ženě a dětem a čeledi. A popad mlejnek a praštil s ním o zem. Ale kde! Mlýnek mele a kaše leze ven a kaše a kaše a zase kaše, už je jí plná světnice. Marek vynáší nábytek a peřiny, všechno samá kaše, teď popadne piano a trmácí se s ním. Hrom aby všechno... teď má vztek, že všechno vyhnal z domu, na všechno je sám... to mi byl čert dlužnej!

„To jste řek správně, pantáto,“ ozval se hlas. Ale kdo to mluvil, Marek nevěděl, jen nad plotem zahled! obláček kouře z fajfky. Marka popadla hrůza a horempádem za bratrem. „Pojd honem, pojd a vezmi si ten prevít mlejnek!“ Když došli k Markovým, bylo už boží dopuštění. Kaše rozvalila chalupu, povalila holubník a už

si to patlala do chlíva, kde malé tele ji začalo olizovat. Kouba se svlékl a hup po hlavě do kaše. Nahmátl mlýnek a ven s ním! „Eniky, beniky, cos namlel, tos namlel, dost!“ A bylo po všem.

„Vem si to a jdi mi s tím z očí!“

Dvakrát ho nemusel pobízet. Hodil Markovi tisíc tolarů zpátky a šel domů. Uplynula nějaká doba a kraj se změnil k nepoznání. Chalupy jako ze škatulky. Zahrádky, pole v pořádku, čisté chlívy, napajedla, mlátičky, traktory. Jak by ne! Mlýnek namlel tvárnice, vápno, namlel tašky, hnojivo, nu, všechno, i peníze na doktora. Kuba to s tím mletím nepřeháněl. To mu žena radila. Všechno od toho mlýnku nesmíme chtít, říkala, třeba by se vymlel a my bychom zlenivěli.

V celém okrese se dobře žilo. Lidé nebyli zlí, protože si neměli co závidět. Měli, co měli rádi, a měli rádi, co měli.

Jen Marek se žral a záviděl bratrovi. Dříve měl ze všech nejvíc. Nikdo neměl tolik co on. A co teprve mohl mít, kdyby byl ten mlýnek nevrátil bratrovi... A teď? Žena od něho odešla a děti vzala s sebou. Čeládka se rozutekla, a Marek sedí na gruntě sám, hrom aby do všeho...

Tu noc měsíček spal za mrakem a pod ním byl než stín, černá noc po celém kraji. Marek zapráhl nejlepšího koně, vyjel za vesnici a nechal vůz stát. Vrátil se pod okno ke Koubům. Poslouchal. Spali. Vypáčil okno, vlezl do světnice a pak do malované almary. Nahmátl mlýnek a oknem ven. Jak si chtěl nadejít sadem, vrátka vrzla, probudila Koubu. Ten popad dvojku a za zlodějem. Ale Koubová se mu postavila do cesty. Tak to ne! Pobuda nám ukrad mlýnek, povídáš, a co když ten pobuda tě zabije? Co děti? Co já? Nemáme dost? Copak se nám nevede dobře?

Jedna ženská vidí někdy dál než pět mužských s dalekohledem. Tohle Kouba věděl. Pověsil flintu na zeď, zavřel okno, almaru a povídá: „Tak dobrou noc,“ a šel spát.

To už Marek byl daleko za vesnicí a hnál koně a nezastavil je,

až dojel k moři do přístavu. Dal se najmout na loď a naplánoval si, že někde daleko za mořem mu mlýnek namele bohatství. Nebyli na lodi ani den a noc a přišel oběd. Nachytali ryby, uvařili a jedli. Marek sousto v ústech převrací. Povídá: „Je to neslané, nemáte sůl?“ „Kdepak,“ povídá kapitán, „ta je hrozně drahá, tu nemáme.“

„Drahá, já vám lacino prodám.“ Vybalí mlýnek a velí: „Mel sůl!“ A mlýnek mele.

A začalo to jako tenkrát s tou krupicovou kaší. Mlýnek mlel a mlel a mlel a sůl se řine z kajuty do podpalubí a stoupá nahoru a už je na palubě. Ukrad sice Marek mlýnek bratrovi, ale jak ho zastavit, to zase nevěděl. Když se loď nakláněla tak, že každý námořník věděl, že se musí potopit, spustili záchranné čluny. Jak to má být, kapitán poslední, čekal jen, až si Marek usedne do člunu. A vtom kapitánovi před nosem zabafala fajfka, udělal se obláček z laciného tabáku a někdo povídá: „Toho neberte, toho je čert čertu dlužen.“ Kapitánovi bylo sice divné, že fajfka sama bafá a sama mluví, ale to víte, když se potápí loď, to je fofr! To se leccos přehlédne... a tak poslechl fajfku a Marka nevzali.

Potopil se s lodí i s mlýnkem. Co se stalo s Markem, nevím. Ale mlýnek mele sůl dál a mele a nikdo ho neumí zastavit, jen Kouba, a ten o tom neví a na zlého bratra si vzpomene málokdy. A dokud ten mlýnek bude mlít, bude moře slané.

SPLNĚNÝ
SEN

Jistý Loudal z Radětic se neustále hádal se svou ženou. I když připustíme, že Loudalka byla od náтуры ochotná přít se kdykoliv s kýmkoliv o cokoliv, musíme uznat, že v Loudalově případě měla pravdu ona a ne Loudal.

„Sázet na čísla je nemrav nemravná, i když to císař pán z potřeby podporuje! Jen se rozhlídni kolem sebe!“ křičela a mávala rukama, takže z dálky připomínala větrný mlýn. „Krz střechu teče, omítka se drolí, podlahy žere houba, protože všechno prosázíš.“

„Šak já se jednou trefím!“ konejšil ji i sebe Loudal. „A pak si koupím vinohrad. Jen si vzpomeň, co mi stará cikánka prorokovala!

*Za dva sloupky dukátů
Bez velikejch cirátů
Cimbalia cimbili
I kdyby hromy bily
Si koupíme vinici
A s vinicí vopici
Cimbalia... “*

Loudalka ho polínkem klepla do čela a vyzvala ho, aby na ni dýchl.

„Byl jsi zase u Mojžíše na kmínce.“

„Byl. Byl a zblázni se, byl jsem u Mojžíše a dal jsem si kmínku, protože mám po ní krásný sny!“

„Ty a tvoje sny!“

„Máš vztek, že tobě se nikdy nic nezdá!“ a jak se zouval, skulil se na postel a usnul.

Loudalová mu zula druhou holínku, povolila mu pásek u kalhot, límeček u krku a sundala mu brejličky.

Chvilku nad ním stála a dívala se, jak se mu neoholená tvář nadouvá, když odfukuje.

Pak ho přikryla. Kdyby se jí někdo zeptal, jestli to dělá z lásky

nebo ze zvyku, nevěděla by, co říct. Kolikrát ji samotnou napadlo, proč už tenkrát, když prodal její svatební šaty a prosázel je v lotynce, proč mu neutekla. To byla ještě mladá a hezká. Proto, že ho měla ráda?

Než usnula, chvilku ještě přemýšlela o hádance, kterou vlastně ani uhádnout nechtěla.

Ráno byla Loudalova postel prázdná a po Loudalovi jako když se voda zavře. Loudalka si pomyslela, že ten její blázen šel časně na ryby. Ale najednou uslyšela od kurníku rámus, slepice tam vejskají a kdákají. „To měl sen a teď tam krade vajíčka, aby měl na lotynku,“ a běží tam. Měl osm vajíček po kapsách. Deváté vyteklo, jak mu je chtěla z ruky vykroutit.

„Copak se vajíčka tak časně sbírají?“

„Nebožka teta tvýho otce mi to ve snu přikázala. Byla celá bílá, v pravé ruce kahánek a v levé ruce knihu.“

„Jak to víš, že to byla zrovna vona? Nebožku tetu mýho otce jsi ani neznal.“

„Jako kluk jsem po ní házel hroudy, náhodou! Křičeli jsme na ni Střelená Rézi, a v rakvi jsem ji viděl ležet. Byla to ona. Třikrát mi zaťukala na nos.“

„To by vypadalo jako vona,“ povídá Loudalka, „všechno dělala třikrát. Třikrát ze lžíce srkla, po třech polínkách přikládala, třikrát byla vdovou.“

„A třikrát mě za ucho zatahala a já se posadil. Ukázala mi v knize obrázek slepice, jak snáší vajíčko, pak vytrhla z knihy list. Bylo tam, že v Praze v domě U turecký hlavy najdu poklad. Pak zakdákala a já se probudil. Dej sem ty vajíčka, já je prodám Mojžíšovi. Musím ty numera vsadit.“

„Nic takovýho. Sen je sen, probudíš se, je den. Sprav střechu, zatejká, a to není sen.“

„Ženská, neblázni! Třikrát zaťukala, to je trojka. V pravé ruce kahan, šestnáctka, šílenou spatřiti šestadvacet, kdákati slyšeti

jedenáct. To je tutovka!“

„Blba za muže mítí, to je taky tutovka!“ Vajíčka nevydala a Loudal z trucu střechu nespravil. Celý den spolu nemluvili.

Příští noci se Loudalovi zjevila nebožka teta ženina otce jako Johanka z Arcu, celá v brnění. Stála v čele velikého vojska a na její povel všichni zvedli meče a volali: „Proč jsi nevsadil?“ Loudal se na posteli kroutil a skučel, až ho Loudalka vzbudila, aby mu zahнала noční můru. Už neusnul. Hledal ve snáři, co znamená velké vojsko viděti. Pak se oblékl, z kůlničky vyhrabal ukryté sítě a šel úvozem k potoku. Když se rozednívalo, po pás promočený, na zádech nůši pstruhů přikrytou kopřivami - kdyby šel hajný, aby mu mohl vysvětlit, že byl na kopřivách pro housátka - spěchal kolem hřbitova k faře. Pan farář pstruhy rád; za chvíli Loudal bez nůše z fary rovnou do trafiky. Zrovna otvírali. Vsadil včerejší tutovku, a k tomu veliké vojsko viděti - čtyřicet devět.

V osm už byl doma na žebříku a spravoval střechu. Loudalce to všechno vrtalo hlavou, ale just se na nic neptala.

Přišel večer a Loudal, že prý jde na faru pro nůši. Vracel se z fary přes Mojžíšův šenk, takže když přišel domů, Loudalka už spala. Totiž vypadala, že spí, ale dobře slyšela, jak Loudal se s nůši na zádech nemohl protočit dveřmi, jak pak nůši sundal a hned přes ni upadl rovnou k peci, kde hlavou srazil narovnaná polínka. Brumlal a hekal. Když vstával, hledal oporu, šmátral kolem sebe.

Ted' převrhne džbán s vodou, myslí si Loudalka a napjatě čeká. Nepřevrhl. Usnul na podlaze, opřený o pec, která ho hřála do zad.

Jen zavřel oči, už tu byla nebožka Rézi, teta ženina otce, celá v tureckém.

Stála na jevišti a točila klikou osudí. Dva sirotkové tahali z osudí. Loudalovu slavnou tutovku. Nakonec teta Rézi postoupila na předscénu, ukázala prstem na Loudala a hodila mu do klína tureckou hlavu v turbanu. Celé divadlo se otáčelo po něm a on tam seděl v noční košili a bos. Cítil, jak se studem propadá, jak

padá a neví kam, někam do tmy, ze které se probudil až k ránu.

Oblékl se do nedělního, napsal na kraj novin *du do prahi pro peníze*, přišpendlil to spící Loudalce na lajblík a vyrazil ku Praze.

Hned jak vcházel Vyšehradskou branou, ptal se lidí, kde je v Praze dům U turecké hlavy. Dlouho se ptal, než ho poslali do Soukenické ulice.

Když ulici našel, dům U turecké hlavy mu padl hned do oka.

Veliký dům. Větší než škola u nich na okrese. Dovnitř se neodvážil, aby nevzbudil pozornost. Postával na chodníku, obhlížel a uvažoval, jak by s hledáním pokladu začal.

„Koukáte, sousede, jako byste ten barák chtěl koupit.“ Strážník ho provrtával zkoumavým pohledem. Loudal se vzpomatoval z prvního leknutí a povídá klidně, až se sám divil: „Proč ne? Jen jestli je na prodej?“

Policajtův pohled poněkud změkkl. „Za peníze je všechno k mání, milej pane!“ a pokračoval úředním krokem v obchůzce.

Takhle to teda je! pomyslil si Loudal. Člověka by nenapadlo, jak si má vykládat poselství ve snech utajená! Ovšemže! Zítra je tah a Loudal má vsazenou tutovku! Zítra vyhraje, bude inkasovat výhru, koupí barák U turecké hlavy a hezky v klidu začne adaptovat, představovat a přitom přijde na poklad.

Už se viděl, jak zítra jezdí kočárem, kudy dneska ještě chodí pěšky. Okouněl v Kotcích a v duchu vybíral dary pro Loudalku. Když však spatřil výklady na Ferdinandově třídě a v Široké ulici, zavrhl dary, které vybral v Kotcích. Pro jeho ženu nic nebude dost drahé! Vžil se do toho tak, že na Příkopech už mu zboží za výklady nepřipadalo dost nóbl a začal uvažovat o tom, že by jezdil nakupovat do Vídně.

V téhle náladě přišel do zájezdní hospody U zlaté husy. Dal si ukázat pokoje. Dlouho se nemohl rozhodnout, až se uvelebil v největším, s vyhlídkou na Koňský trh.

Zul si boty a natáh se na postel, tak jak byl. Podomek, který

mu ukazoval pokoje, se v hostech vyznal, a tenhle se mu moc nezamlouval. Přimhouřil oči a povídá: „Kam máme poslat pro zavazadla, vašnosti?“

„Zejtra, dobrý muži, zejtra! To budou fůry zavazadel!“ zasmál se Loudal a dodal s nakažlivou jistotou: „Kmínku máte? Máte. Přineste ji na pokoj. Litř.“

Ta noc byla na sny bohatá. Obsazení však bylo jiné než obvykle. Loudalka převzala hlavní roli. Jezdila v otevřeném kočáře po Praze a kynula tu sem, tu tam, podle toho, na kterém chodníku ji páni uctivě zdravili. Teta Rézi seděla na kozlíku, měla cylindr na hlavě a pod nosem knír. Vlastně to teta Rézi nebyla, ale byla to ona. A podle této snové logiky Loudala byla každý ten pán, co Loudalku uctivě zdravil, jenže vypadal pokaždé jinak. Najednou se sen pokazil, Loudal utíkal a nevěděl před kým. Jednou ho honil farář s nůši plnou tureckých hlav, podruhé nějaký důstojník, který byl vlastně podomek od Zlaté husy. Dohonil Loudala, třásl jím jak jabloní a křičel: „Tak, vašnosti, sakra, vstávat!“

Loudal otevřel oči a hned je zase zavřel. Nikoliv důstojník, nýbrž podomek stál nad ním a mluvil: „Jeden nocleh, litř kmínky, zaplaťte a jděte jinam. Tohle není putyka, to je Zlatá husa, pane!“

„Já ted' nemám peníze. Kam jdete?“

„Pro policajta.“

„Jenom to ne! Neblázněte! Dyt' já mám v Praze jmění.“

Podomek se od něho nehnul. Stál za ním jako stín, když se Loudal dával do rychtyku, a protože byl dobrý podomek, okartáčoval mu šaty a oholil ho. Pak se s ním vydal na Kozí plácek, kde byla hlavní loterie.

Před krámem plno bab a nad nimi černá tabule a na tabuli křídou napsaná numírka, která právě byla tažena. Loudal se nezdržoval čtením, má přece tutovku! Rovnou do krámu, podá lístek s tutovkou pánovi s červeným nosem a čeká na výplatu. Pán s červeným nosem koukne na lístek a povídá: „Mordyje, tohle jsem

nikdy neviděl!“

Pochopitelně, myslí si Loudal, a nikdy už neuvidíš! Každýmu netipuje nebožka teta ženínýho táty, cheche!

„Tak si představte, pane,“ povídá pán s červeným nosem, „místo štyrky mít trojku, místo patnácky štrnácku, zkrátka každý číslo vo jedničku menší, tak ste bral sto tisíc zlatejch!“

„No, a kolik беру takhle?“ zatvrzele se ptá Loudal.

„Takhle? Já to řeknu slušně. Nic!“

„To je podvod! Podvod, já měl tutovku, vy zloději!“ křičel Loudal. „Okradli jste mne!“ a sápal se na pána s červeným nosem. Pánovi naběhla na čele žíla. Nos zbrunátněl do fialova. Vyšel před pult a vzal bič. On totiž vedle lotynky to byl ještě obchod biči a jinými lahůdkami. Zapráskl na výstrahu a vynes Loudala před krám. Před krámem čekal podomek. Převzal Loudala a zavolal strážníka.

„Podvodník,“ řekl strážníkovi.

„Provokatér a anarchist,“ dodal pán s nosem už zase červeným.

Strážník byl mladý, kohoutí pero na klobouku se mu vesele třepalo ve větříku, horlivě se změnil v rameno spravedlnosti a vedl Loudala na direkci.

„Hlásím jednoho podvodníka, provokatéra a anarchistu.“

„Vylákal nocleh a litr kmínky,“ dodal podomek.

„To si prošetříme,“ pravil starý zkušený policajt, jemuž kohoutí pero na klobouce se už dávno nezatřepetalo ani ve vichřici.

Vystrnadil žalobce i mladé rameno a posadil si Loudala proti sobě. Dlouho si ho prohlížel a pak se ho zeptal, jak se jmenuje. Loudal, aby nedělal ostudu ženě, a obci, povídá, že se jmenuje Jan Choděra a že je z Mochova. Ani nevěděl, jak ho to napadlo.

„Vy přece nejste anarchist, pane Choděra.“

„Jestli je to náboženství, tak já jsem katolík.“

„To jsem si myslil. A co provokatér? Jste nebo nejste?“

„Co to je?“

„Vona je to spíš nadávka než povolání,“ povídá mazák policajt, „ale sou idealisti, co myslej, že je to uživí.“

„Já jsem rolník.“

„To jsem si myslel. A vy rád kmínku?“

„Mám po ní sny.“

„A to jí musíte mít litr a na dluh, pane Choděro? Co tu vůbec pohledáváte, ven s tím!“

Loudal se přiznal. Jak spoléhal, že zbohatne hlavní výhrou, a jak se těšil, že si koupí dům U turecké hlavy. Řekl i to, že U turecké hlavy má být prý poklad. Teď neví, na čem je, a co prý by mu radil pan komisař.

„Jen jsem vás vomrk, tak jsem si řek, že nejste, zač vás mají. Osmahlý tváře, osmahlej týl a bílý čelo, to vypadá na sedláka, pane Choděro. Podvodníci maj ve vlasech pomádu a anarchisti jsou neholení a rozcuchaní. Co se provokatérů týče, to bejvaj nedoštudovaní právníci. Váš ksicht, nic ve zlým, pane Choděro, to je kontrflé kořena. No, máte pěkný, zánovní šaty, klobouk i boty, zavoláme pana Mankowitze vodvedle, to je vetešník, a von vám to vymění za něco lacinýho a ještě vám doplatí. Vy z toho zarovnáte sekýru za nocleh a za kmínku a můžete jechat k mamince. Co vy na to?“

Loudal vypadal ve veteši od Mojše Mankowitze všelijak, ale zaplatil dluh a ještě mu zbylo na osobáček třetí třídou.

Mazák policajt poslal pro černé pivo, a když dopili, dal Loudalovi poslední radu. Povídal: „A na sny nedejte. Zrovna dneska jsem měl sen, a ne po kmínce, nýbrž po tomhle pivu, že jsem byl dirigentem v opěře a že v první řadě seděl nějaký Loudal z Radětic. Všichni se na něj dívali kukátkama, protože našel ve své chalupě pod pecí poklad. Kdybych byl jako vy, hledal bych Radětic, Loudala a bůhvíco. Sen je sen, probudíš se, je den. Šťastnou cestu, pane Choděro.“

Loudal s Loudalkou stáli tiše nad pecí, kterou právě Loudal

rozvalil. Oblak prachu a mouru pomaloučku sedal na podlahu, po almarách a dělal z Loudala a Loudalky párek mouřenínů. Pomalu se jasnilo a tam, kde stávala pec, bylo vidět, jak sedí hrnec. Byl plný žlutých plíšků s vyraženou podobou různých panovníků rozmanitých zemí. Dukáty, pesety, piastry, ruble a kdoví co ještě.

„Co ty na to?“ povídá Loudal ženě. Vzala ho kolem krku a položila mu hlavu na rameno, zrovna jako to dělá Mařenka Jeníčkovi na hrnku na kávu.

„Sny jsi mi hatila, hanila jsi Mojžíšovu kmínku, abych přej radši střechu spravoval, okopával brambory, husy pás! Vidíš, co jsi mohla zavinit! Už nebreč!“

Druhého dne odešli z chalupy. S nikým se nerozloučili. V Raděticích se dodnes povídá, že Loudalovic zmizeli s povrchu zemského. Vůbec to není pravda. Koupili si vinohrad u Karlštejna a založili vinici v Loděnicích.

TŘI
SESTRY
A JEDEN
PRSTEN

Na trávníku před hospodou seděly tři sestry a pily pivo z velkých korbelů. Byly velikonoce. Parné velikonoce. Málokdo tak parné velikonoce pamatoval. Lidu bylo v městečku víc než jiná léta, handlovalo se na trhu, už i houby, smrže tam nabízely báby. Tři sestry vyprodaly kraslice už před polednem.

Velikonoční žížeň a pěkné počasí ponouklo šenkýře čepovat rovnou ze sudů před hospodou v zahrádce, jen kolem krokusků a tulipánků nastavěl prázdné basy od sodovek, aby žíznivci nepošlapali jarní nádheru.

„Kolik ti to letos hodilo?“ povídá Tylda, nejmladší sestra.

„Osum penízů,“ spočítala Marie na dlani.

„Mně taky osum penízů,“ řekla Bára, rozevřela Tyldě pěst, mrkla do dlaně a dodala: „A tobě taky osum penízů. To je náhoda, cheche!“

„Dyt' jsme sestry, ne?“

„Tak si dáme ještě jeden pohár.“

„Korbel,“ opravila ji Marie.

Daly sobě tři další korbele piva.

Jak ten můj sfukuje tu pěnu, dumala Bára a zkoušela to taky dokázat. Sfoukla pěnu Tyldě na čelo a pro smích se chvilku žádá z nich nemohla napít. Když se utišily, zajely nosem do pěny a do samoty vy smolených jeskyní korbelů, zavřely oči a v tichu a soustředění lokaly chlad a pohodu.

Marie první obrátila korbel dnem vzhůru a popadala dech. Za ní Bára a pak Tylda.

„Ani vás ti muži nenaučili pivo pít,“ řekla zadýchaně Marie.

„Ten tvůj je stejně dobrý jako ti naši, a ti nestojí zanic,“ pravila Tylda.

„Nebo naopak,“ dodala Bára.

„Dyt' jsou bratři, ne?“ Tylda vzala od sester korbele a šla přímo k čepu.

Ti bratři se jmenovali Hubert, Vilém a Jan, pocházeli

z Nedokrve a vzali si za ženy tři sestry, Tyldu, Marii a Báru ze Všechnastí.

Naštěstí všichni lidé nejsou tak hloupí, aby chtěli být za každou cenu chytrí. Lépe řečeno, dělat jak blázen a do úmoru jen proto, abych se dopracoval zaslouženého odpočinku v pohodlí, to není chytré; ovšem nechtít mít pohodlí k odpočinku a nepracovat tudíž vůbec, to rovněž není chytré. A být pořád jenom chytrý a chtít všechno vědět a mít všechno, to je vlastně hloupost. Největší hloupost pak jest chtít být hloupý. To je ovšem divná hloupost, protože vědět, co chtít, to je vůbec největší chytrost. Čili, ono se stalo uměním už jenom být živ po svém.

Tři bratři a tři sestry, tři manželské páry byly živы po svém, ani ne moc chytře, ale zdaleka ne hloupě. Za legrací uměli jít i pět mil pěšky.

Tylda se vrátila přímo od čepu. Postavila korbele do trávy, přehodila je šátkem, jednak aby pivo nezteplalo, a pak přece, co je komu do toho, co se to tu pije a kolik.

Čas plynul lahodně. Jak by ne, když každá věděla na svého muže něco, co druhým ještě nedala k lepšímu, když pivo bralo a k čepu bylo tak blízko.

Když nebylo už čemu se smát, ukázaly si dlaně bez osmi penízů. Trochu nemotorně vstaly a svět se s nimi zatočil. Jen co prázdným nůším jedna druhé pomohly na ramena, a daly se na cestu domů.

„Co řekneš mužovi,“ ptá se Tylda.

„Bude binec,“ usoudila Bára.

„Holky, něco se musí stát,“ prohlásila Marie. „Celou zimu mně můj muž pomáhal kraslice zdobit... já mu chtěla koupit čepici. Něco se stane, musí, říkám vám!“

„Co by se mělo stát? Zázrak?“

„A proč ne?“ rozmáchla se Marie a pak dodala krotce. „Já se na chvílku natáhnu do trávy.“

Sňala nůši a hups: dřepa únavou do vysoké trávy u cesty.

A vyjekla.

„Na co jsem to sedla?“ sáhla pod sebe. Drží v ruce špinavou krabičku. Otevře ji, je v ní druhá krabička, čistá, a v té je prsten. Prsten s rubínem, velkým jako ringle, lemovaným perličkami.

Koukaly, zkoumaly, zkoušely na prst. Není pochyby: pravé zlato, pravý rubín, pravé perličky.

„Nepochybně nadpřirozené síly nám dávají náhradu za to, co jsme propily. Jak to ale rozdělíme?“ zkoumala Bára situaci.

„Jak?“ praví Tylda, „já bych to rozdělila na tři díly.“

„Jak chceš dělit jeden rubín a sedm perliček na tři díly?“ moudře upozornila Marie. „A když to budeme ve městě prodávat, budou se policajti ptát, odkud to máme.“

„Řekneme, že se stal zázrak,“ navrhla Tylda.

„A policajti na zázraky věří?“ ptá se Bára.

„Nevěří, neb jsou hloupí,“ uzavřela Tylda.

Protože jim bylo opět do smíchu, napadlo je téměř současně, že prsten by měl připadnout té z nich, která vypeče svého muže nejsměšnějším kouskem. Rozběhly se domů výskajíce.

Marie měla domů nejbliž. Hubert seděl u rádia a sotva kývl hlavou, když vešla. Marie pomalu usedla, ruce do klína a zahleděla se do stropu.

„Něco nového,“ zeptala se sotva slyšitelným hlasem.

„Nic. Flandři hrozej vpádem Vlámům, a Vlámové hrozej Flandrům. Tureckej paša se neozval, jak ho vyzval ten jeho bej, aby se ozval, jinak že on se ozve, a ten bej, co mysleli, že se utopil, ten, jak měl zapálit minaret, ten bej se neutopil, ale uhořel. Zato vylovili jednoho beje utopenýho, ale nevědí, kterej by to moh bejt, tenhle bej. U nás je všechno v pořádku.“

Marie nic.

Hubert by byl poslouchal dál, ale ticho ho zmátlo.

„Něco ti je?“

„Nic mi není.“

Hned věděl, že jí něco je.

„A co?“

Zvedla oči a podívala se na něj zhluboka, táhle.

Hubert rychle počítal v hlavě, jestli snad něco nevyvedl, nezkazil nebo nevyřídil, co měl vyřídít, či vyřídil, co neměl vyřídít. Nic ho nenapadlo.

„Ty bys jen pořád seděl u rádia,“ začala Marie zvolna, „co se děje ve světě, to je tobě to hlavní,“ přeřadila na větší rychlost, „ale že oko do duše srdce, totiž okno srdce v duši, tak mi pomoz, víš, co chci říct!“

Hubert to zprvu bral doslova a nabídl, že doběhne k doktorovi pro borovou vodu, když jde o oči, ale ukázalo se, že Marii nechápe. Nejen že nevytuší, ale dokonce ani nevidí, že je nemocná, že sotva domů došla a že musila utratit osm penízů v městečku, aby jí potulný mastičkář poradil, jak se neduhu zbaví.

„Tak honem, Marie, do postele a potit!“ Hubert změkl.

„A to právě ne!“

„Jak tedy, co tedy. Mluv, Mařenko, povídej, Máničko!“

„Neříkej mi Máničko, sakra!“

„Tak tedy Mařeno!“

„Abys věděl, neřeknu ti, ty bys to stejně pro mne nechtěl udělat a já bych to nepřežila.“

Hubert se dopálil doopravdy: „Že ti huba neupadne, víš dobře, že pro tebe všechno udělám, a rád, mordyje! Vyklop to, nebo to z tebe vytřepu!“

Že prý mastičkář řekl, že když on, její muž, si dá vytrhnout zdravý zub, když ten zub ona rozemele a vypije v mléku, bude zdráva jako rybka.

Ani nemukl, obrátil se, vyšel z chalupy.

Marie stála a poslouchala. Netrvalo dlouho, v nedaleké kovárně někdo zařval. Podle hlasu Hubert. Chvilinka, a Hubert se vrací. V ruce drží kovářovy kleště a v nich zub.

„Moždíř a roztluč ho!“ mumlá.

„Proč jsi tak zbrklý a nepočkáš. Já ti to neřekla do konce. To měl být přední zub. Hořejší pravá jednička!“

Zase ani nemuk, zase za chvíli od kovářů zalehlo zavytí, delší a smutnější. Krev z něho crčela, když jí podával hořejší pravou jedničku a pravil: „Abys věděla, jestli pro tebe nic neudělám! Pět ran do čepice, to je bolest, to je bolest!“

Poradila mu, aby se svlékl donaha a běhal po chalupě, to že prý každou bolest od zubů určitě utiší.

Roztlučenou jedničku vysypala do květináče, kde jim kvetlo domácí štěstí.

Tylda mezitím zaběhla do kláštera a tam tak dlouho mluvila do kostelníka, až se jí z něho podařilo vymluvit opatovo parádní roucho i s korunou, berlou a s rukavičkami, načež doma posadila Viléma do necek s horkou vodou a teď, drhnouc mu záda, hbitě hovořila:

„To víš, že jsem je musila podplatit. Celých osum penízů mě to stálo. Ale zato se usnesli, že arcibiskupem budeš ty!“

„Kdo se usnesli?“

„Preláti, probošti, jáhnové, prostě celý sjezd. Tajný sjezd.“

„Tos zbytečně vyhodila peníze, Tyldo. Víš přece, že jsem antiklerikál!“

„To přec nevadí, blázne. Počkáš, až budeš arcibiskupem, a pak vystoupíš z církve. To jim zasadiš ránu!“

„To by byla rána, chacha! Sakra, ale pozor! Já neumím latinsky. Jen taktak že se umím podepsat a se čtením to mám špatný, to sama víš.“

„To ti přijde samo. Oblékneš se do hábitu, posadíš se v komoře a budeš čekat na ducha svatého. Přijde na tebe a budeš číst, psát i mluvit latinsky. Zavři oči, ať ti do nich nepřijde mejdlo!“

„Já nevím, proč zrovna na mě má duch svatý sestoupit. Je tolik vládců a panovníků, na které by měl sestoupit, před sto lety už

bylo pozdě!“

„Na záchranu světa je nejvyšší čas! Tak moc nemluv, oblékni roucha a sed' v komoře. Ovšem, když nechceš, nikdo tě nemůže nutit.“

Kterýpak mužský by nechtěl zachránit svět, hlavně když má na to parádní šaty a stačí k tomu umět špatně číst a psát.

„A jak mě najde, povídám, ten duch?“

„Vykřikni občas Ó běda! Hříchu běda! Ó! To ho upozorní.“
Dala mu do komory svíčku, loňský kalendář a zamkla dveře.

Když přišla domů Bára, Jan byl ještě na poli. Bára se rychle převlékla do černých šatů, do svátečních. Prostřela pro jednu osobu. Položila žehlicí prkno přes dvě židle, rozžehla svíce a postavila je poblíž žehlicího prkna.

Jan se právě vracel z pole. Slyšela, jak bičem práskl, pak něco rozkazoval Prokopovi, to byl ten drzý chlap, co u nich sloužil a házel po ní nestydatým okem.

Slyšela, jak se Jan u pumpy omyl, a najednou tu byl. Dveře ho byly plné.

„Tak jak jsme pochodili?“ halasil a ještě si mokré vlasy dlaní ulizoval. Pokročil k ní a chtěl ji obejmout.

Ucouvla o krok. Dalo jí práci, aby se na něj neusmála.

„Copak je?“ díval se na ni nechápavě. Pak zavadil okem o dvě svíčky, všiml si žehlicího prkna na dvou židlích. „Co se děje. A co ten jeden talíř na stole? Ty nebudeš jíst?“

Pak si ji začal prohlížet. Slušelo jí to. Denní světlo couvalo za sluncem za obzor a dělalo místo světlu svíček, které ženským při těle znamenitě slušívá. A Bára při těle byla, i když ne moc.

Pleť jí zhebklela a v očích jí dvě svíčky dělaly divy. Janovi se najednou strašně zalíbila.

„Jestli budu jíst? Proč bych nejedla. Já budu. Já.“

„Tak proč prostřela pro jednoho?“

„Jak bych ti to vysvětlila, Jene můj ? Večeřet nebudeš ty, já

budu.“

„To jsem zvědavý proč.“

„Protože mrtvý nevečeří.“

„Co to vypravuješ, Barunko? Byla jsi v biografu?“

„Jene, copak jsi zapomněl? Od včerejška od večera už nejsi mezi námi. Včera večer opustil jsi nás plačící. Umřel jsi.“

„Umřel? Já umřel, jo?“ dal se do smíchu. „Tak svlíkni tu parádu, co máš navrch, i tu co máš vespod, a já ti ukážu, jak jsem umřel! Tak živýho mrtvýho hned taks neviděla!“

Nestačila uskočit. Jan ji držel v náručí sevřenou, sotva mohla vydechnout. Chvilku se nebránila, protože jí kmitlo hlavou, jestli by neměla ten kousek, co mu chtěla sehrát, obětovat za ten kousek, který se on chystal sehrát s ní.

Jenže ženská si snáz řekne ono neuteče, než to umí říct mužský. To si právě řekla Bára a vymkla se mu z náruče.

„Brr! Brrr! Studíš, hrozně studíš!“

Šel pomalu za ní. Nepřestala před ním ustupovat.

„Jene, Jeníku, co tě trápí, že nemůžeš klidně spát? Ulehni na lože poslední, Jeníčku můj. Netrap svou vdovu!“

Vložila do těch slov traslavý cit i hlas, tak jak to slyšela v Praze na divadle, když hráli Mahulenu. Jan se podrbl za uchem.

„Tak dobrá. Jsem studenej, nedá se nic dělat, vnucovat se nebudu. Ale mám hlad.“

„Nemáš.“

„Mám!“

„Nemůžeš mít. Mrtvý nemůže mít hlad! Ty si jen myslíš, že máš hlad. A jdi na prkno a nezlob, Jene!“

„Konec pitomostí!“ křičel, „tak se podívej!“

Plácal se do tváří, kotrmelec udělal, postavil se na ruce, hlasitě říhnul.

„Krucinál, tohle všechno svedu, tak jsem nebožtík, nebo nejsem?“

„Jdi se zeptat sousedů, když mně nevěříš. Ale opatrně, Jene, abys je k smrti nevyděsil!“

„A že jdu!“

Za chvílku byl zpět. Krotší.

„Mělas pravdu. Šel jsem za bráchou. Seděl v komoře nad knihou a křičel na mě: O běda hříchu! Ani jsem nevěděl, že mě má tak rád, kluk jeden zlatá!“

Posadil se na prkno. Bára se začala převlékat. Nepospíchala. Odkládala kousek po kousku a skládala do truhlice.

„Jene! Nebožtíku! Studíš!“ volala varovně, kdykoliv Jan něco chtěl začít.

„Hernajs, Báro, nedělej mi smrt těžkou a jdi se převléknout jinam!“

V noční košili přinesla z komory tlačenu, posadila se ke stolu a pustila se do ní. Posypala cibulí a zalila octem. Opepřila. Pozoroval ji.

„Tohle jsi rád jídal, Jeníku, až mi to srdce trhá,“ pravila a zapila desítkou z láhve.

„Mně to trhá srdce daleko víc,“ řekl a natáhl se na prkno.

„A nač jsem umřel?“ zeptal se po chvíli.

„Víš, že nevím?“

„Byl u mě doktor?“

„Nebylo potřebí. Prásklo to s tebou. Ještě jsi chtěl něco říct, zmodral jsi a byla jsem vdova.“

„Hm. A nevíš, co jsem chtěl říct? Já si nevzpomínám, o čem jsme mluvili.“

„Jestli si máme koupit televizi nebo ledničku.“

„Už vím, já ti zrovna chtěl svěřit, že mám pod jabloní zakopanou kadečku čtyráků. Měla bys je honem za něco utratit. Slyšel jsem, že maj být zrušený. Ale vykopej je v noci. Jsou pod zákrskem nad miskrubnou.“

„Ty jsi byl vždycky hodný, Jene, děkuji ti. Budu mít pro tebe

na pomníček.“

„To tě nesmí ani napadnout, pomník, blbost! Prodej to tady a přestěhuj se někam do lázní. Do Poděbrad nebo do Mariánek. Tam můžeš udělat ještě partii.“

„Jeníku, ani pomyšlení, tebe mi nikdo nenahradí.“

„Tos mi měla říkat dřív. Teď, mrtvýho, mě to nevytrhne. Ale stejně ti děkuju.“

Chvíli ještě hovořili. Pak dohořely svíčky, hlasy utichly.

Než usnuli, Jan se zeptal: „V kolik je funus? Abych nezaspal.“

„To už se tě netýká, Jeníku, spíš na věky věkův!“

„Amen,“ dodal. Pak zaslechla, jak si povídá: „Hodná holka. Škoda, mohla s ní bejt ještě legrace, a vůbec.“

Nejraději by ho byla na tu legraci hned pozvala, ale projevila nečekanou disciplínu: „Však ještě bude, Jeníku, neboj!“ šeptla pro sebe.

Ráno Bára vydrhla valník, zapráhla dvě strakaté kravičky, naložila Jana obaleného do záclony a vyrazila směrem ke hřbitůvku u kostelíka svatého Karla.

Jak se kravičky lopotily do strmého kopce, narůstal kolem pohřební průvod, dědkové, babky a děti. Jarní obleva proměnila cestu v koryto bystřiny a cestář dodnes neměl čas dát to do pořádku. Tak se stalo, že po několika zastávkách kravičkám došly síly i dech a vůz místo dopředu začal sjíždět dozadu. Kdekdo nosil kameny, aby založili kola. Nebožtík sledoval zprvu všechno z vozu. Pak se posadil a ukazoval lidem, kdejaký kámen leží. V křiku a hemžení si toho ani nevšimli. Když však slezl a sám začal podkládat kola, jedna babka se s ním dala do řeči a všimla si, že vlastně mluví s nebožtíkem. Vykřikla a leknutím upadla. Tím upozornila ostatní. Vzápětí se průvod rozprskl jako kapka rtuti.

Děti to hned všechno roznesly po chalupách. Tak Vilém se dozvěděl, že bratr Jan je po smrti, popadl berlu a peroutku, namočil

do vody a utíkal vykrápět bratra. Nezapomněl vyvolávat O běda hříchu, aby duch svatý věděl, kde zrovna je. Z fary za ním vyběhl rozzuřený farář. Nesnášel, když mu někdo fušoval do řemesla.

Hubert si doma tišil bolest nahotou, leč když se dozvěděl, co potkalo Jana, zapomněl na bolest, zapomněl na nahotu a uháněl k hřbitůvku. Musil oklikou, protože babky mravně pobouřené ho začaly kamenovat a kluci šlehat kopřivami.

Sešli se: jeden nebožtík, jeden falešný opat a jeden nahatý, tři bratři pod kopcem, u převrženého vozu. Kousek dál seděly jejich ženy, Tylda, Marie a Bára.

Celá vesnice se smála. Pak druhá vesnice se smála. A třetí a čtvrtá. Až se zasmál jeden z bratrů, pak jedna ze sester. Pak už všichni. Smích burácel a lomcoval jim bránicí, smáli se, až je všechno bolelo, až je řehot zkrušil a musili si trošku oddechnout. A pak se smáli dál. Není však známo, která ze sester dostala prsten.

Ono totiž je těžko říct, která z nich nejvíce svého muže zesměšnila. Já sám se neodvážím rozhodnout.

PALEČEK

V celém kraji bylo všeobecně známo, že ševcovic, z té chaloupky u dvou osik, nemají žádné děti a že je to velice hněte. Zkušené lidé jim radili, kdejaká bába kořenářka jim všelijaké čaje vařila, farář se modlil, cestářův švagr, co se dal k námořníkům, poslal ševcové amulet na krk až z Šangri-la, a ono nic. Až jedna cikánka poradila paní ševcové, aby si koupila za čtyři krejcary hrnek s uchem a hubičkou a aby do něho, než v něm bude poprvé vařit, aby do něho třikrát dýchla.

Ševcová si od toho moc neslibovala. Byla tudíž velmi překvapena, když se jí narodil kluk.

Tedy říkám kluk, ale spíš klučina. Klouček: po pravdě řečeno kloučiček. Nebyl totiž o nic větší, než normální palec. Spíš menší. Jako paleček.

A to jméno mu zůstalo.

Paleček, jak byl malý, tak byl čilý.

Myslilo mu to náramně a netrvalo dlouho, mluvil znamenitěji než řídící učitel. Jednou povídá mamince, že prý by dopravil za tatínkem na pole oběd.

„Ani bys to neunesl, Palečku.“

„Říkal jsem dopravil, nikoliv donesl,“ povídá Paleček a dodal: „Já bych ten košík strkal.“

Tatík se divil, když viděl, jak se košík plahočí přes pole, a ještě víc, když spatřil, kdo jej strká. Dal se hned do jídla, ale dříve vysadil Palečka kobyle do ucha, aby pluh nezahálel. Paleček v uchu dával kobyle povely a kobyla orala, jen to fičelo.

Tohle spatřil pán, velmi pěkně oblečený, který šel po silnici. Že prý toho koně koupí, to že nikdy neviděl, aby kůň takhle oral, obracel a couval sám od sebe. Švec se smál a pověděl pánovi, jak to vlastně je.

To byl teprve překvapený! A že prý toho chlapečka koupí, kolik za něj chce? Švec, že neprodá. Pán, že chlapečka musí mít, že dá dva tisíce zlatých švýcarských franků! Švec, že krev je krev, syn

že je syn, to se neprodává.

Paleček vylezl kobyle z ucha, vyšplhal po tatínkovi, posadil se mu na rameni a šeptal: „Jen prodej, táto, však se ti vrátím, neboj!“

Pán si dal Palečka za klobouk, táta vysypal kobyle z pytle oves a dal si do něho zlatáky, a chvilku to vypadalo, jako by tím celá příhoda končila. Nekončila.

Cesta, po které se pánovi s Palečkem za kloboukem bylo ubírat, vedla územím Franty Jizvy a jeho lupičské bandy. U pěti křížů přepadli pána a chtěli na něm, aby jim dal všechno, co má. Pán jim vysvětlil, že nemá nic. Prohledali ho, pak ho svlékli, kapsy obrátili naruby. Hledali v botách, v ponožkách, podšívku vypárali. Nic.

„Tak dobře oblečený pocestný se nevydá do kraje bez peněz!“ povídá Franta Jizva.

„Však jsem se nevydal bez peněz,“ pán se brání. To už byl celý nahý, jen klobouk na hlavě. „Jenže jsem se vydal z peněz!“ dodal.

„Lžeš, pse!“ řekl jeden z lupičů! Franta Jizva se na něho zle podíval.

„Kuš!“ pravil, „nehrajeme divadlo, loupíme!“ a obrátil se k pánovi: „Nícméně lžete, pane. V celém kraji není místa, kde byste mohl zlámanou grešlí utratit! Kolik jste měl a kolik jste vydal?“

„Měl jsem dva tisíce švýcarských zlatých franků. Ty jsem dnes vydal a nemám už nic. Avšak nelituji jich,“ odpověděl pán. „Mohu se obléknout?“ zeptal se váhavě.

Franta Jizva se zasmušil. „Zabijeme vás nahého, nepotřísáme vaše pěkné šaty. Hodí se nám.“ Pak pohlédl na jednoho lupiče zvláště krvežíznivého. Ten přistoupil k pánovi. Vyňal velikou břitvu z kapsy, Jizva vyplázl jazyk a Krvežíznivý počal na něm břitvu obtahovat. Když byla náležitě ostrá, pravil Jizva: „Zabil jsem mnoho lhářů, pane, ale nikdy tak velkého, jako jste vy. Zač jste vydal ty peníze, smím-li vědět?“

„To se ode mne nedovíte!“ pán pravil hrdě.

Jizva odstoupil a Krvežíznivý se rozpráhl. Vtom se ozval vysoký

a tenký hlásek:

„Mne si koupil, mne si koupil!“

Paleček stál na obrubě klobouku a mával ručičkama. Křičel, co měl síly, až jej oči lupičů našly na obrubě klobouku, mávajícího a volajícího: „Mne si koupil, není lhář!“

Jizva strhl pánovi klobouk i s Palečkem. Klobouk zahodil a Palečka si postavil na dlaň.

Chvilku lupiči nevěděli, co dělat. Ale pak Jizva se začal smát a chlapi jeden po druhém huby dokořán a smáli se a chechtali a řvali.

Pán si zvedl klobouk i šaty a v tom rámusu po špičkách zmizel v mlází. Zase by se dalo říci, že tím pánova příhoda končí. A nekončí!

Když se Jizva dostatečně vyrehtal a vychechtal nepatrnosti toho človíčka, co mu seděl na dlani, jasně si uvědomil užitečnost takové nepatrnosti pro spády bandy.

Ještě té noci se vypravili, s Palečkem v hrsti, do Červené štoudve, což byla kořalna a hampejz široko daleko vyhlášený. Bylo už po zavírací hodině, když prostrčili Palečka okénkem do sklepa, aby jim natočil vína a kořalky a podával pěkně ven.

Na světě je zavedeno, že spousta hloupých si hraje na chytré. Z chytrých, kterých je po světě nedostatek, jen ti nejchytřejší si hrají na hloupé a je s podivem, že Paleček při svém mládí tohle věděl i ovládal. Sotva byl ve sklepe, tvářil se samá ochota. Běhal od sudu k sudu a volal a křičel na lupiče, jaké že víno by si přáli?

„Ryzlink anebo frankovku?“ řval pronikavým hláskem.

„Bud' zticha!“ napomínal Jizva.

„Kamenáč?“ řval Paleček.

„Xakru! Kuš!“ syčí Krvežíznivý.

„Maj tu burgundské modré, mavrud, monte castigliano a tohle nemůžu přechíst!“

„Kuš a podej víno!“

„Červené?“

„Třeba!“

„Nebo bílé?“

„Taky!“

„Jihomoravské zelené?“

„Mordyje krucinál, ty špunte! Ty špetko, ty drtku, ty titěro, jen počkej, až se vrátíš...“ Ukruťná rána ve sklepe a třesk skla a dunění štoudev, která padá i s okurkami, způsobily, že se nikdy nedozvíme, co měl s Palečkem v úmyslu. Také to zburcovalo krčmáře, chlapa lamželezo. Vyrázil před hospodu, popad dva lupiče a zavřel je do chlívků k prasatům. Ostatní utekli do lesa. Lamželezo vrazil do sklepa i s hafanem Sultánem.

Paleček se schoval pod štoudev.

Lamželezo nikoho nenašel, ale Sultán Palečka větril. Čmuchal, nabral pach, pak vyfouk, aby mohl nabrat víc a líp, už strkal čmuchák pod štoudev. Palečka ovanul teplý Sultánův dech. Popadl hřebík, štěstí, že tam ležel, a pich! psovi do čumáku. Sultán zavyl a vyrazil ven.

„Němkyně,“ pomyslel si Lamželezo. „Koupíme pastičky.“ Přibouch u sklepa a šel spát.

Paleček podlehl dveře a ven. Dalo se do deště. Paleček si sedl pod hřib. Až přestane, že půjde dál.

Jenže! Vždycky se vyskytne jenže, které mění běh světa. Tentokrát to jenže byl Jizva, který byl v houští opodál a také čekal, až přestane pršet. Chňap po Palečkovi jak rosníčka po mouše, a jestli prý Paleček nevysvobodí kamarády z chlívků, rozmačká ho v pěsti jako hniličku. Aby dodal váhy slibu, utáh trouchu pěst.

Nezbylo chlapěnkovi, než slíbit a vykonat. Vrátil se, podlehl vrata, pustil lupiče. Ti ho sebrali a odnesli do doupěte.

Když se prospali, dali hlavy dohromady a rozhodli, že dnes v noci mlynářovi ukradnou dobytek.

Podstrčili Palečka do chléva a žádali po něm, aby zevnitř

odemkl, odvázal krávy a vyhnal je ven.

Opět Paleček se tvářil hloupým a volal na lupiče, jakouže krávu má vyhnat nejdříve? Tu strakatou?

„Mordyje, ten spratek mne připraví o rozum!“ povídá venku Jizva.

„Měli jsme ho rozmačkat, rozdrtit, rozmáznout!“ chroptil Krvežíznivý.

„Nezván,“ napomíná ho Jizva. „Ty bys pořád jen drtil, hlupáku!“

„Stejně se s ním moc mazlíš!“ přidal se ke Krvežíznivému jiný otrapa.

„Tu strakatou nebo tu rohatou?“ křičí Paleček ze stáje.

„Ať neblázní!“ křičí Jizva před stájí.

„To byl tvůj nápad, ne náš!“ Chlapi se dali do hádky a Palečka je slyšet ze stáje: „Ušatou nebo chlupatou? A co bejčka? Bejčka ne?“

Mlynář se probudil. Popadl vidle a vzbudil stárka. Ten vzal cep a vzbudil mládka. Mládek měl sukovici po ruce a všichni vyrazili na lupiče.

Už je nenašli. Lupiči zmizeli ve tmě a ve stáji také nikdo nebyl. Byl tam sice Paleček, ale schoval se do otrub. Když byl mlynář všechno prohlédl a přece nic nenašel, šel spát. Paleček usnul v otrubách také.

Ráno přišla rozespalá děvečka do chlíva, popadla otruby a nasypala kravám. Paleček se probudil, ale než si oči protřel, vidí, že nevidí: kráva ho slízla i s otrubami. A teď byl Paleček potmě tam, kde by nechtěl být ani při světle. Běhal krávě z bachoru do čepce, z čepce do knihy a zpátky do bachoru, křičel, bušil, zlobil se. Tma tmoucí a vedro. Vlhké parno a tma.

To se ví, že krávě ten Palečkův pobyt v útrobach radosti nepřidal. Někdo v ní křičel, šimral, štípal, až z toho přestala dojit a chřadla. Když jí děvečka podestýlala, zdálo se jí, že z krávy slyší tenký hlásek volat o pomoc. Bylo zrovna poledne, a to někdy

člověka popadne hrůza pro nic za nic, natož když z krávy volá tenký hlásek.

Utekla od ní, řekla to mlynářce, ta sousedce, ta kovářce a za chvíli se o tom mluvilo u holiče. Když o tom Jizva slyšel, seděl namydlený zrovna holičovi pod břitvou, vytrh se mu, tak jak byl, a rovnou za mlynářem, že tu krávu koupí. Dostal nemocnou krávu za pět švestek, a jen ji přivedl do doupěte, vzal palici a porazil ji. Pak ji rozpáral, žaludky vyňal, rozřízl je a ejhle. Paleček sedí v knize, listuje si a dělá, jako by četl.

Jizva ho popad, udělal pár dírek do prázdné konzervy a Palečka konzervou poklopil. Pak svolal radu starších lupičů.

Paleček sedí pod konzervou a všechno slyší. Radí se, jak ho potrestat za dvojí zradu. Jeden navrhuje, aby Palečka přivázali kočce k ocasu a na kočku aby pošťvali psa. Jiný ho chce pomazat medem, pověsit za nohu na strop a chytat na něj mouchy. Jeden zase vylisovat jako čtyřlístek a udělat z něho záložku do knihy. To nemůže projít, protože neumějí číst a nemají knihu. Najednou povídá Jizva: „Jsem tímto návrhem: dáme ho do krabičky a pošleme ho darem - můžete třikrát hádat...“

„Sněžnému žroutu!“ volali lupiči jeden pres druhého.

„Ano, Sněžnému žroutu, ten si s ním poradí!“ povídá Jizva. Všichni souhlasili, vyvalili sud rumu a dali se do pití, oslavující svou chytrost i svou pomstu. Palečkovi pod konzervou bylo do pláče. Ale neplakal. Sněžný žrout bydlil vysoko v horách. Ještě kousek výš, než končí kosodřevina, tam, kam je pro mrak málokdy z údolí vidět. Tam bydlil v kamenném domě s ledovou střechou, obrostlý hustou srstí, nazrzlý od hlavy až k patě, se svou ženou, rovněž nazrzlou od hlavy až k patě, s pěti dcerkami, chlupatými a nazrzlými jakbysmet. Byl o chlup menší než velikánský obr, ale o hodně větší než největší člověk. Něco mezi orangutanem a řeckořímským zápasníkem. Měl sedmimílové boty, ten Sněžný žrout, a hned byl tu a hned byl tam, jak skákal z pohoří na pohoří,

sháněje různé druhy lišejníků a mechů na salát. Málokdy se pustil do údolí. A když tak jen aby vyděsil pastýře a pasáčky, aby rozehnal stáda ovcí nebo pobořil seníky. Když se mu někdo moc líbil, pak bylo zle. Vzal takového nešťastníka a praštil jím o zem nebo o strom a zabil ho. Potom mu okousal prsty a snědl oči. To prý nebylo z hladu. Spíše že je taková pověra u Sněžných žroutů, že prý se tím zlepšuje hmat a zrak. Hrozné stvoření.

A před tímhle hrozným stvořením na stole ležela nepatrná krabička.

„Bylo to před domem,“ povídá Sněžná žroutka.

„Kdo to tam dal?“ povídá Žrout.

„Ten s břitvou; viděly jsme ho!“ křičelo pět dcerek.

„Proč jste mu neukously prsty?“

„Měl břitvu,“ pravilo pět dcerek.

„Mně by neutekl,“ zabrumlal Žrout a otevřel krabičku.

Paleček kouká a vidí před sebou obrovitý krápník z masa, porostlý chlupy, tlustými jako vrbové proutí, a nad tím dva lesklé koláče, které se pomalu kutálí jeden ke druhému, a roští nad nimi, které se pozvolna zdvihá, čímž tam nahoře vznikají příčné vrásky.

„Krucaj, dyť je to nos a oči s obočím!“ povídá si v duchu Paleček. Žrout skutečně musil šilhat, aby se mohl koukat tak zblízka na tak nepatrného človíčka.

Žroutka, Žrout i dcerky, všichni kolem stolu, a divíce se, civí.

„Takra, ťakra, vystemiááale máálinkatej,“ dýchne Žrout.

„Já jsem byl dlouho nemocnej!“ zařval Paleček. Rodina spadla leknutím pod stůl.

Malí se často bojí velkých, ale stojí za úvahu, že velice velcí se skoro vždycky bojí nepatrných.

I trvalo to chvíli, než zase nabyli odvahy. Paleček chodil po stole, jako by mu patřil, koukal po nich, a když jedna dcerka si ho příliš zblízka prohlížela, povídá: „Moc neciv, nebo tě kopnu do oka!“ A byl byl to jistě udělal, kdyby Žrouti nebyli zahnali dcerky

na kutě.

Ale co teď s Palečkem? To není ani jedno sousto, uvažuje Žrout. Prstíčky a očička? To by dříve spolkl zvětšovací sklo. Snad zahodit?

„A co takhle...?“ povídá Žroutka, „co takhle... jak se říká těm malejm věcičkám?“

„Trpaslíci?“

„Ne trpaslíci, jinak!“

„Aha, ty myslíš pidi... pidi...“

„Vůbec ne pidi! pidi! Miny... Miny...!“

„Jo! Miniatury?“

„No, miniatury! Dyt' přece, kdo to je, jak sbírá ty miniatury? Este si vo tom tůdle povídal, že by dal za to nevímco.“

„Náš král a vládce, veliký Sněžný muž! Matko, to se ti povedlo!“ a dal Žroutce hubičku. Tak to mlasklo, že v údolí zavírali okna domnívající se, že z hor přichází čina.

Obul boty, Žroutku si posadil na záda, dcerky vzal do náruče a Palečka do hrsti.

První krok sedm mil, druhý krok deset mil, třetí čtyřicet a kroky se měnily v skoky a skoky v let. Paleček vidí pod sebou mraky, nad nimi ledovce, načež v sluníčku kus země, jako bota vypadala, zelené moře, které bylo bíle lemované, a pak kopce písku a opět mraky, a skoky se mění v kroky - a jsou tu.

Jsou vysoko, vysoko na střeše světa v paláci velkého Sněžného muže. Paleček stojí na dlani velké jako malé políčko a dívá se přes velenos do oka s panenkou jako úplněk.

Veliký Sněžný muž uspořádal pro Žrouta hostinu ze vzácných mechů, lišejníků a protěží na znamení radosti z darovaného Palečka. Po hostině vzal Palečka do svého muzea, aby mu ukázal, kde bude od teďka žít. Měl tam nasbíráno mnoho nepatrností, jako třeba celý korán napsaný na pecičce plané třešně ptáčnice. Kostřičku pstruha, který se právě z jikry vykulil. Sirku tak

vydlabanou, že v ní byla jiná sirka, co v ní byla menší sirka, která měla v sobě ještě menší sirku s nejmenší sirkou uvnitř. Zrcátko z mušího oka, soudek ze santalového dřeva, naplněný jedinou slzou, dělo pouze na jedno zrnko prachu, které vystřelovalo špendlíkovou hlavičku, svícen z bleší lebky, tkalcovský stav z hořčičného semínka a čepičku pro veš, upletenou z chmýří, které činí broskev hebkou. A mnoho jiných vzácností.

„Uprostřed těchto pokladů budeš ty můj největší poklad. Moje jediná a pravá, živá miniatura!“ zakončil velký Sněžný muž prohlídku.

„A až umřu?“ povídá Paleček.

Obr se zasmušil. Chvilí přemýšlel a pak prohlásil: „Vystavím ti nejmenší pomník světa.“

„To vás nespasí a ze mne neudělá živou miniaturu!“

Sněžný muž se zasmušil ještě více. „Svolám radu,“ pravil po chvíli.

„Já vám poradím hned,“ Paleček se plácl do čela. „Kdybych se oženil a měl děti, ty by mne přežily, a co víc, byly by ještě menší než já. Dovedete si představit ode mne nemluvně?“

„Kéž bych byl též nepatrný, abych tě mohl poplácat za ten nápad. Takto však bych tě rozmázl. Věc je vyřešena. Mimochodem, nechceš se stát mým rádcem?“

„Milerád,“ povídá Paleček. „Ovšem, jste si vědom toho, že abych se mohl oženit, musím si najít nevěstu?“

Obr se zasmušil tentokrát strašlivě. Dlouho přemýšlel a pak řekl smutně. „Běda. Zde přece nenajdeme tak malou obryni.“

„Doma jich máme plno!“ smál se Paleček, „však já si vyberu!“

„To je ovšem daleká cesta. Přes mnoho moří, hor a údolí!“

Na to věděl Paleček výbornou odpověď. Připomněl obrovi sedmimílové boty Sněžného žrouta. Tyhle kouzelné boty se přece scvrknou podle každé nohy, ať mu je půjčí, a bude tu s nevěstou v cukuletu.

Sněžný žrout se ošival. Vymlouval se, že je to dědičné privilegium, a nabízel se, že vezme Palečka do hrsti a obstará to s ním.

Vždycky, když to vypadalo na to, že by Sněžný muž mohl na něco přistoupit, Paleček se na něj podíval a vykřikl: „Jako váš poradce musím prohlásit, že to nedoporučuji!“

I stalo se jen to, co Paleček doporučil: obuli mu boty, zamávali chlupatýma rukama na rozloučenou. Paleček se odrazil a za chvíli mu obři připadali jako trpaslíci.

Ono asi přijde na to, z jaké výšky se člověk na věci dívá, pomyslí si Paleček a letěl domů.

Doma už bylo boží dopuštění. Máma uplakaná, táta hlavu v dlaních, nevěděl, chudák, co s myšlenkami, které se mu hlavou honily. Do dnešního rána se domnívali, že Paleček je někde u toho pána, co si ho dal za klobouk. Že se mu bůhvíjak dobře vede, protože nepíše a žádnou zprávu o sobě nedává. Až dnes, zrovna k polednímu, ta rána!

Dva poslové od pana krále, co je prý s Palečkem? Že prý pochytili lupiče, Jizvu a jeho bandu, a ti že se ke všemu přiznali, kam a komu Palečka zašantročili. Pan král hned poslal vojsko vysoko do hor, aby přemohlo Žrouta. Po Žroutovi však ani stopy a Paleček nikde. Doma také není, tak to s ním asi vzalo špatný konec!

A do toho zčistajasna najednou příběhne Paleček!

Máma přestala plakat z neštěstí a začala plakat štěstím. Táto přestala třeštit hlava starostí a začala třeštit radostí. Než jim Paleček všechno vypověděl, začalo se stmívat. Táto napadlo, že právě asi touto dobou poslové dorazili k panu králi se zprávou, která vlastně už je zastaralá.

„To nevádí,“ povídá Paleček, „skočím k němu a uvedu to do pořádku!“ Navlík boty a hups! stojí před králem na stole, zrovna když ti dva poslové vcházejí do jídelny. Král se lekl, ale Paleček

ještě víc! Vždyť pan král není nikdo jiný než ten pán, co koupil Palečka! Co si ho dal za klobouk a co ho Jizva svlékl donaha! Chodil tehdy mezi lidem a málem na to doplatil!

Když přešlo leknutí, král nalil poslům polívku, sám si dal podruhé a Paleček musil všechno vyprávět. Než to všechno dopovídal, bylo dávno po večeři, všechno hradní osazenstvo sedělo kolem po zemi, všechno víno vypité a venku začínali ptáčky vítat úsvit.

„No, půjdeme spát,“ zívá pan král. „Běž domů, Palečku, přijedu se na vás zítra podívat.“

A přijel. Přivezl rodičům dárky, a dokonce si objednal u Palečkova tatínka dvoje nové holínky. Pak si dal Palečka na rameno a šel s ním na zahradu a dlouho mu něco vykládal. Pak Paleček zase jemu do ucha, pak si plácli a od té chvíle se Paleček stal královým vrchním zpravodajem. Kdykoliv král potřeboval něco vědět, třeba jak dopadla válka v Hispánii nebo jak probíhá bitva v Turecku, poslal Palečka a ten mu přinesl rychlou a pravdivou zprávu. Při té příležitosti donesl psaní od milenky k milenci, začez byl bohatě odměněn, jindy zase dopis od manželky manželovi, začez byl rovněž odměněn, ne však tak bohatě.

Dělal zpravodaje tak dlouho, dokud sedmimílové boty neroztrhal. Pak šel do důchodu.

Dnes by se Paleček sotva uživil. Ani by tolik nevadilo, že telefon, telegraf, televize předhoní Palečkovy teleboty, jako spíš to, že Paleček byl trochu malý na dnešní velkou dobu.

Anebo zase ne dost malý. Dnešní Paleček by musil být veliký jako přehrada, nebo zase tak malinký jako atom. Jinak by asi těžko uspěl.

Paleček byl maličký akorát. Pro svou dobu i do pohádky.

FRANTIŠEK
NEBOJSA

„Každej sme nákej,“ pravil muž nad černým pivem za stolem u okna v prázdné hospodě zvané Kamenný přívoz, „každej smě nákej, ale takovej, jako je můj syn František, je málokdo.“ A napil se.

Hostinský ho znal. Jmenoval se Huťásek, byl to potulný muzikant, vdovec, bydlil dole u Sázavy, hned za sklárnou, a měl syna Františka. Právě o něm mluvil.

Když se ten chlapec narodil, všichni se divili, jak je to možné, že tak křehoučkým manželům se narodil takový pořizek. Koukal z peřinky po světě, smál se a už třetí den mrkal po lidech jedním okem, za ženskými si hlavu mohl uvrtnout a těm pěkným salutoval. Regenschori tenkrát poznamenal, že to není samo sebou, taková čilost. Ovšem, regenschori byl starý mládenec a každý věděl, že z něho mluví závist. Jenže tentokrát měl pravdu.

Kluk rostl, sílil, dařil se, ale nemluvil. Hrál si s dětmi, ale nemluvil. Když Huťásková zemřela, plakal, smutný byl, ale nemluvil. To mu bylo už pět let a za rok měl chodit do školy. Lidi si na to zvykli, regenschori mohl říkat, že to přece říkal, že to není samo sebou, a vše plynulo svou cestou, až jednou na zámku byl ples a Huťásek tam hrál. Protože neměl nikoho, kdo by hlídal synka, vzal ho s sebou na zámek, a dal ho do kuchyně. Sám šel hrát pánům do tance.

Když bylo po banketu a ples byl v plném proudu, služebnictvo v kuchyni zasedlo k večeři. Sesedli se kolem stolu, malého Františka posadili do čela, tak ze žertu, a nalili polévku.

Kluk vzal lžici, usrkl a zamračil se. Pak usrkl podruhé, plácl dlaní do stolu a pravil: „Krucinálfagot, ta polívka stojí za starou bačkoru!“

Chvilinku bylo hrobové ticho. Pak ale všichni najednou vstávali a do hluku porážených židlí křičeli jeden přes druhého: „Malej Huťásek mluví! František promluvil. Franta mluví! Co říkal, já to přeslechl!“ Zkrátka každý podle své povahy a svého postavení.

Když se trochu uklidnili, pan správce si vzal slovo a povídá:
„Ty kluku zlatá, dyť mluvíš jako kazatel! Ta zásoba slov! Proč tak dlouho nemluvil? Proč jsi neřek, že umíš mluvit?“

„Nebyl dosud žádný důvod ke stížnostem,“ pravil Frantík. A dodal: „Další chod, prosím!“

Na tohle všechno si hostinský vzpomněl, když se díval na Huťásku, jak smutně sedí nad pivem.

„A co je s Frantíkem vůbec?“ povídá, „už mluví plynně, co?“

„I jo, moc toho ale nenamluví. Je uzavřenej, ale jinak hodnej kluk, účinnlivej. Sílu má jak bejk, ale mám s ním starost. Neumí se bát.“

„Jak to? Neumí se bát, čeho?“

„Je toho snad málo na světě k bání?“

„Snad byste nechtěl mít syna strašpytla?“

„Co vás nemá! Voň se nejen vůbec nebojí, von ani neví, co je strach. Pořád se mne ptá, táto, co je to strach? Ukažte, jak se bojíte, já se to naučím.“

„To je vo mrtvici,“ a hostinský si přisedl. „To vás chápu, to není normálka. Slušnej člověk se musí občas bát. To by se moh dostat do maléru. Strach, to je jako cit v prstech. Nemáš cit, šaháš do vohně a uhoří ti ruka jen to fikne. A pak někdy se vyplatí i trochu strachu ukázat, vrchnost to ráda vidí.“

„No a Franta se nebojí. Neumí se bát.“

„A zkusil jste ho vystrašit?“

„Předloni. Švagr, hejtman u dělostřelců, přivez zvlášť na to petardu až z Terstu. Kluk seděl a četl si Orbis pictus. Zapálili jsme mu petardu za zády, voko to vyrazilo, Frantovi to sedřelo na zádech kazajku a chytla podlaha.“

„A co von?“

„Povídal, táto, co je to tu za hluk, a čet dál.“

„To je vo mrtvici,“ pravil hospodský.

Chvíli mlčeli. Venku se dalo do deště.

„Já vám pučím pytel přes hlavu, abyste nepromok. Budeme zavírat.“

Když Huťásek s pytlem jako kapuci stál mezi dveřmi, zdálo se mu, že hostinský s něčím otálí. Chvilku se přihloupě usmíval a pak vyhrkl:

„Jestli umíte držet hubu, tak vám toho kluka naučím bát.“

Huťásek se vrátil a hostinský mu navrhl, aby Františka zítra navečer poslal do hospody.

„Zejtřa je úterek, zavírací den,“ namítl muzikant.

„Protože tu každý úterek straší!“ zaskuhral hospodský, vtáh Huťáska do nálevny, dal na závoru, pokřižoval se a šeptal: „Ale vo tom ani muk! Ztratil bych hosty! Já to dělám jen kvůli vám a tomu klukovi.“

Jako když se ledy prolomí, z hospodského se vyvalila podivná historie. Jak každé úterý přijdou do hospody divní hráči karet, jak jde z komína puch. Jak už za jeho dědečka tam strašilo a jak jeden veterán, který tam zůstal přes noc, do rána oněměl. Že v hospodě se nedrží ani myši, a že kde se myši nedrží, tam v noci tancuje Hrůza.

Huťásek slíbil, že kluka pošle.

V úterý přšlo dál. Odpoledne se to zatáhlo, Sázava se zaleskla jako olovo a přišla bouřka. Ozvěny měly plné ruce práce. Jedna druhé vracely burácení ze skály na skálu, dokud se nerozprsklo na malé třesky, které pak vichřice honila podle řeky a uličkami vesnice. V tomhle nečase dorazil František do hospody.

Stál proti hospodskému mezi dveřmi, z vlasů mu crčelo po pihovatých tvářích. Promoklá košile se mu lepila na tělo a hostinský se všiml, že kluk je samý sval a samá šlachy.

„Tak jsem tu,“ pravil s úsměvem. „Táta říká, že prej mne naučíte bát. Co mám dělat?“

„Tadyhle si sedneš, nebo támhle, to je fuk, a budeš koukat. Támhle je pípa, kdybys měl žízeň! V jedenáct to začne.“

„A jste si jistě, že se budu bát? Abych tu necivěl zbytečně!“

Hospodský chtěl něco říct, pak prásk dveřmi a šel domů.

František seděl a koukal. Už se setmělo, každý by už rozsvítil, aby se nebál, ale Františkovi se potmě dobře sedělo. Občas, jak blesk šlehl, bylo po lokále vidět i na hodiny na stěně. František pozoroval, kolik cesty urazila velká ručička na ciferníku během tmy mezi jedním a dalším bleskem.

Zatopil si a sušil se u kamen. Než se dal úplně do pořádku, kouká, jak ten čas letí, velká bude na dvanáctce a malá ručička sedí na jedenáctce.

Zabouřilo, zavěťřilo, komín se zalknul a kamna zakuckala čoudem. Ve stropě to puklo, jako když trám vysychá, a bum!

Doprostřed nálevny spadla lidská noha.

František zvedl oči. Petrolejka se sama rozsvěcuje, plamínek líže knot a František vidí ve stropě díru a dírou něco letí.

Bum! Druhá noha.

Noha se šoupne k noze a obě se postaví. Bosé nohy.

Bum, bum, prásk!

Pravá ruka, levá ruka, trup.

Trup naskočí na nohy, ruce k trupu a stojí tam bezhlavý chlap. Motá se mezi stoly, pak si sahá tam, kde by měl mít hlavu, a pak je slyšet smích. Dírou kouká hlava, sama hlava, a směje se, až se skutálí, skáče chvíli po podlaze jako míč a šups, sedí na krku. Teď je chlap v celku. Černý jako saze, až na růžový jazyk a dásně, které mu smíchem prokukují. Jde rovnou k šenku a začne točit pivo. Sklenici po sklenici, staví je do řady a přitom si zpívá.

„V úterý den zavírací

Umrlici na rekreaci

Pijou pivo karban vzývají

O rakev si nos utírají

Flek! re! tuty! boty! kalhoty!“

A věci se začaly dít. Jak ten chlap zazpíval *Flek!*, spadli dírou do nálevny dva umrlci. Bosatí, košilatí.

Jak zazpíval *Re!*, spadli čtyři;

při *Tuty!* osm;

zazpíval *Boty!*, spadlo jich šestnáct

a při *Kalhoty!* dvaatřicet.

Bosí, v rubáších, v holínkách a zpráchnivělých uniformách, někteří na rukou prsteny a jiní mozoly, ale všichni umrlí.

Bylo jich tam i s Františkem a s tím u pípy čtyřiašedesát. Nálevna je sotva pobrala, seděli jeden na druhém, a do toho začala neviditelná dechovka Trám-ta týdatatáa, tráááá dýý dááá... dveře se rozlétly a vjela rakev, nikým netažená, nikým netlačená, plná karet. A za ní tisíc krys, každá popadla kartu a roznášely je divným hostům.

Hospoda byla natřískaná jak o jarmarku. U každého stolu čtyři hráči a nad nimi se mačkali kibicové. Začali míchat karty, až se z toho zvedl morbidní vánek, páchnoucí plísní a hnilobou. Krysy lezly svobodně po hráčích a kibicích, lemtaly z piva, které natáčel a neúnavně roznášel černý chlap, co se mu huba růžově smála.

František sedí, nic neříká, jen mu připadá podivné, že není slyšet žádný hlas. Žádný halas, žádný pivnicový povyk. Jen karty šustí, krysy tápou. Černý chlap postavil před Františka černé pivo. Nahnul se mu k uchu a zašeptal: „Jedno bahno jako rahno.“

František se napil, málo, jen aby se ten černý neurazil, a pozoroval. Vždycky, když některý hráč prohrál, ti, co vyhráli, ho roztrhali na kousky a přiložili do kamen. A zasedl další a zase rozdali a hráli. A jak jedni vyhrávali a druzí prohrávali, jinak to na světě nejde, hráčů ubývalo a v komíně hučelo.

Bylo před dvanáctou, venku ještě lilo a burácelo, když u Františkova stolu zbyli jen tři hráči. Němě se otočili k Františkovi a dívali se. Málomluvný František zavrtil hlavou, že jako hrát

nebude. Umrlici to nevzali na vědomí a rozdali.

Před Františkem leží karty; umrlci už z nich mají v pařátech vějíře, ale František nic. Dlouho nic, až najednou jeden mrtvý praštil kartami a vstal. Všichni v lokále přestali hrát a pomaloučku a bez hlesu se začali otáčet k Františkovu stolu. Ten, co vstal, sáhl pod rubáš a vytáhl rezatý řeznický nůž, popad Františka za hrdlo, a bác ho! dostal od Františka strašnou facku.

A než se ti druzí vzpamatovali, měli každý od Františka po facce a váleli se pod stolem.

A začala mela.

Všechna ta čeládka plesnivých karbaníků i s krysami obklopila Františka a na něj! Úpělo se, výskalo, kdádalo a žbrblalo a studenýma rukama se sáпали na Františka. Ten ale popadl židli a začal do nich mlátit, vyskočil na stůl a přeskočil jiný, pŭllitry jim o lebky tříštil, i kořalky z regálu na ně házel.

Neměl ale ještě vyhráno. Ten černý chlap stál u dveří, růžový smích v šeredné tváři, ruce za zády a v nich sekyru. Jen se díval a čekal, až František bude k němu zády. A teď byl!

Chlap se rozmách a řach!

Jenže Františkovi se zakousla krysa do paty a ne a ne se pustit. František se pro ni shýbl a sekyra ho chybila. Chlap tak pevně držel topůrko, že za sekyrou vzal pochopa směrem k rozžhaveným kamnům. František ho zvedl, posadil na žhavé pláty a ráz, dva! přišil mu v tom vzteku dvě facky!

Zahřmělo, uhodilo, lokál plný kouře a puchu, František přidal třetí facku a víchr otevřel okna. Mokrá vzduch vlétl do nálevny, rozhoupal sfouklou lampu, zalistoval kalendářem na stěně a vyhnal puch.

František stojí v nálevně. Je ticho. Stoly v pořádku, před ním však stojí někdo, kdo tam nebyl, když František přišel. Vysoký člověk, už ne černý. V bílém rubáši. Pokloní se Františkovi a povídá, že mu děkuje za vysvobození. Býval kdysi tady

hospodským, už prý ani neví, před kolika léty. Dával špatnou míru, fackoval učedníky a dělil se s falešnými hráči, když obrali hloupé sedláky v kartách. Za trest musí strašit a obsluhovat všechny umrlé falešné hráče z okresu. František mu dal právě ty tři facky, které mu chyběly do správné výchovy, a tím ho vysvobodil.

Když dovyprávěl, uklonil se a odlétl oknem.

František za ním okno zavřel, sedl si do rohu, opřel bradu o dlaně a usnul.

Ráno ho vzbudilo klepání na dveře. Hostinský a táta stáli na dvorku. Když spatřili Františka ve dveřích, radovali se. František jim všechno věcně a stručně vypověděl. Nakonec dodal: „Tak ani nevím, jestli jsem to zažil, anebo jestli se mi to zdálo.“

A ani my to nevíme. Jisté je jen to, že tenkrát v úterý František Nebojsa se bát nenaučil. Snad až někdy jindy, ale o tom nejsou záznamy.

KRÁL
MĚL
TŘI SYNY

Král měl tři syny, zavolal však pouze dva, neboť třetího syna, Honzu, nebral vážně.

(Je zajímavé, že Honzové velmi často nejsou bráni vážně, ačkoliv, jak se ukáže i v této pohádce, nakonec si úctu vynutí.)

„Když jsem byl mlád,“ pravil král dvěma synům, když se byli před ním shromáždili, „zapomněl jsem v malé hospůdce v Daleké zemi klobouček. Měl jsem za kloboučkem sojčí pérko. Nemohl jsem se tehdy vrátit; musil jsem spěchat se podívat, co bylo za lesem, co bylo za horou, která byla za lesem, co za mořem, které bylo za horou, co za pouští, která byla za mořem. Dnes už vím, co leží za všemi moři, za horami a lesy. A je mi smutno z vědění.“

Vzdechl a utřel si vlažnou slzu.

„Kdybych měl klobouček, se sojčím pérkem, snad bych zapomněl a snad bych se stal znovu zvědavým. Je mi smutno bez kloboučku.“

A utřel si druhou slzu, skoro studenou.

„Je mi smutno bez pérka veselého. Jinými slovy, synové moji, vyměním korunu královskou za klobouček s pérkem sojčím. Kdo z vás mi přinese klobouček, ten bude nosit mou korunu, bude králem!“

Od této chvíle události se rychle vyvíjely. První syn, Rychlomil, si dal zkonstruovat čtyřadvacetiválec s kompresorem značky Bugasseratti Monopost. Když vyjížděl do daleké země pro klobouček, šlápl na plyn poněkud víc, než měl, a zadní kola vyrvala dlažbu a rozstříkla ji po davech lidí.

Vyrazil, jako když ho vystřelí.

Druhý syn, Siloslav, si sám zkonstruoval buldozer na pásech kombinovaný s bagrem. Vyjížděl pomalu, ale jistě, za strašlivého rachotu.

Král mu mával z okna na rozloučenou. Z druhého okna Honza, i když mu bylo líto, že ho otec přehlíží a nepožádá ho, aby mu rovněž posloužil.

Čas plynul, od Rychlomila a Siloslava ani zprávička. Honza chodil na nádraží a nosil pasažérům kufry, aby tatínek nevěděl. Někdy cídil boty, nebo učil hloupé spolužáky, až si ušetřil patnáct set korun.

To bylo zrovna v čase, kdy došly zprávy od obou jeho bratrů. A nebyly to zprávy nejlepší; pokud silnice byly z asfaltu nebo z betonu, Rychlomil na svém bugasserattim se jimi mihnul a byl pryč. Ale přišly i cesty špatné, plné rigolů a prohlubní, výmolů a bláta. Bugasseratti se roztřásl, zahřál, zavařil. Rychlomil nepolevil. Tak polevila kliková hřídel, ojnice. V noci na horách mrzlo a praskl blok.

Siloslav na svém Bull-Bagr Special jel pomalu, ale jistě. Rigoly mu nevadily. Balvany nepřekážely. Naopak, odstraňoval překážky hravě. Až dojel k močálům. Silnice náhle zahrnula a vedla přes rašelinu. Siloslav si pozdě uvědomil, že jeho Bull-Bagr Speciál je příliš těžký. Rašelina se rozhoupala, silnice se překloupila a žbluňk. Bull-Bagr Speciál se propadl, Silomil doplaval ke břehu a šel pěšky domů.

Král zesmutněl.

Honza neřekl ani slovo, vyzvedl si patnáct set a koupil si moped. A že pojede tatínkovi pro klobouček.

Starý král ho nechtěl pustit, ale když kluk udělal zkoušku, dal se přesvědčit, přispěl mu na benzín a ať tedy jede.

Honza jel. Jel po betonkách a asfaltkách, výborně.

Jel po cestách plných rigolů, výmolů i bláta, ale jel výborně. Vyhnul se všemu, jako na kole! A přišla silnice přes rašelinu. Zase jel Honza výborně. A když přišla řeka bez mostu, vzal Honza moped na ramena a přebrodil. Zkrátil si cestu, protože mohl jet po pěšinkách, stezičkách, přes louku, lesem. Zatímco auta osobní i nákladní, na benzín i naftáky, které vztekle kouří a zahání černým oblakem nezdravého smradu bezpečnost ze silnic, zatímco tyhle všechny vehikly se ploužily silnicemi, každý jak uměl, Honza si

nadjížděl po březích krásných říček, měl čas se zastavit na koupání, ryby si nachytal a pak našlápl a pataputy pataputy uháněl dál a dál tatínkovi pro klobouček mládí.

Tak dojel až do Daleké země a ptal se po hospůdce. Ukázali mu ji dalekohledem. Až nahoře pod ledovcem, u modrého mořského oka. Tam prý bude musit pěšky, tvrdili znalci. Ani nápad! Vzduchem chlazený motůrek, kterému sem tam na tom nejpříkřejším svahu Honza pomohl tím, že trošičku přitlačil na pedál, jej dovez až k hospůdce U zapomenutého mládí.

Visel tam, zapomenutý klobouček s pérkem sojčím, na věšáčku u okna, ze kterého bylo vidět do celého světa. Hospodský se ještě pamatoval na pana krále, tehdy ještě prince. Ano, to je jeho klobouček, ten tu zapomněl. Ale když prý mu ho vrátí, jak se bude hospůdka jmenovat?

„U vráceného mládí,“ pravil Honza. „To je přece jméno pro rekreační podnik ještě lákavější, no ne?“

„Že mě to nenapadlo,“ pravil hostinský. „Mohl jsem ten klobouček nosit. Tolik se mi líbil!“ Zastrčil vedle sojčího pérka alpskou protěž a s pěkným poručením poslal klobouček po Honzovi.

Král zajásal. Dal korunu Honzovi a narazil si klobouček se sojčím pérkem. Letěl k oknu, vyložil se na náměstí a volal po chodcích: „Ejchuchú, vy máte nového krále, a já mám za kloboučkem pérko sojčí, ejchuchú!“

Pak uháněl k Honzovi, potřásl mu rukou a povídá: „Tak kluku zlatá, kraluj pěkně a spravedlivě, dělej, co umíš, a já jdu.“

A šel a šel, pomalu, ale vesele, s lidmi se zastavil a popovídal, tu se divil, tamhle poradil a sem tam i za pěknou ženskou se ohlédl. Honza od něho čas od času dostával pohlednice z Benátek, z Antverp, ze Špičáku, od Černého moře, a na nich bylo jeho rukou psáno: Honzíku, neboj, však já se vrátím.

Honza si zatím koupil silnější motocykl. Dvěstěpadesátku, pak

pětistovku a pak *Sluneční paprsek*, čtyřválec čtyřtakt. To se ví, že na něm vyhrál všechny závody a všechny přílby; o železnou, mosaznou, o stříbrnou, zlatou. Ploché dráhy, kulaté dráhy, šišaté dráhy.

Pak přesedlal na automobily. Hned napoprvé vyhrál Ralley Monte Carlo na šestsettrojce. Vyhrál Targa Florio ve všech kategoriích, počínajíc pomocným motorkem Zvíkov a konče na Ferrari Testa Rossa-sport. Byl první v Sebringu na Alfa Romeo Giulietta. Ujel nejrychlejší kolo v Indianopolisu na voze Trpaslík, zvítězil na Nürburgringu na voze Porsche, na Brněnském okruhu na fiatů s motorem uprostřed, v Monze na Tatra Monopost s motorem vzadu, v Aspern na mercedesu s motorem vzadu i vpředu, a na závodě Jíloviště-Zbraslav vůbec bez motoru.

Stal se absolutním mistrem světa všech závodů a všech kategorií. Jezdil rychle a ještě rychleji, ale čas ho všude dohonil. Stárnul.

Až jednou jel závod do kopce, zvaný Ecce homo. To je taková strmá silnice plná zatáček tamhle někde u Slezska. Vedl hned od startu. A jak tak jede, jistý vítězstvím, přemýšlí. A napadne ho, že je to divné jméno pro silniční závod. Ecce homo. Není-li to vůbec latinsky? A také že ano, to přece znamená Ejhle člověk!

Dal nohu z plynu, zpomalil a zastavil. Frnk, frnk, míhaly se kolem něho závodní vozy, které ještě před chvílkou měl daleko za sebou.

A už přijeli mechanici z jeho depa, co prý je, co se děje, porucha?

Chvilku se na ně díval nechápavě, neodpověděl, vystoupil a šel. Šel domů. Pěšky.

Celou cestu přemýšlel: Jak vlastně vypadal tatínek? Jak vypadají lidi? Jak vypadá svět? Tolik let jsem jezdil závratnou rychlostí, že svět byl pro mě čmouha, která letěla kolem mě. Krajina čmouha, a člověk tečka v dálce, která se rychle přibližovala a uskočila před mým strojem. Safra, to jsem ten život rychle projel. A došel domů.

Hned jak ho uvítali, ptal se po tatínkovi.

„Čekal na vás, pane králi, až jednou odpoledne tamhle pod hruškou usnul a už jsme ho neprobudili. Poslali jsme vám telegram, ale nemohli vám ho doručit, jezdil jste tak rychle, že vás pošťák nikdy nedohonil. Něco vám odkázal, leží to v ložnici na posteli.“

Byla to krabice od cukru a v ní klobouček se sojčím pérkem, vytržený list z notesu a na něm královou rukou: Honzíku, ejchuchú! Tvůj táta.

Nasadil si klobouček a zavřel oči. Najednou viděl tátu, jako by před ním stál, ucítil krém na boty, jako by teď někde boty lidem čistil, slyšel jasně pataputu svého prvního mopedu.

Otevřel oči a vyšel ze zámku. Co toho viděl najednou! Sedmikráska, chrpa a heleho! brabenec. To je věci, to je věci! To je krásy, podivností, záhad, dokonalostí, všechno má smysl, rytmus a hrdost skromnosti. Ejchuchú!

Až došel pod vrcholky hor, k modrému mořskému oku do hospůdky U vráceného mládí. Dal si jednu plzeň.

Natočila mu ji a přinesla krásná číšnice.

Dal si druhou plzeň. Natočila mu ji a přinesla překrásná číšnice.

Dal si třetí plzeň.

Natočila mu ji a přinesla bohyně číšnice s milým úsměvem.

Poručil si čtvrtou, ale mladá rozumná dívka mu to rozmluvila.

Tak se s ní oženil, odvedl si ji domů a měli spolu tři syny.

A poručil dvornímu mistru kloboučníkovi, aby každému z nich vyrobil klobouček s pérkem sojčím.

A to je konec.

TŘI
VETERÁNI

Uprostřed hvozdů a uprostřed noci, za větrem v roklince doutnal ohníček. Kousek dál na pařezu seděl do pláště zachumlaný voják. Veterán.

Držel stráž. Nebylo koho se bát, daleko široko nebylo člověka ani jiné šelmy. Je však ve vojácké krvi držet vartu. Díval se do ohně. V ohništi zapraskalo, vyprskla hrst jisker a z popela vyskočil čilý plamínek. Vyšvihl se na hrazdu suché větévky a cvičil a protahoval se na ní, dokud ji neproměnil v popel. Než seskočil dolů mezi žhavé uhlíky, ještě naposledy zablikal a posvítíl na čtyři prošlapané podrážky na dvou párech sešlých holínek, do kterých byli obuti ještě dva další veteráni. Leželi s nohama u tepla a spali.

Voják na stráži byl také ospalý. Za hodinku mne vystřídá Servác, k ránu to vezme Bimbác, počítal v duchu. Pak půjdeme dál.

Dál, ale kam dál? Dokud jemu a tady kamarádům plíce dobře dýchaly, dokud nohy uměly celý den běhat z kopce do kopce a k tomu celou noc protancovat, to byly časy! Déle než hodinu dokázali palašem kolem sebe rubat, a v rameni nelouplo! Kolikrát bez jídla, jen o kořalce šli ze šarvátky do šarvátky. A žold byl! I kořist. Dokonce někdy jim šarže na rameno poklepala a pronesla *Bravo! nebo Well done!*, podle toho, pro koho zrovna bojovali.

Tenkrát flašinetáři na rozcestích jen tu slávu zlomyslně kazili. Ukazovali jim svoje metály a vyprávěli, že se také probíjeli celou Evropou. Až jednou si je prý zavolali, postavili do řady a řekli jim, že už je jako nepotřebují; pušku aby vrátili; ale metál že si můžou připnout i na civil pro větší lesk krtin nebo funusů a tak podobně. Pokud jizev, katarů, záduch a jiných neduhů a pahýlů se týče, ty prý získali na poli cti a slávy, ty jsou provždy jejich a nikdo jim je nesmí upřít.

Jeden flašinetář je tak dopálil, že mu vzali kliku od flašinetu a zahodili do kanálu. „Já si koupím jenom kliku,“ volal za nimi, „ale vy si šetřte na celej flašinet!“

„Děda asi nelhal.“

Vlastní slova probudila veterána z polodřímoty. Šáhla na něj smrt. Přemýšlel, má-li přihodit do ohně, nebo si sednout blíž. Než se rozhodl, usnul.

„Halo, Buč! Nemáte oheň?“

Veterán otevřel oči. Před ním stojí mužík, téměř trpaslík. Černý kabát po kolena, bílou náprsenku a nad ní tvrdý límec s červenou kravatou. Smekl tyrolácký klobouček, oranžový jako pomeranč. Uklonil se a pravil, aniž vyňal cigáro z úst: „Hej, Buč, nemáte oheň?“

„Nejmenuju se Buč,“ povídá voják.

„Já vím, že se jmenujete Pankrác. Ale Buč je kratší,“ pravil mužík a usmál se.

Pankrác ukázal na skomírající ohniště. Mužík obratně uhlíkem připálil cigáro a rozdmýchal je do obláčku voňavého dýmu. Pod nosem měl černý knír.

„Nebyli tu mí dva bratříčkové?“ ptal se. „Ne? Však oni dojdou. Nechcete cigáro?“

„Kafe by bodlo,“ usmál se Pankrác.

„S rumem nebo bez?“

„To je vtip?“

„A ne špatný!“ vykřikl mužík. Přitom vzal palcem a ukazováčkem klobouček a opatrně jej smekl. Na hlavě mu balancuje hrnek kávy. Rum zavoněl až k Pankrácovi.

„Cukr je v tom.“ Podává Pankrácovi a pokračuje: „Vánočku nebo dort?“

„Dort.“

Mužík smekl podruhé, a na temeni dort.

Pankrácovi to najednou všechno přišlo k smíchu. Nejdříve se usmíval, pak smál, a teď se už tiše řehtal. Mužík ožil. Běhal sem a tam dlouhými kroky s pažemi za zády a hovořil: „Mám radost, když vidím radost. Nejkrásnější hudba je lidský smích. Zasmějte se tak, abyste se za břicho popadal!“

A Pankrác se popadal za břicho. Musil. Protože mužík začal z kloboučku tahat všechno možné a hlavně to, co Pankrác potřeboval: mýdlo, tabák, křesadlo, nové boty, džbán piva. Pak si mužík posadil klobouček na hlavu a pravil: „Další výhoda! Pomyslíte si, aby vás váš klobouček vynesl na větev, a jste na větvi!“ A byl na větvi nad Pankrácem. Pokračoval z větve:

„Chcete dolů a jste dole!“ a stál vedle Pankráce. „Přenesete vás na kraj světa!“ a posadil jej Pankrácovi na hlavu.

„Je vám dobře?“ ptal se.

„Akorát.“

„Je váš. A kdyby přišli bratříčkové, že na ně čekám pod frňákovníkem!“

„Kdeže?“

„Jako datlovník nebo fíkovník, tak frňákovník. Oni vědí, kde,“ a zmizel v lese.

Pankrác chtěl jít za ním. Rum mu však zamotal hlavu. Byl rád, že neusnul dříve, než se zachumlal těsněji do pláště.

Když Servác se probudil zimou, našel ho spícího vsedě na pařezu. Rozhrábl oheň a ohlížel se, kde by našel suchou větvičku, když se mu zazdálo, že slyší z dálky zpěv.

Skutečně. Někdo hrál na harmoniku a zpíval si k tomu. Písničky bylo zprvu těžko rozumět, ale jak se zpěvák blížil, zpěv dostával smysl:

„ ...proč že si zpívám třeba v dešti?

Proč že mi ze zpěvu hlava třeští?

Dám vám odpověď jen v jedné větě:

Protože...“

Z lesa se vynořil človíček. Spatřil Serváce a zmlkl jako když utne. Servác se mu asi líbil, protože vycenil dvě řady bělostných perliček a dozpíval:

„... v jedné větě:

Protože já jsem tak rád na světě!“

Přistoupil blíž k Servácovi: „A ty ne, Serváci?“

Servác si ho prohlížel. Vypadá ten mužík jako sedláci kolem Neapole, pomyslí si. Také byl tak oblečený, košili s volnými rukávy, a kolem krku šátek. Krátké kalhoty, punčochy a střevíce zmokřené noční rosou. Mladou tvář měl plnou vrásek. Od smíchu, ne od starostí. Hrál na italskou harmoničku koncertinu. Nepřestal ji šimrat hbitými prsty, takže jeho řeč byla vlastně veselý melodrámek řiznutý písničkou:

„Kdyby se tu po mně ptal můj starší bratříček, áánéébo! kdyby mne tu snad hledal můj mladší bratříček, áánéébo! kdyby tu byli oba, vyřídíš jim doslova, ať přijdou tam, kde budu já.“

Servác, který do té chvíle mlčel, se usmál a pravil: „Pěkně zpíváte, panáčku.“

Mužík se na něho podíval a po chvíli pravil: „Taková chvála stojí za odměnu. Nastav dlaň.“

Servác nastavil dlaň. Mužík vyňal z kapsy krásně vyšíváný váček, zatřepal jím nad Servácovou dlaní. Každým třepnutím vypadl zlat'ák, až měl Servác plnou hrst.

„Kolik se tam vejde?“ divil se Servác.

„Nekonečně. Líbí se ti?“

„Komu by se nelíbil?“

„Mně ne. Nech si ho,“ dal váček Servácovi do kapsy.

„Co ale budete dělat bez peněz?“ ptal se dobrák Servác.

„Já?“ smál se mužík. „Nic. Já nic nedělám, pro zpívání čas na prachy já nemám.“ Dal se do zpěvu a nesl si písničku dál svou cestou:

*„Jen sám se dívám
Jak sám si zpívám
Jak sám na sebe
Se rád usmívám
A mám-li práci
Mám z ní legraci
Já dám se do zpěvu
A mám po práci
Po práci si sám
Pak rád zajásám
V neděli, v neděli nedělám!
Proč že se směji a proč že zpívám?
Proč že se nikdy smutně nedívám?
Proč že...”*

Jak se mužík vzdaloval, i písnička mizela v dáli, les ji zabalil do tichého šumu.

Servác usnul zrovna ve chvíli, kdy třetí veterán, Bimbác, se posadil. Mžoural nejistě kolem sebe, než si vymanul, že je v lese a že je na něm řada.

Rozkoukal se a šel hledat dříví. V mokřině našel dva suché klacíky. Nese je k ohni a zarazí se. U ohně stojí podivná postavička. Vypadala jako cirkusový klaun. V plandavých kalhotách na jedné šli, v tričku s potrhaným tílkem. Pod kudrnatými vlasy, plavými jako loňská sláma, tvář se nehlasně smála od ucha k uchu. Oči měl ten panáček živé, veselé a černé jako trnky. Bimbác přiložil klacíky do ohně a pokoušel se je rozfoukat do plamene. Klaun mu naznačoval posunky, že to asi nepůjde.

„Jak se tu ocitl ten hluchoněmej paňáca?“ zabručel Bimbác.

Klaun si ukazuje na uši a kývne souhlasně hlavou.

„Aha, že slyšíš, ale nemluvíš?“ doplnil Bimbác.

Klaun se šťastně rozhihňal. Pak ťukl Bimbácovi do ramene a posunkoval, že je málo dříví.

„V lese je mokro,“ vysvětluje Bimbác.

Mužík zdvihl ukazováček. „Dávej pozor!“ říkal ten posuněk. Pak sáhl za tričko a vyňal malou harfu. Harfinku; štěňátko od harfy, dalo by se říci. Brnkl na jednu strunku. Ozval se tón. Zprvu slabý, vzápětí narůstal a sílil, stoupal a pronikal hvozdem, až začal Bimbácovi v hlavě lomcovat. Koldokola to zašumělo. To tím, jak suché a křehké větvičky se počaly sypat z korun stromů.

„To není všechno!“ pravilo nové klaunovo gesto. Přejel palcem od dlouhých strun harfičky ke kratším strunám. Glissando ještě nedoznělo, a z lesa jalo se vycházet množství siláků. Každý nesl soušku a skládali je do kupy.

„To by mohlo stačit,“ pravil Bimbác.

Mužík přejel palcem harfičku opačným směrem, dosilasolfamiredo. Po silácích ani stopy.

Podal harfičku Bimbácovi. „Pěkná věc,“ povídá veterán, „s takovou tajnou zbraní bych si troufal vyhrát všechny bitvy,“ a podává harfičku zpět. Klaun se smál a vrtěl hlavou. Udělal salto jako v cirkuse a nepřestal metat salta i kozelce, dokud nezmizel v porostu.

Bimbác chtěl přiložit z čerstvé zásoby, ale nepřiložil. Chtěl brnknout na harfičku, ale nebrnkl. Náhlá mátoha mu zavřela oči.

A přece ještě před chvilkou by byl přísahal, že se báječně vyspal.

Někde v koruně stromu se vzbudil ptáček. Pípl. Hlásek jako vlásek, a přece probudil nekonečný hvozď! Za chvilku kdo měl hlas a sluch, vpadl do ranního sboru. Obrisy vzdálených hor začal někdo obtahovat stříbrnou tužkou, vršky nejvyšších borovic zrůžověly. Stébla trávy, opocená nočním dusnem bahnisek, vydávala se vánku, který vyháněl studenou mlhu z lesa do světla a tepla palouků. Pavoukům osychají sítě, znamení, že den je tu a zůstane až do večera.

Pankrác se probudil na pařezu.

„Kluci, vstávejte, honem, honem, musím vám něco vyprávět.“

„Až po mně!“ vpadl Servác zčerstva. „Já, panečku, něco zažil!“

„To nic není proti mně!“ křičel Bimbác.

Překřikovali se, skákali si do řeči, strkali do sebe a smáli se jako kluci. Než se umyli v tůňce plné žíhaných čolků, pověděli si napřeskáčku o svých nočních setkáních s mužičky.

Potom začali zkoušet kouzelnou moc dárků. Vytřepali ze Servácovy tobolky každému po deseti dukátech. Pak jim klobouček obstaral snídani, nové šaty a nakonec kočár s párem grošáků.

„Přece nebudeme kučírovat sami!“ holedbal se Bimbác. Brnk, brnk, a před ním stojí dva muži. Ten starší prosí o rozkaz.

„Na kozlík, příteli, na kozlík. A práskni do koní.“

Od této chvíle si žili. Když se jim někde líbilo, Pankrác kloboučkem vykouzlit zámeček. Servác natřepal na výdaje a Bimbác přibrnkal mrak služebnictva. Nebo si Pankrác posadil klobouček na hlavu, vzal je pod paží, zavřel oči, pomyslně si: „Ať jsme v Madridu!“, a když oči otevřel, byli v Madridu.

Byli známi v nejlepších podnicích Evropy. Pili vína z nejslavnějších sklepů. Nejraději ze všeho však jezdili po bitevních polích, na kterých kdysi společně bojovali. To je podivná mužská vlastnost, jít se znovu podívat, kde se tenkrát tábořilo v blátě a o hladu. Kudy se šturmovalo, kde který kamarád ji dostal do stehna a kdo ji dostal jednou provždy.

Nejvíce to pěstoval Bimbác. Pomocí harfičky si dovedl přikouzlit celý útvar. Rozestavil je přesně jako kdysi, nabrknal si nepřítel a opakoval akci se vším, co k ní patřilo.

Dokud se držel zpátky a znovu prožíval jen malé šarvátky, kamarádi mu to trpěli. Vždyť byli také veteráni. Ale jednou mohli přijít do maléru. To si Bimbác usmyslil, že bude rekapitulovat celou bitvu u Slavkova a že on bude velet armádám Svaté aliance

a že Napoleona porazí.

Nedal si to rozmluvit. Postavil si hlavu a skutečně nabrnkal ohromnou armádu i se zálohami. Rozestavil si všechno podle vojenských knih, pustil jízdu směrem na Bučovice s rozkazem vrátit se přes Ždanický les. Přišla však průtrž mračen s vichřicí. Musil všeho nechat. Odbrnkal armády i se zálohami a měli co dělat, aby zmizeli rychle pomocí kloboučku, protože obyvatelstvo bylo zmateno i pobouřeno a okresní hejtmán nařídil vyšetřování.

Pankrác a Servác byli přesvědčeni, že to Bimbáce vyléčilo. Omyl! Bimbác přišel brzy s návrhem, aby se usadili na Sahare. Že by si tam v klidu zopakovali několik historicky důležitých bitev. Že by potom nabrnkal obrovskou armádu s námořnictvem a mohli by to spustit.

„Spustit co?“ ptali se ho.

„Někdo jednou musí udělat na světě pořádek!“ utrh se na ně.

Nalili mu vína, které pil nejraději, a snažili se mu co nejlaskavěji nápad rozmluvit. Leč mluvili jako do jalové krávy.

Konečně se Pankrác dopálil: „Bimbáci, kamaráde, nebuď hlava skopová! Nehrej si, člověče, na mesiáše! Nejhorší, co může mužskýho potkat, je chtít spasit svět z pozice síly!“

Servác se přidal: „Popadla tě pejcha, vzpamatuj se!“

„Jste blbci!“ štěkl Bimbác a bouchl za sebou dveřmi.

„A máme to,“ vzdychl Pankrác.

„To má z dobrýho jídla.“

„Potřeboval by prohnat.“

„Já bych ho voženil,“ navrhoval Servác.

„Mě znáš. Já jsem proti ženskéjm jako trvalejm břemenům, ale v tomhle případě, konečně, zlo zlem vyháněti.“

Dohodli se, že by mu měli opatřit ženu, samozřejmě mladou a pohlednou, ale jinak aby to byl metr.

„Něco mezi andělem a mrchou,“ uzavřel Servác.

Pankrác si vzpomněl, že o jedné takové, jakoby pro ten účel

stvořené slyšel vyprávět. Jmenuje se Bosana a je to dcera vladaře malého království zvaného Monte Albo.

Vladař se jmenoval Pikola.

Měl původně čtyři dcery. Tři výborně provdal. Nejstarší za krále Netálie, mladší za krále Pikardie a třetí za vídeňského bankéře. Ta to chytla nejlíp.

Nejmladší, čtvrtá, se jmenovala Bosana a byla nejhezčí. A také nejvíce po tatínkovi, což znamená, že byla těžko k uhlídání. Pletla hlavy mladým rybářům, a když jednomu hlavu popletla, začala ji plést druhému a hned třetímu. Vznikaly rvačky, nepříjemnosti a ostudy. Král Pikola byl by Bosanu rád provdal. Jen mít za koho.

S velkým zájmem vyslechl zprávu, že hned vedle královského zámku, na hlavním a jediném náměstí, v hlavním a jediném hotelu se ubytovali tři bohatí cizinci. Přijeli prý v nádherném kočáře, taženém dvěma páry ještě nádhernějších grošáků. Byli vyšňořeni podle poslední módy.

Ještě téhož večera král Pikola pozval tři cizince na večeři.

Naši tři veteráni přišli v oblecích, které jen kouzelný klobouk může pořídit.

Než přišla Bosana, hovořilo se, aby se hovořilo. Chvíli se holedbal Pikola, chvilku se holedbali veteráni. Konečně se dveře otevřely a vešla Bosana.

Stanula na prahu a dívala se z jednoho na druhého.

Ústa, o trošičku širší, než by se malíř odvážil vymalovat. Oči, o milimetřík šířej posazené, než by sochař troufl umístit, se přivřely, a tím vyšlo najevo, že jsou neznatelně došikma. A i nosík byl kratší, než by vysoké čelo chtělo. A nad čelem rudý plamen vlasů.

Bosaniny vlasy! Bimbácovi se zdálo, že nikdy nespátřil tak kouzelnou tvář. Trochu tatarskou, trochu andělskou. Bimbácovi zahořely ušní boltce. Zazáblo ho v chodidlech, jakoby stál na ledu. Na ledu, kterého ve výhni rudých vlasů ubývá, který je tenčí a tenčí, až se pod ním probořil a Bimbác se pohroužil po uši do teplé

lázňě, která mu zrychlila tep.

To se děje do písmene vždycky stejně, když se starý sekáč zamiluje jako kluk.

Ženské skoro vždycky poznají, když mužský zabere. Jakmile Bosana byla jista Bimbácem, dala si druhé dva návštěvníky pod drobnohled. Pankráce vyřadila okamžitě. Leč ten drobet mladší, to byl Servác, se jí zazdál. Stál by za pokus. I jala se na něm pracovat jako bohr.

Zprvu mu sotva pohled věnovala. Ale jak s jídlem a pitím stoupala nálada, jednou se jeho slovům zasmála, podruhé nad jeho výroky zpozorněla. Když se po večeři odebrali na terasu, posadila se tak, aby sebemenší schýlení pro šálek kávy, nepatrné nahnutí trupu při podávání cukru dávalo Servácovi možnost zahlédnout a ocenit krajku, nebo dokonce materiál, jejichž zjevnost a cenění se nepředpokládá ve společnosti početnější než dva.

Večeře se protáhla až do úsvitu. Tři veteráni se vraceli přes náměstí do hotelu. Mlčeli. Pankrácovi po víně zdřevěněly tváře a jen se hloupě usmíval. Servác a Bimbác pili daleko méně, ale dívali se stejně hloupě.

Král Pikola si mnul ruce: jeden nebo druhý, jen když vyvdá dceru.

Jenže Bosana si to představovala jinak. Bavilo ji Bimbáce dráždit Servácem a naopak. Neuplynul ani týden, a oba veteráni začali o Bosanu usilovat jeden přes druhého. Až zapomněli na kamarádství. Když Bosana škádlila Bimbáce, že by ho asi Servác přepral, Bimbác se pochlubil, že by si přibrnkal posilu. A hned Bosaně kouzelnou harfíčku předvedl. Když to pak Bosana řekla Servácovi, ten se dopálil a ukázal jí, jak by si natřepal zlatáky, za které by si celou tu Bimbácovu posilu mohl koupit i s Bimbácem.

Bosana s tím ihned běžela k tatínkovi Pikolovi. Chvíli se radili a výsledek porady byl, že pozvali veterány na oběd. Není jisto, co jim nasypali do polévky. Je však zjištěno, že po polévce chlapi

usnuli jako tři dudkové.

Pikola s Bosanou jim ukradli tobolku i harfičku. Dali rychle zhotovit přesné kopie, a těmi nahradili původní harfičku i tobolku. Potom poručil Pikola spící vojáky dopravit do hotelu, vystavit jim účet a vyzval je, aby ihned opustili Monte Albo.

Veteráni se probudili až druhý den ráno. Hlavy jim třeštily, a když jim vyřizovali, že se musí okamžitě vystěhovat, nic nechápali. Až teprve když jim předložili účet, náležitě přemrštěný, začalo jim svítat a popadl je vztek.

„Zaplatíme a pak si to vyřídíme s Pikolou,“ povídá Servác a třepe tobolkou.

„Sakra, co se to děje?“ Třepe, marně.

„To má bejt přece bezedný, nebo ne?“ bere mu ji z ruky Pankráč. Třepe, také marně.

Ředitel hotelu sledoval jejich počínání klíčovou dírkou. Vzkázal Pikolovi, že hosti nemají čím zaplatit. Co prý má dělat?

Vypráskat z hotelu i z města! vzkázal Pikola.

Ředitel sehnal kuchaře a kuchtíka, fický a služky, podomky a portýry a táhli na veterány s úmyslem je vynést na ulici.

Ti se ovšem smáli.

„Chtěj mít melu, maj ji mít!“ povídá Bimbác. Sáhne po harfičce. Brnk, brnk, přejede palcem struny, pokojem se nese zborcené harfy tón, až to trhá uši. Víc však nic.

Opět si brali harfičku jeden druhému z ruky. Opět pro nic za nic.

Zatím před pokojem na chodbě, a už i před hotelem, dav lidí. Mají hole, mávají jimi a povykují. Začíná pronikat hlas, že by ty špióny měli pověsit na lucernu. Návrh získává přívržence, začíná jít do tuhého.

Veteráni se zabarikádovali nábytkem.

Servác si neustále prohlíží tobolku.

„Podvod! To není ta moje!“ zařve najednou.

„Harfička je taky padělek,“ přidal se Bimbác.

Jako vždycky, hloupost vyšla najevo a také licoměrnost královská, jakož i chlubitost zamilovaných veteránů.

„Šťestí, že nejsem takový trouba jako vy dva,“ povídá Pankrác. Posadil si na hlavu oranžový klobouček.

„Držte pozice, kluci, já ze zámku všechno přinesu!“

Pomyslel si: Ať jsem na zámku, a byl na zámku. Rovnou v komnatě, kde Bosana s králem třepali tobolku.

„Jeden pro dcerušku, jeden pro tatínka,“ říkali, po kolena ve zlatěcích. Harfička opřená o zeď pod oknem.

Jen se Pankrác objevil, chňapl po tobolce, Bosana ale ucukla. Pankrác skočil po harfičce, noha se mu však smykla po vrstvě zlatěků. Upadl a klobouček se mu svezl s hlavy.

Král popadl harfičku a brnkal jako blázen. V pokoji přibývali chlapi a ptali se jeden přes druhého, co mají dělat. Pankrác sice křičel: „Řežte krále!“, co to však bylo platné, když chlapi řezali jeho.

Vyrazil dveře a ven! Kam se podíval, ze všech dveří, po schodech shora, po schodech zdola, proti němu, za ním, chlapi.

A na něj!

Myslí si Pankrác: Ať jsem hned pryč. Ať tu nejsem! a kdovíco ještě, ale klobouček mu na hlavě nesedí a nic se mu neplní.

Vyběhl na terasu, už ho málem drží! Hupl přes zábradlí. A po hlavě do kompostu. Páchne sice, ale nic si nepolámал. Utíká parkem, nadbíhají mu. Vrací se, kličkuje, pak se přehoupl přes plot a po náměstí do hotelu.

Od hotelu se vine zástup jako housenka chlupatý zdviženými holemi, a žene dva Pankrácovy druhy. Pankrác se k nim připojí, zahrnou za roh a skočí do drožky. Kočího srazili a práskli do koníčka. Koník dělá, co může, náměstí je za nimi. Křik davu slábne a už je tu serpentina dolů k moři. Po dvou kolech doleva, a zase po dvou kolech doprava. „Brzdit!“ volá Bimbác, ale co brzdit,

když kolo ulítlo a předjelo je? Koníček upad a veteráni jako z katapultu obloukem na strmou stráň. Suť a balvany, jenom si hlavy chrání a kutálejíce se sčítají modřiny. Pak letí chvilinku vzduchem a žbluňk, moře jim rány chladí.

Sotva se vynořili, dopadají kolem nich kameny. Vysoko nad nimi řval hlouček kluků. Měli praky.

Dlouho plavali, než se odvážili na břeh. Chtěli jít dál, ale nohy je neunesly. Zůstali ležet na oblázcích tak, jak padli. Tři pytle neštěstí.

Když se probrali z potupy a únavy, vydali se do nejbližšího ze svých mnohých zámků, ke kterým jim klobouček štědře pomohl. Tam se dají do pořádku. Cožpak tam nemají zlatáky předváděvé do zásoby natřepané a sluhů nabrňkaných také dost?

Za několik dní dorazili k nejbližšímu ze svých letohrádků. Bušili na bránu. Přišel sluha, co si prý přejí?

Nu, zkrátka a dobře, nikdo je najednou neznal, nikdo je nikdy neviděl.

Panstvo prý je na cestách a příkazy nejsou. Ať koukají zmizet. Chtěli se hádat; poštvali na ně psy.

S malými obměnami to dopadlo stejně na druhém záměcku. Rozhodli se, že dál už se pokoušet nebudou. Ani nemohli, neboť byli už sešlí, rozedraní, špinaví a slabí. Když prosili o jídlo, lidé je odháněli.

Bylo zle.

Napadlo je, že snad tři mužici by jim mohli poradit, jak dostat dary opět do svých rukou. Vydali se tedy za nimi.

Dotrmáceli se do známých hvozdů. Ani dobře nevěděli, kolik ušli.

Bimbác nepřestával tvrdit, že pozná místo, kde tenkrát rozdělali ohníček.

„Voněl tam tavalník, poznám to místo podle čuchu.“

Tavolník tam sice nevoněl, ale místo podle čuchu našli. Staré uniformy, které tam tehdy svlékli, ještě tu byly. Ležely na hromadě a ztuchly. Ohniště bylo už zarostlé trávou.

„Co dál?“ vzdychl Bimbác a dřep l si.

„Mě bolejí nohy, že bych brečel,“ dřep l si vedle Servác.

„Musíme vydržet. Mužíky najdeme tam, kde se scházejí. Ten můj říkal, že pod frňákovníkem. Tenkrát šel tudy, kolem toho buku. Kudy šel ten tvůj, Serváci?“

„Taky tak náák.“

„Ten němej dělál kotrmelce. Kudy a kam, to se ptáš moc,“ zív l Bimbác.

„Vzmužte se, cápkové!“ rozzlobil se Pankrác. „Když je najdeme, jistě nám pomůžou dostat dárky zpátky. Jdem všichni tímhle směrem, hejbejte se.“

Jak zmizeli v hustém porostu, bylo slyšet Pankráce dávat poslední pokyny: „Kdybyste viděli nákej divnej strom, volejte. A nespěchat a hlavu vzhůru!“

Chvíli nato Bimbác se zamotal do trní. Než se vymotal, Pankrác a Servác byli daleko.

„Stejně nic nenajdeme,“ pomyslí l si Bimbác. Chtěl se vrátit, ale ztratil směr a chodil v kruhu. Až najednou les zříd l a Bimbác stanul na malém paloučku.

Kousek před ním, na kopečku, starý štěp. Že by frňákovník? Jde blíž. Kdepak! Je to jenom jabloň.

Sedne si pod ni a přemýšlí l, jak najít cestu k ohništi.

Do hlavy ho ťuklo jablíčko a skulilo se do trávy. Bimbác je zvedl a ukousl si.

Mordyje, co to je za druh? napadlo ho. Takové pláně, a je lepší než kdovíjaký jonathan.

Chce vstát a utrhnout ještě jedno, když bim a bac, další dvě mu spadla rovnou do klína. To druhé snědl i s ohryzkem, a rychle polyká, aby už kousl do třetího.

Nese je k ústům, chce si kousnout, divná věc se děje. Něco mu brání. Pokouší se znovu, něco se jablíčku staví do cesty.

Je to jeho vlastní nos!

Bimbác si uvědomuje, že jeho až dosud docela obyčejný nos mu teď visí z tváře pod bradu. A teď ho má už u pasu a teď na klíně.

Sedí, v ruce ještě jablíčko a ústa pootevřená, ani nedutá a kouká, co nos vyvádí.

Z klína se svezl do trávy a šine se dál jako slepýš. Ted' zmizel v trávě a za momentíček je zas vidět, jak přelézá krtinu, pak mizí v podbělu směrem do trnitého podrostu.

Až do této chvíle seděl Bimbác, zíral a mlčel. Ted' však pustil jablíčko a začal křičet. A zaslouží si pochvalu, neboť nevolal o pomoc, nenařikal nad neštěstím, které ho potkalo - a není-li nos, který se plazí jako slepýš, neštěstí, pak nevím, co je neštěstí -, nýbrž volal, lépe řečeno hlasitě huhňal: „Kluci, ke mně, našel jsem frňákovník!“

Servác s Pankrácem ho slyšeli. Přiběhli udýcháni a teď seděli na bobku vedle Bimbáce. Dívali se na tu pohromu s oprávněným údivem.

„Jak sis to uhnal?“ zeptali se unisono.

Nad nimi ve větvích se ozval smích, přesněji řečeno dvojhlasný chechtot.

Podívali se na sebe.

Na větvi seděli v řadě tři havrani. Dva se chechtali otevřenými zobáky, třetí měl zobák také dokořán, ale nic se z něho neozývalo.

Zatímco veteráni zírali do větví jabloně, němý havran se spustil jako kluzák, obletí vyjevené veterány a usedl Bimbácovi na hlavu. Nadzvedl levé křídlo, zobákem vyňal hruštičku a strčil ji Bimbácovi rovnou do úst. Bimbác se leknutím do ní zakousl a polkl ji. Byla hořká jako pelyněk.

V lese slabě zasvištělo, potom blíž v trávě, náhle to cvaklo

Bimbácovi mezi očima a Bimbác měl nos jako dřív.

Sáhl si na něj. Ještě jednou pro jistotu. Ano, to je fakt: je to jeho původní nos!

Havraní smích umkl. Zato vypukl jásot veteránů. Objímali Bimbáce a hulákali nadšením. Ne však dlouho.

Dva havrani začali vztekle krákat. Poskakovali na větvi, až ji roztrásli. Tři jablíčka se utrhla a jedno po druhém dopadlo na hlavy vojáků. A už tu byl němý havran a hodil po nich tři hruštičky.

Veteráni sebrali ovoce. Každý měl v ruce jablíčko a v druhé hruštičku. Stáli, mlčeli a přemýšleli, co to všechno má znamenat.

Ani si nevšimli, že se najednou zatmělo a že se zvedl vítr. V lese zaburácelo, spustil se liják a zahlaholil hrom. Veteráni se popadli za ruce, aby je vichřice neporazila, když tu je oslnilo strašlivé žluté světlo, jak blesk sjel do jabloně. Ránu, která hned nato ohlušila hvozď až za obzor, už neslyšeli. Leželi vedle sebe v trávě jak trojčata a spali.

První se probudil Bimbác.

Posadil se. Před ním kolem skalnatých břehů se zelenalo moře a šumělo rytmičným přehazováním bílých čepiček z vlny na vlnu. Sluníčko hrálo.

Ted' se posadili také Servác s Pankrácem. Dívali se jeden na druhého a trvalo hezkou chvíli, než se poznali: tváře měli zarostlé mohutnými plnovousy a oblečení byli jako nějací mudrci z Východu.

Vysoko nad nimi kroužili tři rackové a vesele křičeli. Veteráni si všimli, že odlétají směrem nad skály, na jejichž vrcholcích se vyhřívalo hlavní město Monte Alby.

Pankrác sáhl rychle do kapsy. Když nahmatal jablko a hrušku, plácl se do čela a vyskočil: „Mám to! To nám naši skřítkové zařídili!“

„To je mi jasný, hejhulo, ale co zařídili?“ ptal se Bimbác. Servác ho usadil: „Jablko, chobot. Hruška, zase nos. Chápeš?“

„To jo, to sem zažil. Ale proč jsme tu, fousatý mudrci, nebo co?“

„Vypadáš jako mudrc, ale hloupej seš jako dřív. Bosaně naroste chobot. Dokud nevrátí dary, chobot nesplaskne. Jasný?“

I posadili se všichni tři do chládku a s rozvahou, hodnou státníků, začali se radit o své pomstě.

Výsledek porady byl tento: Bimbác si načerní tvář, aby byl k nepoznání, a půjde do města. Bude nabízet jablka, avšak bude od kupujícího žádat, aby prokázal, že je z krve královské. Jinak neprodá. Král se o tom dozví a určitě jablka koupí.

Dopadlo to téměř tak, jak předpokládali. Za necelou hodinu potom, co Bimbác začal prodávat, přišli ze zámku pro něho. Král si ho prý přeje vidět.

„Co je to za plody, že je může mít, jen kdo je z krve královské?“ ptal se Pikola král.

„Kdo není královského původu, zemře po nich. Kdo je však z krve královské, zkrásní a zdrav bude.“

„Koupím je pro Bosanu. Kolik stojí?“

„Vyvážíme je vahou dýmantů!“

„A hrome!“ Pikola chvíli přemýšlel. Pak sladce dodal: „A povolení k prodeji zajisté máš, mouřeníne?“

Bimbác je zajisté neměl.

„Na to je u nás pokuta. Dvojnásobek požadované ceny. Dáš dvojnásobnou váhu dýmantů.“

Bimbác neměl.

„Jablka se tímto zabavují,“ prohlásil Pikola král a vzal Bimbácovi jablka i s košíčkem. „Zbytek pokuty se ti promíjí a pal z města, jak nejrychleji umíš, pošetilý mouřeníne!“

Zatímco Bimbác pádil dolů serpentinou, aby svým kumpánům oznámil, že plán se vyvedl, Pikola dal jablíčka na podnos a osobně je donesl Bosaně.

Pikola nebyl dobrý král. Avšak táta to byl za všechny drobné.

Zářil štěstím, když si Bosana jedno vybrala - ani neřekla děkuju - a když se do něho zakousla.

„Spapej je, je to zdravý a vzácný ovoce. A zavři si okno, máš tu průvan. Jo, a kdyby něco, tak se sprchuju,“ a šel do koupelny, neboť bylo parno.

Bosana pochopitelně okno nejen nezavřela, ale ona se z okna vyložila. Jablíčka si dala na dosah ruky, a civíc z okna na náměstí, pustila se do nich. Snědla jedno, snědla druhé. Začíná třetí a nejde to.

Koukne, co jí to překáží, a vidí, že něco visí z okna ven.

Byl to její urozený nos! Visí ven a jeho špička stále postupuje dolů k zemi.

Než se Bosana vzpamatovala, než se rozhodla, má-li či nemá-li vriskat a křičet o pomoc, nos se už plazil po zahradě směrem ke zdi.

Bosana popadla nos a začala jej tahat oknem zpátky do komnaty. Soukala rychle, pravda, ale nos se prodlužoval také rychle. Rychleji, než Bosana stačila soukat. Bosana sice už měla nosu plný pokoj, a přece jeho špička právě přelézala zeď. A hurá na náměstí.

Bosana omdlela.

Král Pikola byl právě ve vaně, když mu skrze dveře oznamoval rozčilený kastelán, že se něco děje na náměstí. Když se Pikola ptal, cože se děje, bylo mu řečeno, že se neví, co se děje, že se jen ví, že něco leze oknem buď do komnaty nebo z komnaty princezny Bosany.

„To by tak hrálo!“ vykřikl Pikola ve vaně. „Zatkněte ho, pacholka!“

„To nevypadá na milence, Veličenstvo, to vypadá jako had!“

Dveře se otevřely a vylít Pikola, celý mokrý, kolem břicha si přidržoval ručník.

„Jako co?“ zařval, a nečekaje na odpověď, letěl k Bosaně.

Na první pohled to vypadalo, jako by k Bosaně oknem vlezl tenký had a zardousil ji. Pikola, nikoli král, ale táta, zalkal: „Dělejte něco! Já si musím držet ručník!“

Chtěli ji zbavit hadího objetí, ale strnuli.

„To není had, to je nos!“ zaštkal kastelán.

„To není had, to je nos,“ opakoval po něm Pikola.

Běžel k oknu. Na náměstí hlava na hlavě, uprostřed zástupu klikatá ulička. Tak klikatá, jak klikatě lezl Bosanin nos.

Jeho špička nebyla již v dohledu. Ubírala se údolími, roklemi, šplhala po skalách, oblézala jezera a podlézala ploty.

A ještě rychleji než špička nosu postupovala zpráva o její cestě. Obyvatelé Monte Alba se sbíhali ze všech stran a krajů. Kde byl schůdný terén, nos lezl špalírem zevlounů. Někteří lamentovali lomíce rukama, jiní klekali a prosili špičku nosu, aby se vrátila, a připomínali jí slavné tradice rodné země. Byli i tací, kteří se modlili. Jakýsi chlapeček chtěl nos zašlápnout, avšak uvědomělá matka mu v tom zabránila.

Král Pikola si mezitím oblékl kalhoty. Ztratil hlavu a chtěl Bosaně namluvit, že špička nosu je ledva za náměstím. Bosana se nedala ošálit. „Jde furt dál,“ huhňala, „dyť mě to šimrá, jak leze!“

K večeru nos přešel hranice Monte Alba. Pikola se ihned telefonicky spojil se sousední vládou. Než sehnal kompetentní místa, nos to vzal zkratkou železničním tunelem do Rakousko-Uherska a k ránu ho jeden mlékař spatřil na předměstí Badenu.

Pikola žádal o spojení s Vídní. K polednímu se ozvala. Telefonoval mluvčí ministerstva války, že zeměbrana obsadila všechny silnice, kterými se nos ubírá. Rakouský generální štáb má v úmyslu zlákat nos na moravskou pláň, a tam jej vodit do spirály, dokud neumdlí. Pikola se rozplakal.

To už po Evropě vycházela zvláštní vydání novin se zprávou o nosu, který se nedá zastavit.

Rakouský tisk se choval celkem zdvořile. Vídeňský Abendblatt

si sice neodpustil jízlivou poznámku o malé zemi, kde jediná velká věc je princeznin nos, avšak většinou psaly noviny se soucitem. Pražská Bohemie dala zprávu až na třetí stránku, protože šlo o slovanskou dynastii.

Zato říšské noviny běsnily. Berliner Anzeiger nadepsal úvodník: „Balkánský rypák nám nikdo do říše strkat nebude!!“

Ve Francii jeden redaktor z Paris Midi považoval zmiji, kterou potkal nedaleko Vichy, za nos. Když chtěl nos zadržet, byl uštknut. Měl slavný pohřeb. Rojalistický týdeník Le Prince otiskl jeho podobenku na titulní stránce a pod ní: *První oběť slovanské rozpínavosti!*

L'Intransigeant, z obavy před demonstracemi rojalistů, vyšel s úvodníkem nadepsaným: *Francouzové, zůstaňte galantní! Vždyť jde o dámský nos!*

Cherchez la femme! odpověděli rojalisté letákem a vytáhli do ulic.

Britové zachovali chladnou hlavu. The London Times zaznamenaly na třicáté druhé stránce petitem od svého kontinentálního dopisovatele: ...*její lehké onemocnění nosohlтанu, spojené s nepatrnou, leč viditelnou hypertrofií nosu, vyvolalo v řadách obyvatelstva projevy svědčící o velké lásce k panovnickému rodu.*

Mezitím Bosanin nos se proplazil Pyrenejemi. V Barceloně přerušil býčí zápasy. Pak náhle uhnul k Atlantiku a přes Biarritz a Bordeaux dorazil do Ostende. Prolezl Casinem a pokračoval směrem na Petrohrad.

V Monte Albo vypukl zmatek. Pikola selhal co král, a co otec se zhroutil. Nakonec Bosana musila konejšit Pikolu, držet ho za ruku a huhňat, aby neztrácel hlavu.

Když nastal stav celostátní paniky, Pankrác, Servác a Bimbác se rozhodli k činu. Kde se vzali tu se vzali v královském zámku. Že prý jsou lékaři na cestě na pařížskou Sorbonnu. Slyšeli prý

o Bosanině nemoci a názávně by se pokusili...

Píkola jim nedal ani domluvit a hnál se s nimi k Bosaně. Veteráni nos prohlíželi, potěžkávali, poplácávali a přitom se pod plnovousem chechtali. Pak šli vedle, že prý se poradí.

Nakrouhali kouštíček léčivé hrušky a přidali ždibec křenu pro vlastní potěchu.

Za napjatého ticha Bosana spolkla lžíci směsi. Křen jí vehnal slzy do očí, ušklíbala se a kýchla.

Kýchnutí mělo za následek, že světový tisk mohl přinést zprávu o tom, jak špička nosu nedaleko Petrohradu náhle sebou šklubla. Hruška způsobila, že začala ustupovat směrem, odkud přišla. Do večera procouvala ulicemi Ostende.

Berlínské večerníky jášaly: *Slovanská infiltrace nosem ztroskotala!*

Píkola vyplatil mudrcům pěknou sumu, kterou, šizuňk, natřepal ze Servácovy tobolky. Obyvatelstvo jášalo.

Jásot netrval dlouho. Kumpáni dali Bosaně dávku hrušky, která stačila, aby se nos scvrkl jen částečně: před Bordeaux se nos zastavil. Nejenže se zastavil, ale jakmile hruška přestala působit, dal se znovu, o něco pomaleji, na pochod.

Píkola okamžitě poslal pro mudrce.

Tvářili se učeně a dali Bosaně novou, opět malou dávku hrušky. Nos se zastavil a počal couvat až do tunelu, kudy si nadešel do Rakouska, a tam se zastavil.

Další panika ve světovém tisku.

Tuhle pomstu si na Pikolu a na Bosanu vymyslel hlavně Bimbác, ačkoliv ani jeho kumpáni nejsou bez viny. Všichni chtěli Bosanu potrápit. Konečně Pankrác navrhl, aby jí dali dávku, která by stačila na scvrknutí nosu téměř docela, ale přece ne úplně. Aby zůstal asi tak o dva až tři centimetry delší, než byl původně.

Nastrouhali skoro celou hrušku, opepřili notně a podali Bosaně. Zavřela oči a pokýkala statečně.

A hle, zasvištělo to krajinou, pak to v pokoji cvaklo, a Bosana měla nos téměř normální. Byl je o tři centimetry delší, než dřív.

Bosana letí k zrcadlu. Zaúpěla.

„To je strašlivé!“ zvolala a dala se do pláče.

Skutečně, nikdo by nevěřil, jak snadno mohou pouhé tři centimetry nosu navíc z krasavice udělat potvoru ohyzdnou.

Píkola se zhrozil. Naléhal na mudrce, aby nos uvedli do pořádku. Prosil, nabízel vysoké řády, až konečně vyhrožoval.

Pankrác si vzal slovo.

„Vědecky vzato,“ povídá s náležitými pauzami, „nedá se víc... eh... dělat. Léč zabral... eh... to je... aá... konečně... hm... prokazatelné.“

„Zabral, zabral,“ křičela Bosana. „Ale koukněte se na můj nos! Nezabral, jak měl zabrat!“

„Pravda,“ souhlasil Pankrác. „To se stává. Ovšem výjimečně. A jen tehdy... ehm... když pacient buď něco ukradl... eh... nebo přechovává něco... ehm... kradeného v budově, kde stůně. Máte tu něco kradeného?“

„Co si to dovoluujete?“ horlil Píkola. „Okamžitě to odvoláte, nebo...“

„Co by odvolával!“ brečela Bosana. „Máme tu kradený! Sami jsme to ukradli! Tatí, vrať to, vrať to hned, já s chobotem žít nebudu a nebudu!“ a začala skučet.

„Vrať to. To se ti řekne. Komu?“

„My to majitelům odevzdáme,“ úlisně vpadl Bimbác.

Dokud neměli v ruce klobouček, tobolku a harfičku, dokud si všechno bedlivě neprohlédli, mudrci léku nepodali. Až když si byli jisti.

Dali Bosaně zbytek hrušky. Ruku jim mohla utrhnout; divže hrušku s vlastním prstem nespolkla.

Cink!

Mezi našikmenýma očima, nad rty půvobně krouženými seděl

nos, opět roztomilý.

Pankrác si uvědomil, jakéže nos umí dělat ve tváři zákraky. Po něm teprve si toho všimli i plastičtí chirurgové.

Posadil si frajersky klobouček na hlavu, vzal kamarády pod paží a zahlaholil: „Kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe! Kluci zavřít oči, a ať jsme zase na svejkch statcích!“

Zavřeli oči, a když je opět otevřeli, chvíličku mysli, že jsou na svých statcích... ale nebyli. Zavírali oči, otvírali oči, přáli si usilovné, ještě usilovněji, ale nebyli a nebyli!

Byli totiž v rokline u svého starého ohníčku. Ve svých prvotních podobách i šatech, a byla chladná noc.

Mužici seděli kolem ohně.

Němý pletl věneček z pampelišek, Harmoníček tiše hrál na koncertinu. Bratříček Cigáro promluvil.

„Dary!“ zavelel úsečně a natáhl ruku.

Podali mu je. Cigáro předal harfíčku Němému, tobolku podal Harmoníčkově a sám si posadil na hlavu klobouček. Vstal, založil ruce za záda, a chodě od jednoho k druhému, mluvil:

„Dali jsme vám, kamarádíčkové, já a mí bratříčkové, dary jsme vám dali. Pročpak jsme vám dali dary?“ ptal se po způsobu slavných řečníků.

A hned po způsobu slavných řečníků si odpovídal: „Abychom vám udělali radost! A proč jsme vám chtěli udělat radost? Nu? Inu proto, abychom měli my radost, že vy máte radost. A měli jsme z vás radost? Ne, neměli! Ani tu nejmenší radost! Zámky jste si vystavěli! Jedli a pili a pili a jedli! Načež jste chtěli svět násilím spasit, manévry pořádali a lidi strašili a otravovali. A my se ptáme, kamarádíčkové, kolik lidí jste rozesmáli? He? A kolik dětí? He?“ odkašlal a pokračoval: „No, my skřítkové jsme, našťestí, trpěliví. Začneme s vámi znovu. Budeme s vámi smrtelnými začínat znovu a znovu, dokud se nenaučíte zacházet s kouzelnými dary, které jsme vám svěřili. Tak tedy po miliónpáté, znovu od začátku:

Když jsem vás tu poprvé potkal, seděl jste, Pankráci, na pařezu!“

Ukázal na pařez.

Pankrác se posadil.

„Vy dva,“ kývl na Serváce a Bimbáce, Jste tamhle leželi!“

Ulehli oba nohama k ohníčku.

„A všichni jste spali!“

Někde v koruně stromu se probudil ptáček a pípl. Hlásek jako vlásek, a přece dokázal probudit rozlehlý hvozď. Za malou chvíli zpívalo všechno, co mělo hlas a sluch. Stříbrná tužka oddělila obrysy hor od včerejší tmy, nejvyšší borovice stály na špičkách, aby první převzaly ruměncem od sluníčka, až vykoukne za hřebeny hor.

„Sakra, přilož, zebe!“ zachraptil Bimbác a posadil se.

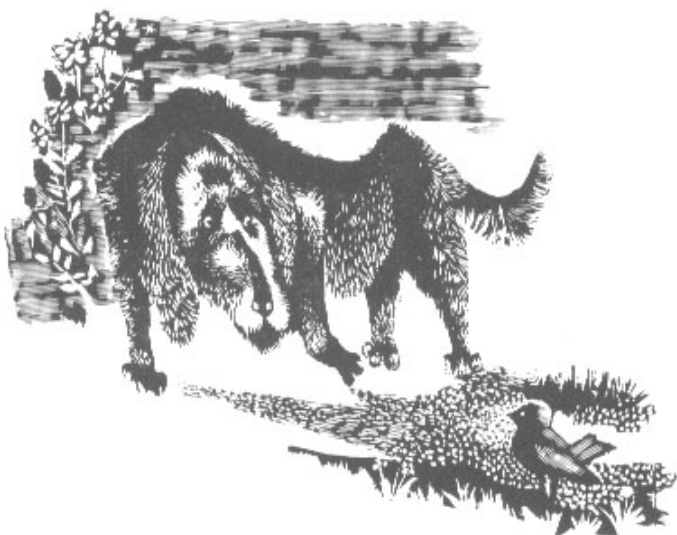
Pankrác se probudil na pařezu celý polámaný. Mrzelo ho, že zaspal na vartě.

„Není čím přiložit. Vstaňte, lenoši! Už je den!“

Vstávali mlčky.

Když se rozkoukali, šli se umýt do tůňky plné žíhaných čolků. Naplnili si čutory z praménku, zašlapali žhavé uhlíky a vykročili.

Šli rychle, aby se zahřáli.

POHÁDKA
O ZASLOUŽILÉM
VRABCI

Lesním úvozem šel pes.

Sotva se vlekl, byl vyhublý a slabý.

Fousek to byl. Fouskové jsou pěkní psi: k neuondání, jdou do vody, do močálů, za zvěří, vždycky ochotní a chtiví dobrodružství. Musí se jim však přát.

Tomuto fouskovi pán nepřál. Chtěl od něj práci, ale dát mu pořádně najíst? Pohládit ho? Pochválit? Ani ho nenapadlo!

Vyžadoval práci, poslušnost a vděk. A nic za to.

Tak fousek jednoho dne se utrhl ze řetězu a šel pryč. Nevěděl kam; jen pryč se mu chtělo. A teď šel lesem, hladový, co bude, nevěděl.

Vrabec letěl nad úvozem, všiml si fouska. Posadil se na šípek a díval se. Byl dost zkušený, aby na první pohled poznal podvyživeného psa. Popolétl za ním, předletěl a sedl do trávy na cestu.

„Kampak?“ povídá, když k němu fousek došel.

„Někam pryč!“ pravil fousek a posadil se unavený.

„Takhle sotva někam přijdete,“ povídá vrabec. „Musíte se najíst, pořádně najíst, odpočinout si, a to ostatní přijde samo.“

Pes mlčel.

„Co byste říkal masu?“

Pes se olízl.

„Tak za mnou! Já poletím nejkratší cestou do města. Pomalu, nebojte se! Kdybyste nemohl dál, štěkněte, já počkám!“

Vrabčák to vzal cestou necestou, zkratkou. Ze stromu na strom, co chvíli počkal, až ho fousek došel, a za necelou hodinu byli ve městě.

Tam zavedl vrabčák fouska do masných krámů. Řezníci měli před krámkem vyložené maso. Vrabčák šikovně ukloval kraj kotletky nebo roštěnky a šoupl jej dolů na zem. Fousek to zbláfl jednadvě. A už vrabec letěl o krámek dál, tam, co visely skopové kýty, jedna baculatější než druhá, zapracoval zobáčkem u kořene

oháňky a už se kutálelo na zem sousto, zralé pro fouskův hlad. Obpracovali tak všechny krámky, fouskovi se zvedla nálada, s jídlem roste apetýt, a povídá vrabčákovi:

„Chleba by bodnul! K masu chleba chutná!“

„Za mnou, k pekařům!“ zašvitořil vrabec a letěl napřed; pod ním běžel fousek. U pekařů vrabec vytlačil tělíčkem dalať z hromady pečiva, shodil na zem, za ním druhý a loupáček navrch.

„A co sýr?“ ptá se vrabčák.

„Už nemůžu, děkuju. Trochu vody snad.“

Tak si nalemтал u pumpy a bylo mu hej.

„Tak,“ povídá vrabec, „dejte na mě: rychle pryč. Tady se to už nedá opakovat. Zítra vás zavedu do sousedního města. Mezitím si povíme, co a jak.“

Vrátili se do lesa, ale moc si toho nenapovídali, protože na fouska přišlo spaní. Znáte to, po jídle přichází únava. Vrabec mu radil, aby chvíli vydržel, že ví o pěkném zákoutí, ale kdepak! Fousek se složil rovnou v úvoze, tam, co zrovna stál, ve vyježděné koleji, a usnul jako dudek. Vrabec ho chtěl probudit: „Tady nemůžete zůstat, dejte na mě!“ Nic platno, fousek spal, spal a spal.

Vrabec si sedl na větvičku a čekal. Vlastně hlídal.

Za nějakou dobu slyšel zřetelně, že z dálky něco hlučí. A blíží se to! A čím to bylo blíž, tím určitěji vrabec poznával hluk traktoru, diesláku. Za chvíli pojede kolem. Honem sletěl z větve fouskovi k uchu a křičel:

„Hej, vstávejte, vstávejte, jede traktor!“ Fousek chrápal spanile.

„Traktor, povídám, přejede vás! Huš, huš!“

Vrabčák nemá hlas jako krkavec, nehledě na to, že ani krkavec by nic nezmohl proti hlubokému spánku fouskovu. Vrabčák tedy honem letěl naproti traktoru, dokud byl ještě čas. Zastihl ho pod mírným svahem, jak zadýchaně supí do kopce a táhne vlečňák, pokrytý plachtou. Zaletěl šoférovi těsně k uchu a začal křičet: „Zastavte, člověče! Spí tam pes, přejedete ho!“

„Šak von uteče!“ povídá traktorista.

„Neuteče, je unavený a tvrdě spí!“

„Tak má tedy smůlu!“ zasmál se traktorista a jel dál.

Vrabec se strašně rozčilil: „Musíte zastavit a vzbudit ho! Musíte, člověče, musíte!“

„Ani mě nenapadne. Proč tam leží, hovado?“

„Je unavený, tvrdě usnul, zastavte, slyšíte! Pane řidiči, prosím vás, je to můj kamarád...!“

Ale pan řidič se jen pochechtával, nazastavil a fouska přejel. Zabil a jel dál.

Vrabec oněměl hrůzou a lítostí. Nevěděl, co se s ním děje, srdce se mu rozbušilo, až se začal dusit hněvem. Seděl na větvi a díval se za traktoristou, který lhostejně odjížděl pryč. Kdyby byl kondor, byl by vyrazil a jedním klovnutím by otevřel lebku vraha, ale byl než vrabec. Stává se na světě, že kondor, který vypadá jako kondor, má srdce vrabce, a jindy zase vrabec, který nevypadá jako kondor, ale má srdce kondora. Ostatně, u lidí je to běžné: ve lvím kostýmu často buší prasečí srdce.

Tenhle vrabec měl kondoří srdce. Vzlétl, dohonil traktor a křikl do ucha řidiče: „Tohle tě bude stát život!“

Trouba za volantem se urazil a ohnal se po něm. Vrabec ho obletí a křičel mu totéž do druhého ucha. Chlap se ohnal ještě víc, pustil na chvilku volant a měl co dělat, aby traktor nepřevrátil i s přivěsným vozem s plachtou. Vrabčák toho využil a zaletěl pod plachtu. A tam vidí dva sudy; kymácejí se, chlap byl líný je správně podložit, a jsou cítit vínem. Začal pracovat zobáčkem na zátce krajního sudu a po delší námaze se mu podařilo ji uvolnit. To se vínu velice zalíbilo a začalo pěkně šplouchat ven ze sudu. A rozlilo se po voze a crčelo za vozem do úvozu.

To už vrabec pracoval na zátce druhého sudu. Zobáček ho brněl, ale on jím bušil, mlátil, vyvracel třísky, až uvolnil i druhou zátku.

Traktorista najednou ucítil vůni vína. „Sakra, aby tak...“ Zabrzdil, vystoupil a jde se podívat do vlečňáku. Ještě zahlédl vrabce, jak uvolňuje poslední kousek zátky. „Ty lumpe!“ zaskučel a chce ucpat sud. Vrabec ho však štípe do nosu, do ušních boltců, na oči mu útočí a přitom pokřikuje: „To všechno nic není, to tě bude stát život!“

Traktorista neví, co dřív. Chránit oči, ucpat díru do sudu, zabít vrabce - kleje a sud se mu vysmekne, spadne s vozu a po stráni dolů se kutálí a skáče radostí. A jak se kutálí a skáče, rozprašuje bílé sylvánské do slunečních paprsků a vzniká tím vinná duha, vzácný to přírodní jev.

Traktorista popadl kameny a začal vrabce kamenovat. Ten mu vždycky uhnul někam na traktor, traktorista házel bez míření, vrabce netrefil, ale zato si rozmlátil reflektory, sklo nad palubní deskou a nakonec se mu podařilo umístit pěkný křemen do motoru a urazit přívod ke karburátoru. Protože motor byl rozpálený, můžete si představit, že křemenem vykřísnutá jiskra zapálila horkou naftu, traktor chytil a shořel, jen to fiklo.

„Jenže to není všechno, to tě bude stát život!“ pištěl vrabec.

Říkejte někomu, kdo si myslí, že co činí, dobře činí, říkejte mu, že ho trest nemine. To ho jen urazí, rozčilí, nakrkne a popudí.

Přesně tak reagoval náš bodrý traktorista. Otevřel kudlu a začal se jí ohánět. Chtěl nabodnout vrabčáka, ale píchl se do stehna, kudla se přitom přivřela a ušmíkla mu půl malíčku. Když viděl svou vlastní krev, přišla na něj panika a rozběhl se za svou ženou; jindy ji tloukl, ale teď mu byla dobrá.

Přiběhl domů napůl blázen. Oháněl se kudlou, krev crčela, a kolem hlavy mu lital upachtěný vrabec a řval mu do uší: „To tě bude stát život!“ Jeho žena zprvu nevěděla, co si o tom má myslet. Vzala si ho z nouze, protože ji nikdo nechtěl: koukala levým okem doprava, pravým doleva a nemohla dobře zaostřit. Viděla věci skoro dvakrát, ne však úplně, spíš jednou a půlkrát. V medicíně

je na tento neduh jméno, ale já je neznám.

Právě k ní přiběhl traktorista s vrabcem nad hlavou a křičel:

„Zavři okna! Zavři okna, já ho zabiju!“

Zvyklá poslechnout bez reptání, zavřela okna.

Ted' byl vrabčák s nimi v jedné místnosti. Lítal kolem dokola, jakmile se mu hodila příležitost, zaútočil. Měl toho moc okoukaného z leteckých dnů: pikoval střemhlav rovnou do oka traktoristy, pak to směle vybral, a sotva nabral výšku, spustil se po křídle do výstřihu paní traktoristové, zanesl zmatek do poprsí, načež je oba obletěl téměř při zemi. Pak kolmým stoupáním překvapil nosní díрку traktoristy a hned padal jako list, aby je zmátl; nad podlahou to vybral s ohledem na nízký strop a hurá paní do ucha! „To tě bude stát život!“ se ozývalo pravidelně a neustále, jako by to měl nahrané na magnetofonové šlingli.

Paní traktoristová konečně pochopila, že ten malý ptáček je jejich veliký nepřítel. Popadla sekáček a jala se bojovat. Hodila po něm váleček na nudle, ale pouze vyrazila okno. Sekáček se jí zaťal do kredence a trčel. Mezitím jí vrabec uklovl pravý ušní boltec i s náušnicí z kočičího zlata. Tomu chtěl traktorista zabránit. Hodil po vrabci budík, leč trefil svou ženu. Skácela se a budík zvonil. Jak vstávala, chytila se zaseknutého sekáčku a upadla znova. Ona totiž ten sekáček uvolnila a zůstal jí v ruce. Ted' se však stalo něco hrozného. Vrabčák sledoval její počínání, nedával dost pozor a traktorista ho chytil do ruky.

A pěkně ho zmáčkl.

„Mám ho!“ křičel. „Mám ho, držím ho!“

„Zab ho, rozmačkej ho!“ volala traktoristová a vstávala se sekáčkem v ruce.

„To by bylo moc rychlý!“ povídá krvelačně traktorista, „víš co? Já ho sežeru!“

„To bude jen jedno sousto!“

„Ne z hladu, za trest! Já ti dám, urážet traktoristu!“

„To vás bude stát život!“ vykřikl vrabec vznešeně.

„Hele, Růženo,“ nato traktorista, Já ho podržím a ty mu tím sekáčkem uříkni hlavu! Honem, ať to má vodbytý!“

Paní traktoristová, zvyklá poslouchat, se rozmáchla a řála.

My ale víme, že trpěla nepřesným zrakem. Tak nás ani nepřekvapí, že řála vedle, přímo do hlavy manželovy, páně traktoristovy.

Ten chvíli postál, sekáček v hlavě frajersky do strany, pak zamrkal, zapotácel se, hloupý výraz ve tváři zhloupl o chlup víc, jak svaly povolily, kolena se mu podřála a složil se.

Pěst se uvolnila a z ní vyletěl vrabčák: „Já to říkal, že ho to bude stát život!“ a zmizel rozbitým oknem.

Doletěl do hnízda, kde seděla vrabčice na vajíčkách.

„Kdes byl tak dlouho?“

Chtěl jí všechno vyprávět, ale když viděl, jak sedí na vajíčkách a jak myslí jen na vajíčka, řekl: „Znáš mě, zase jsem se zakecal se známejma!“

To není konec.

Traktorista měl slavný pohřeb. Moc se mluvilo o jeho zásluhách. Přijel i jeden poslanec. Tomu po pohřbu při pivě řekli, jak to vlastně všechno bylo, jak ten fousek byl zabitý, jak ten vrabec... no prostě, vyprávěli mu to všechno. A pan poslanec se zamyslel. A řekl si, zatím jen sám v sobě, že by nebylo v rozporu s pokrokem, kdyby byl nějaký zákon na ochranu zvířat.

A jestli ho prosadí, pak náš vrabec bude jmenován zasloužilým vrabcem zasloužile.

A to bude teprve

KONEC

O TŘECH
HRBÁČÍCH
Z DAMAŠKU

Za panování vznešeného a moudrého kalifa Wattika-Billaha, vnuka to kalifa z nejslavnějších a nejmoudřejších, Hárúna al Rašída, zalíbilo se Alláhovi seslat na Damašek černou zhoubu.

Začínala nevinně. Postižení si stýskali, že se jim točí hlava a že mají nejistý krok. Druhý den jimi lomcovala zimnice, nohy už je neunesly a pak to šlo rychle. Do rána zčernali a byl s nimi konec.

V Damašku nebylo rodiny, kde by pro někoho nenaříkali.

Nejvíc byl zasažen mečíř Behemrillah.

Ze třinácti synů deset mu zemřelo během jediného měsíce.

Kde donedávna hlaholil smích a mladé hlasy, zavládlo mrtvé ticho. Jen z dílny doléhaly rány kladiv do ocelových čepelí, jak je tam mlčky vykovávali zbylí tři bratři.

Byli to podivní bratři. Hrbáči to byli, všichni tři, hrbáči na levé oko slepí, a kulhali na pravou nohu. K tomu ke všemu byli k nerozeznání jak cechýn od cechýnu.

Nejstarší z nich byl Inad, nejmladší Babekan. Prostřední se jmenoval Syahuk.

Zruční mečíři. Kovali dýky, meče, uměli kalit ocel po damašském způsobu a pracovali od rána do večera, aby nebyl čas myslet na neštěstí, které je potkalo.

Děti se jim posmívaly. Vymýšlely na ně potupné přezdívky, plivaly po nich, posunkovaly a pokřikovaly, protože děti bývají někdy velmi kruté. Neboť z čeho by rostli zlí lidé, ne-li ze zlých dětí?

Hrbáči si toho nevšíмали, zdálo se, že to ani nevnímají.

A přece.

Kluk Murad, jedináček bohatého kupce, zlobou duše a sprostěctvím jazyka vynikal nad všechnu chátru Damašku. Dosud mu prošla každá lumpárna a neřest. Táta měl dlouhé prsty a vždycky všecko ututlal, po dobrém nebo po zlém.

Dnes Murad zlobou zrovna soptil. Stál v otevřených dveřích dusné dílny a vykřikoval neslýchané urážky, až, jak básníci rádi

říkají, číše hněvu Babekanova se naplnila.

Koval zrovna krásnou damascenskou čepel. Náhle se prudce obrátil a vrazil ji spratkovi Muradovi do břicha.

Přibouchl dveře a s bratry se v tmavé a parné dílně zabarikádovali. Bylo to celkem zbytečné, protože kádí přišel s osmi ozbrojenými pochopy, a když bratři nechtěli otevřít, dal rozkaz dveře vyrazit. Bratři stáli jako pokroucené sochy u doutnající výhně. Kádí si prohlížel jednoho po druhém.

„Tak který z vás to byl?“ povídá.

Hrbáči mlčí.

„Honem, máte tu vedro k zalknutí. Který z vás?“ a z pod turbanu začal crčet pot.

Zavolali očitě svědky.

„Jo, propích, propích, ale jako kterej? No, jeden z nich to musel bejt, ale, holenku, jestli ten nebo tamten...“ Kádí ze svědků víc nevysoukal.

Kádího zavolal kalif.

„Co to mám za sudího, když si neví rady? Každému z nich po sto ranách na bosá chodidla, však se rozezpívají!“ radil.

Dali jim pro jistotu po sto dvaceti ranách baštonády, ale bratři se nerozezpívali. Tak kalif rozkázal, aby je vyhnali z Damašku na věky věků.

Dokymáceli se až k malinké studánce, napili se a usedli kolem. Chladili si rozbité nohy. Babekan se dívá do hladiny studánky jak do zrcadla a povídá: „Vidíte, co vidím já?“

„Co vidíš?“

„Jednoho kulhavého, ošklivého hrbáče s jedním okem. Pohled, který budí soucit. A teď se nahněte nad hladinu i vy dva. A vidíte toho ubožáka třikrát! Třikrát... to už není takový pohled pro soucit, ale pro smích. Musíme se rozejít.“

Vydali se každý po svém.

Babekan se toulal po Sýrii, nikde mu však štěstí nepřálo. Až

přišel do Bagdadu. Tam žil jistý Nahoud, nožír; člověk strašně žárlivý na svou ženu. Žádný pomocník u něho nevydržel, každého nakonec ztloukl a vyhnal. Kromě toho byl pijan. Když se nepral, tak pil, obchod upadal a žena byla nešťastná.

Babekan se u něho sháněl po práci a Nahoud ho přijal. Na šeredu hrbáče nebude musit žárlit, řekl si. Když pak viděl, co všechno Babekan umí, dal si poradit: z nožire se stal mečířem, prodával kalené dýky i meče do tenká vykované a obchod šel, jak když praští. A Nahoud pil jak nezavřený.

Byl už tak prosáklý kořalkou, že jednou, když se pokoušel rozfoukat oheň, jeho dech se vzňal a Nahoud shořel celé dílně před očima. Dva dni se mu kouřilo z uší, takže musili odložit pohřeb.

Babekan se oženil s Nahoudovou vdovou.

Vdova mu svěřila, co před nebožtíkem pijanem tajila, že totiž ví, jak se z kvašených datlí destiluje kořalka.

Zbraně a kořalka jsou nejvýnosnější obchod na světě. Není tedy divu, že Babekan se stal brzy jedním z nejbohatších Bagdaďanů. Jelikož chudí příbuzní mají odjakživa na bohaté příbuzné radar, bratr Syahuk a bratr Inad do sebe div nevrátili, v Bagdadu před Babekanovou kovárnou a kořalnou.

Měli dost rozumu, aby přišli nenápadně. Až za šera. Babekana to netěšilo, naopak, velice se rozčilil. Copak si neřekli, že se už nikdy nesejdou? Copak jim nestačí, co je postihlo v Damašku?

Vyplatil každému z nich padesát zlatých cechýnů a ještě toho večera je vyvedl nejkratší cestou z Bagdadu.

Syahuk a Inad došli kousek za Bagdad. Než se uložili ke spánku, měli zajímavý rozhovor. Padesát zlaťáků je hodně peněz, uvažovali, ale na bohatství, kterým Alláh Babekana zahrnul, to ani není moc.

„Není moc, říkáš? Já říkám, že je to málo!“

„Já říkám, že skoro nic.“

„Almužna je to!“

„Urážka!“

Pocit vděčnosti ponízuje. Tak ti, kteří nechtějí být poníženi, stávají se nevďečníky, čímž se jim uleví.

„Nejradši bych mu to hodil pod nohy,“ pravil Inad. Syahuk dobře věděl, že by to Inad za nic neudělal, a přece se přidál: „Já taky. Pacholek jedna lakomá!“

„Vrátíme se a neodejdeme, dokud nepřidá.“

„Však on rád přidá...“

A pěkně se jim usínalo.

Druhého dne po poledni stáli před Babekanovým obchodem, špacírovali sem a tam, těšili se, až Babekan vylítne jako cvrček z pelíšku, vtáhne je do domu a rád zvýší výplatné.

Nevylít, protože odcestoval. Měl se vrátit až za dvanáct dní. To jim sdělila jeho žena, když je byla vlídně pozvala do domu. Pohostila je, zrovna dojedli bohatou večeří a chystali se zapálit nargilé, když někdo začal bušit na dveře jako blázen. A křičel jako dva blázni: Otevřete! Otevřete!

„Babekan se vrátil!“ zaječela žena. „Zabije nás všechny, když vás tu najde! Do sklepa, rychle, rychle do sklepa!“

Zahnala bratry do sklepa a tam je ukryla za sudy datlové kořalky. Honem zahladila stopy po pohoštění a otevřela dveře zuřivému Babekanovi.

Prohledal celý dům, i do sklepa nakoukl, ale za sudy nebylo vidět a bratři ani nepípli. Pak si kecl na nejlepší polštář a zachroptěl: „Máš štěstí, žes tu neměla žádného chlapa. Zmeškal jsem karavanu, s tím jsi nepočítala! Ha!?“

Jeho žena znala ta jeho zmeškání. S oblibou se náhle vracel, ze žárlivosti. Nebožtík Nahoud také žárlil, ale nelíčil na ni pasti. Žárlil z lásky, srdcem. Babekan žárlil z rozumu. V hloubi duše si říkal, že ženská s tak ošklivým, kulhavým, jednookým hrbáčem za muže by nebyla opravdická ženská, kdyby nezatoužila po pěkném chlapíkovi.

Ale jeho žena snad nebyla opravdická ženská, nebo byla opravdická až moc, protože ho celou noc prakticky přesvědčovala, jak netouží po nikom než po něm.

Tím se stalo, že Babekan skoro celý příští den spal, a povaloval se. Teprv k večeru se oblékl a odešel ke svému příteli na večeři. Klidný a v dobré náladě.

Sotva vytáhl paty, žena letěla do sklepa pro bratry. Leželi na zemi vedle sebe jak dvě poražená dobytčata. Studení a bez dechu, lomcovala jedním, a pak druhým, pokoušela se o umělé dýchání a přitom zoufale přemýšlela, co bude dál. Vzpomněla si na Halefa Hassana, nejsilnějšího a také nejhloupějšího nosiče v Bagdadu.

Vyvěkla ze sklepa jednoho z bratrů do chodby a pak běžela pro Hassana. Namluvila mu, že jakýsi hrbáček přišel žebrot a trefil ho šlak.

„Dej ho do pytle a hoď do Tigridu.“

„Dáš čtyry zlatý cechýny?“

„Tady máš dva, až to provedeš, dostaneš druhý dva.“

Silák strčil hrbáče do pytle a šel k řece.

Zatím žena přinesla ze sklepa druhého. A když se silák vrátil pro doplatek, spustila na něj: „Jakej tys to nešika! Koukni, vždyť on se vrátil, špatně jsi to vykonal!“

„Já to udělal dobře, paní, ale je to nákej syčák mazaná. Já ho mrsknu daleko od břehu.“ Naložil ho do pytle a šel.

Tentokrát to žbluňklo dál od břehu a Hassan se dobře koukal, jak se pytel potápí. Až teprv když už nic neviděl, vracel se pro dva cechýny. Ujde pár kroků po nábřeží a vidí, jak hrbáč, kterého zrovna hodil do vody, si vykračuje a ještě si tiše prozpěvuje, pacholek! Trošku se motá, pravda, ale kdo by se nemotal po dvou studených lázních v Tigridu.

„Ty jeden uličníku neutopitelná!“ zařval Hassan a popad vyjeveného Babekana, který se podroušil na večeři u svého přítele a teď se potácel domů.

Popad ho, nadhodil, chytil za nohy, nad hlavou zatočil a vši silou jím mrštil do řeky.

„Ten už se k vám nevrátí,“ smál se Hassan, když to vyprávěl Babekanově ženě.

„Vrahu, vrahu!“ pištěla Babekanová, „to byl můj muž!“

„Co si všechno nevymyslíš, babo, abys mi nemusela zaplatit dlužný dva cechýny?“ zlobil se Hassan.

„Kádího zavolám, rozčtvrtit tě dám, vrahu mého muže...“

„Neplatit a ještě vyhrožovat, to mám rád! Tak pojď, zaplaveš si taky, ropucho!“ Popadl ji za vlasy a vláčel k řece.

Lamentovala, křičela, svolávala lidi na pomoc, ale marně. Lidi spali, a kdo nespál a slyšel volání, dělal, jako že neslyší. Ještě by mohl mít oplétání s úřady, kdo si co uvařil, ať si to sní. Tehdejší malý člověk a dnešní malý člověk jsou na fous stejní malí opatrníci.

Když už byli kousek od nábřeží, ze tmy se ozval hlas, který pravil: „Pusť tu ženu!“

Řekl to vysoký, snědý muž s tak konečnou platností, že Hassan povolil pěst, ruka se otevřela a Babekanová se mu vytrhla. Utíkala oněmělá hrůzou domů, zamkla se na jedenáct západů a omdlela.

Vysoký snědý muž poručil Hassanovi, aby šel s ním. Zavedl ho k rybářům, od kterých koupil, co chytanou prvním ranním zátahem sítí.

Muž poručil Hassanovi, aby si na každé rameno dal po jednom pytlí úlovku.

„Třetí už jste připravili?“ ptal se rybářů.

„Zde v pytlí,“ a pomohli mu s ním na rameno.

Muž s Hassanem prošli Bagdadem až do krásné zahrady, kde dlouhá alej cypřišů je zavedla do malého letohrádku.

Složili pytle na koberec. Vysoký snědý muž tasil dýku a ráz na ráz pytle rozpáral. Vykutáleli se tři hrbáci z Damašku.

Hassan vykulil oči a pak zařval: „Půjčte mi šavli, efendi, já jim useknu hlavy, jinak se budou množit do nekonečna.“ Velice se

rozčilil silák a hlupák Hassan, byl neodbytný, takže vysoký snědý muž uznal za vhodné zatleskat. Jen tak učinil, rozhrnula se opona a vešel Núbijec, otrok, ne tak mohutný jako Hassan. Zato facka, kterou Hassanovi přilepil, byla mohutná. Hassan po ní na chvílku usnul. Když přišel k sobě, vyprávěl o tom, co ho potkalo, a snědý pán se pěkně bavil. Pak zavolał i lékaře.

„Ti dva úplně namol, tehle ne tak docela. Dýchají sice slabě, ale přežijí to. Dostanu padesát zlatých cechýnů.“

Snědý pán se usmál, Núbijec pokročil k lékaři, lékař uznal, že se přerekl a vzal pět cechýnů.

Vysoký snědý muž byl vznešený a moudrý kalif Wattik-Billah, vnuk Hárúna al Rašída. Chodil mezi lidem, aby zažil život, jak jej lidé žijí. Tentokrát si zajel až do Bagdadu. Chtěl se přesvědčit, jaké mají úlovky rybáři, a zdali cena ryb odpovídá námaze, spojené s jejich lovením. Co rybáři chytili, už víme.

Zatímco hrbáci vyspávali, kalif jim dal ušít krásné obleky, do detailu stejně stejně.

Když se probudili, kázal je vykoupat, bradýřem stejně přistříhnout, obléknout a předvést.

Stáli proti němu v řadě. Kalif si pomyslel, že kdo vidí jednoho, už vlastně nemusí vidět druhé dva. Kdo vidí druhé dva, nemusí už vidět třetího. Nebo také kdo jednoho potkal třikrát, může si myslit, že potkal všechny tři po sobě, nebo prvního dvakrát a třetího jednou, nebo třetího dvakrát... a honem vstal a odešel vedle, aby se jim nemusel chechtat do očí.

Kázal přivést Babekanovu ženu.

Ukázal jí vyšňorené bratry a pravil: „Vyber z nich svého muže!“

Koukala z jednoho na druhého, brada se jí roztrásla a kalif zase musil vedle a tam se chechtal, až se válel po koberci. Když se vrátil, stáli tu čtyři lidé proti sobě a mlčeli.

„Tak to zkusíme jinak,“ povídá kalif. „Babekane, obejmi svou ženu!“

Babekan chce poslechnout, ale jeho bratři ze zlosti a z pomsty činí, co činí on. Všichni tři objímají Babekanovou, ta skučí studem i zlostí, hrbáči ji mohou umačkat, kalif zapomíná na dobré vychování a chechtá se, řve smíchem, bránice se svírá v křeči smíchu, po dechu lapá a zase se chechtá, padá na záda, nohy k nebi a řve, chraptí, skytá: „Tak dost, dost povídám, dost už!“

Musil zatleskat. Přišel Núbijec, bábu vytrh z klubka a postavil za kalifa. Ticho a klid. Kalif si utírá uslzené oči, trochu heká, trochu se stydí, že podlehl směšnosti tak, jak se na kalifa nepatří.

„Tak...“ oddechl si a obrátil se k Núbijci. „Vezmi z nich toho, který je Babekan, a vysázíš mu tisíc ran baštonády!“

Syahuk a Inad odskočili každý do jiného kouta. Babekan sám, jako kůl v plotě stojí a pomalu, pomaloučku se sveze na kolena a spíná ruce: „Proč? Co jsem učinil?“

„Své bratry jsi z města vypudil. Zapřels společnou krev!“

„Ne společnou krev, pane, společnou šerednost, společné neštěstí!“

„Vše co jest, jest z vůle Alláha: má vás tak, jak vás chtěl mít.“

„Nechtěl, pane, Alláh jen žertoval. Napadlo ho jednou stvořit něco, co by mu na tváři vyloudilo smích, co by mu zahnilo starosti. Alláhovi je všechno známo, i to, že smích lidem prospívá. Ale když nás postaví vedle sebe, tak poznal, že smích, který budíme svou šerednou ubohostí, lidem neprospívá. Neboť hloupí a zlí se nasmějí nejvíc. Hodní a slušní si však někdy neumí pomoci a smějí se také, aby se pak v hloubi duše styděli a byli smutní. Věřte, pane, byl to boží žert, který Alláh trochu přehnal a zapomněl napravit. Anebo snad nechtěl, neboť, pane, čím větší moc, tím menší povinnost nápravy. Alláh mě netrestej!“

„Mluvíš směle, mečíři, ale nemluvíš hloupě,“ pravil kalif. „Pokusíme se to rozřešit sami, pod vedením Alláha, samozřejmě... Ožením tvé bratry bohatě a dobře. Ty je vezmeš za své společníky. Až budete nejbohatší a nejlepší zbrojíři mé říše, lidi zapomenou,

že jste bývali nejšerednější ze všech chudáků. Je to neuvěřitelné, ale je to tak. Patrně jiný žert Alláhův...”

Kalif dal rozhlásit, že dívky, které si vezmou bratry za muže, dostanou po dvaceti tisících zlatých cechýnů věnem. Doufal, že se nějaká zvadlá chudinka přihlásí.

Přihlásilo se jich jedenáct tisíc jedno sto jedenáct a pak ještě jedna. A nebyly zvadlé, byly mladé a byly krásné.

A byly přístupné každému možnému, ba i nemožnému vyzkoušení s radostí ochotné. Bratři zkoušeli, vybírali, zvyšovali požadavky. Kalif se dlouho bavil a smál. Pak vrtěl hlavou v údivu. Až konečně nařídil svatby do dvou dnů a bylo to.

Tři bratři dali hlavy dohromady, postavili fabriky, dodávali zbraně armádě a lidu kořalku a byli vážení a ctění. Lidi se jim neposmívali, netupili je, neponižovali.

Naopak! Záviděli jim.

CHLAP, DĚD,
VNUK,
PES A HROB

ÚSPORNÁ POHÁDKA
POMOCÍ JEDNOSLABIČNÝCH SLOV
ANEB CHVÁLA ČEŠTINY

Žil kdys kdes chlap.

Dá se říct též muž či kmán, jak kdo chce. Já ho zvu chlap.

Nu a on krad, ten chlap. Krad, co moh a kde moh. Zvlášť když měl hlad.

Byl den jak květ, pták pěl, klas zrál, a nad vším jas.

Jen hvozd se tměl, tam, kde spal chlap.

Spal den a noc, neb pil jak Dán. Když jím třás chlad, vstal a chtěl jít dál, leč měl hlad. Jed by. A pil! Spíš pil, jen mít zač! Měl ret jak troud.

Vždyť se dá jít na lup, i když je den. Tak šel.

Jde, až zří plot, a na něm čte: Je tu zlý pes!

„Zlý pes; - a to se mám bát? To snad ne!“ a just tam šel krást.

Leč pes tam byl. A zlý! A jak! Jak d'as!

Jen se chlap vkrad, už tu byl pes a vyl. Pán sic spal, leč pes vyl a řval čím dál tím víc, až pán vstal a vzal si zbraň.

„Vem si ho! Drž ho! Jen mu dej!“

Křik, sběh a ryk, chlap chce pryč, je tu však pes i pán, je to už kmet, a řve: „Já ti dám u nás krást!“ A kmet se rve jak kdys, když byl mlád.

Leč chlap je mlád dnes a dnes má víc sil! Kmet už je mdlý, chlap na něj klek a chce ho bít, když tu zlý pes se zved a chňap! Chlap má prst pryč. Než pes spolkl prst, než kmet se vzmoh, chlap skrz sklep jde ven. Tam, co je vchod, je schod a u něj hůl, spíš kyj. Kmet se chtěl prát, leč kyj je kyj, a chlap bil ze všech sil, až kmet pad.

Pes rval dál. Rval dlaň i pěst a teď chce rvát chřtán. Chlap, pot a krev, má spěch. Děd sic pad, leč teď zas na dvůr vběh vnuk, spíš hoch než muž, a chce znát: „Kdo tu chtěl krást a kde je náš děd?“

To už chlap byl přes dvůr, tam, co je stáj.

A přes plot jde kůň, a na něm chlap. Vnuk sáh níž, než je bok, tam, kde měl kolt, a jak stisk, kolt štěk BENG! BENG!

Chlap jek a kůň se vzpjal; leč jde zas dál.

Děd vstal, je živ a zdrav, jen chlap je pryč a s ním i kůň. Vtom

vnuk křik: „Hled’!“ a jak to řek, tam, co je brod, kůň stál a třás se, pak se hnál dál, zas stál, pak pád. Chlap je pod ním. Ted’ však se zved a dal se v běh, co je hvozd. Chce se v něm skrýt.

„Jen ho nech,“ řek děd. „Kdo zná líp kraj? Kdo z nás tu rost? Ted’ bych chtěl lok, jak pes chce kost.“ Vnuk mu dal džin.

„Vem psa a kyj a pojď,“ řek děd a mlask. „Dej si též hlt.“ Vnuk písk na psa a šli.

Chlap si sed po strom. Kůň mu zdech, pes si vzal prst a ten kolt, co po něm šleh jak blesk, mu z plic vzal dech i krev. Chtěl by jít dál. Leč čím dál tím míň má sil, je bled, je slab, je sám, má strach.

Klek, chtěl vstát, leč spad zpět na strom a po pni se svez na zem. Lez jak plaz, rval mech i vřes, jak táh trup o píd’ dál. Už ví, že je zle. Zrak se mu tmí i sluch mu ztich. Chce však pryč, tam, kde je svět, a kde je jas, ne tma. Přec, kde je tma, je smrt!

...Ne, ted’ ne! Chce se mi spát, jen noc a den a noc. Pak jsem zas fit! Jen mít čas, chléb a sůl a džbán! Moh bych být živ... živ líp...

Pes štěk.

A po něm hned hlas: „Rek čul krev! Běž za ním!“

„Kam štve?“ křik hoch.

„Tam za ten dub!“

A tam ten chlap byl. Pes nad ním stál, pak hoch, pak kmet.

„To je on,“ řek kmet a vzdech: „Tys mu dal...“

„Proč u nás krad?“

„Co když měl hlad, co když chtěl jíst?“

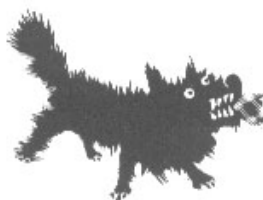
„Ten znal jen pít, ten vrah.“

„On ví už svý, tak nač ten hněv? Pojď.“

„Co s ním?“

„Už nic.“

Ko Nec

OBSAH

Královna Koloběžka První	5
Fimfárum	15
O rybáři a jeho ženě	25
Jak na Šumavě obři vyhynuli	34
Až opadá listí z dubu	39
Lakomá Barka	52
Líná pohádka	61
Moře, strýčku, proč je slané?	65
Splněný sen	73
Tři sestry a jeden prsten	83
Paleček	95
František Nebojsa	108
Král měl tři syny	117
Tři veteráni	124
Pohádka o zasloužilém vrabci	150
O třech hrbáčích z Damašku	158
Chlap, děd, vnuk, pes a hrob	169